

TALSU
NOVADS

Talsu novada pašreizējās situācijas raksturojums

Levads

Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei par informatīvu materiālu izmanto pastāvīgi aktualizējamu **pašreizējās situācijas raksturojumu**. Visus situācijas raksturojuma materiālus datē un apkopo atsevišķā sējumā un tas ir aktualizējams, ja attiecīgā plānošanas dokumenta izstrādes laikā tiek publiskoti pētījumi vai situāciju raksturojoši dati, kuri būtiski ietekmē pašreizējās situācijas analīzi un plānoto situāciju.

Pašreizējās situācijas raksturojumā raksturo teritorijas attīstības tendences, problēmas un resursus. Dokuments sagatavots, izmantojot datus, kas pieejami **līdz 2021.gada augustam**.

Dokumentu izstrādājis telpiskās plānošanas uzņēmums SIA "Reģionālie projekti" kopdarbā ar Talsu novada pašvaldību.

Dokumentu veido **5 sadaļas: 1) cilvēks, 2) vide un infrastruktūra, 3) ekonomika, 4) pārvaldība**, raksturojot galvenās sociālās, vides un ekonomiskās jomas tendences, kā arī **5) globālās un vietējās tendences**, t.sk. analizēti Talsu novadam saistošie dokumenti un globālo tendenču potenciālā ietekme. Raksturojumu papildina 2021. gada iedzīvotāju un uzņēmēju aptauju rezultāti, darba grupu kopsavilkumi, kā arī vizuālā informācija – grafiki un attēli.

Pašreizējās situācijas raksturojuma izstrādē ņemti vērā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī (2021. gada 11. marta redakcija).

Talsu novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē (Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Attīstības programmas), t.sk. sagatavojot Pašreizējās situācijas raksturojumu, nodrošināta aktīva **sabiedrības iesaiste**. Aptaujas veiktas laika posmā no līdz 2021. gada 2. marta līdz 31. martam. Rezultāti apkopoti atsevišķā sējumā, kas ticis publicēts pašvaldības tīmekļa vietnē 2021. gada 13. jūlijā. Iedzīvotāju aptaujā piedalījušies **598 respondenti** kas ir **1,67% no apvienotā Talsu novada** teritorijas (Dundagas, Mērsraga, Rojas un Talsu novads) **iedzīvotāju kopskaita** 2021. gada sākumā¹. Uzņēmēju aptaujā piedalījušies **55 respondenti**. Tāpat 9. jūlijā un no 26. jūlija līdz 28. jūlijam tika organizētas attīstības plānošanas dokumentu **7 izstrādes darba grupu sanāksmes**², aptverot **193 dalībnieku** līdzdalību.

Talsu novads kā jauna administratīvā teritorija izveidota 2021. gada 1. jūlijā, apvienojot Dundagas novadu, Mērsraga novadu, Rojas novadu un Talsu novadu un pārdēvējot to par Talsu novadu. Ērtības nolūkā šajā dokumentā tas tiek saukts par **apvienoto Talsu novadu**, lai aprakstos varētu atšķirt līdz 2021. gada jūlijam pastāvošo Talsu novadu no jaunveidojamā. Līdz 2021.gada 1.jūlijam pastāvošie novadi tiek saukti par Dundagas novadu, Mērsraga novadu, Rojas novadu un Talsu novadu.

---

1 Iedzīvotāju skaits 2021.gada sākumā Dundagas novadā - 3487, Mērsraga novadā - 1431, Rojas novadā - 3390 un Talsu novadā - 27391, kopā jaunā Talsu novada teritorijā - 35 699 (Centrālā statistikas pārvalde (CSP))

2 1) 09.07.2021. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes darba grupa; 2) 26.07.2021. darba grupa "Uzņēmējdarbības vide"; 3) 26.07.2021. darba grupa "Izglītība, sports, kultūra"; 4) 27.07.2021. darba grupa "Sociālie pakalpojumi, veselība, drošība"; 5) 27.07.2021. darba grupa "Infrastruktūra un mobilitāte"; 6) 28.07.2021. darba grupa "Vide un publiskā ārtelpa"; 7) 28.07.2021. darba grupa "Vietējā kopiena un pārvaldība"

Satura rādītājs

Apvienotā Talsu novada vizītkarte 2021	3
1. Cilvēks	8
1.1. Demogrāfiskie rādītāji un apdzīvojums	8
1.2. Pilsoniskā aktivitāte un NVO	13
1.3. Izglītība, sports un aktīvā atpūta	15
1.4. Kultūrvide.....	26
1.5. Veselības aprūpe un veicināšana.....	30
1.6. Iekļaujoša sabiedrība un atbalsts dažādām iedzīvotāju mērķgrupām.....	35
1.7. Sociālie pakalpojumi, palīdzība un drošība.....	38
2. Vide un infrastruktūra	43
2.1. Dabas resursi	43
2.2. Publiskā ārtelpa un kultūrvēsturiskie pieminekļi	52
2.3. Mājokļi, centralizētie pakalpojumi un inženiertehniskā infrastruktūra.....	59
2.4. Transports un mobilitāte	66
2.5. Klimata pārmaiņas.....	71
3. Ekonomika	72
3.1. Attīstības līmeņa indekss	72
3.2. Uzņēmējdarbības vide	74
3.3. Nodarbinātība.....	80
3.4. Pieejamie komercpakalpojumi	81
3.5. Tūrisms.....	83
3.6. Funkcionālās saites.....	87
4. Pārvaldība	88
4.1. Teritorijas pārvaldība.....	88
4.2. Pašvaldības budžets.....	92
4.3. Nozīmīgākie investīciju projekti pēdējos gados.....	94
4.4. Novada identitāte.....	96
4.5. Sadarbība.....	97
5. Globālās un vietējās tendences	99
5.1. Globālās tendences.....	99
5.2. Nacionālās prioritātes	101
5.3. Reģionālās prioritātes	103
5.4. Līdzšinējo novadu attīstības plānošanas dokumenti.....	103
5.5. Kaimiņu pašvaldības.....	107
6. Sabiedrības viedoklis par attīstību	110
6.1. Kopsavilkums no iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultātiem.....	110
7. SVID analīze	112

Apvienotā Talsu novada vizītkarte 2021

	Teritorijas novietojums un platība	Talsu novads atrodas Latvijas ziemeļrietumu daļā, Kurzemes plānošanas reģionā. Teritorijas platība – 2749 km ² .
	Robežas	Ziemeļos – Baltijas jūra, Austrumos – Rīgas jūras līcis, Dienvidos – Tukuma novads un Kuldīgas novads, Rietumos – Ventspils novads.
	Administratīvā un teritoriālā struktūra	No 2021. gada 1. jūlija Talsu novada administratīvo teritoriju, kas ir sestā lielākā pašvaldības teritorija Latvijā, veido: <ul style="list-style-type: none"> • četras pilsētas – Talsi, Sabile, Stende un Valdemārpils, • 18 pagasti – Abava, Ārlava, Balgale, Dundaga, Ģibuļi, Īve, Kolka, Kūļciems, Laidze, Lauciene, Lībagi, Lube, Mērsrags, Roja, Strazde, Valdgale, Vandzene, Virbi. Administratīvais centrs – Talsi.
	Iedzīvotāji	Iedzīvotāju skaits 2021. gada sākumā (CSP dati) – 35 699 (no tiem 77% Talsu novada (27 391), 10% Dundagas novada (3 487), 9% Rojas novadā (3 390) un 4% Mērsraga novada iedzīvotāji (1 431)). Iedzīvotāju skaits 2021. gada sākumā pēc iedzīvotāju reģistra datiem (PLMP dati) – 38 617 (t.sk. Talsu novadā – 29689, Dundagas novadā – 2 781, Rojas novadā – 3 629 un Mērsraga novadā – 1 518). Iedzīvotāju blīvums uz km ² – 54,32 iedzīvotāji.
	Izglītība, jaunatne	Kopumā novada teritorijā reģistrētas 45 izglītības iestādes ³ : <ul style="list-style-type: none"> • 15 izglītības iestādes, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu, • 18 vispārējās izglītības iestādes, • 2 speciālās izglītības iestādes, • 1 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāde, • 1 augstākās izglītības iestādes struktūrvienība, • 9 profesionālās ievirzes izglītības iestādes. Darbojas Biznesa augstskolas “Turība” filiāle, kurā iespējams iegūt augstāko izglītību ⁴ . Novadā pieejami 3 brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centri - Brīvā laika pavadīšana un jauniešu centrs “Strops”; Brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centrs “Varavīksne” un Melsila brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centrs ⁵ .
	Kultūrvide, kultūrvēsturiskais mantojums	24 kultūras centri (kultūras iestādes un struktūrvienības), 32 bibliotēkas, 89 amatiermākslas kolektīvi, 3 muzeji, 258 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi.
	Veselība, sociālā vide	Galvenie veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji: SIA “Talsu veselības centrs”, SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, SIA “Dundagas veselības centrs”, 26 ģimenes ārstu prakses, 9 zobārstniecības iestādes, 17 aptiekas ⁶ .

³ Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Izglītības Informācijas sistēma

⁴ Pašvaldības mājaslapa www.talsunovads.lv

⁵ Rojas novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

⁶ Nacionālais veselības dienests, Valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi, 2021

	Sporta infrastruktūra	23 sporta bāzes ⁷ .
	Transports un mobilitāte	<p>Novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A10 Rīga–Ventspils, valsts reģionālie autoceļi: P125 Talsi–Dundaga–Mazirbe, P126 Valdgale–Roja, P127 Talsi–Upesgrīva, P128 Sloka–Talsi, P129 Talsu apvedceļš, P120 Talsi–Stende–Kuldīga, P131 Tukums–Ķesterciems–Mērsrags–Kolka, kā arī valsts vietējie autoceļi un pašvaldības ceļi.</p> <p>Teritoriju šķērso dzelzceļš Rīga–Ventspils, atrodas Rojas osta un Mērsraga osta.</p> <p>Galvaspilsēta Rīga sasniedzama ~1-2h laikā ar automašīnu atkarībā no atrašanās vietas teritorijā.</p>
	Uzņēmējdarbība un ostas	<p>Bezdarba līmenis⁸ 2021. gada jūnijā – 5,6%. Populārākās nozares ar lielāko gada apgrozījumu sadalījumā pa darbības veidiem 2020.gadā: graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana; dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība; kravu pārvadājumi pa autoceļiem; zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana; mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku; jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība). Lielākie uzņēmumi 2020.gadā pēc apgrozījuma: SIA “Pindstrup Latvia”, SIA “Vika Wood”, SIA “KRAUZERS”, SIA “BRABANTIA LATVIA”, SIA “Scandbio Latvia”, SIA “LĪCIS-93”, SIA “LATEVA”, AS “Talsu Piensaimnieks”, SIA “Banga Ltd”, SIA “TELUSS”, SIA Zvejnieku saimniecība IRBE, SIA “TALCE”, SIA “VOKA”, SIA “Līcis – 99”, SIA “Kurzemes sēklas”, SIA “Taimiņš”, SIA “Ice Berry”, AS “Talsu mežrūpniecība”, SIA “Talsu namsaimnieks”, SIA “O.Bāres būvmateriāli” u.c.⁹</p> <p>Novadā atrodas 2 ostas - Rojas osta un Mērsraga osta, kurās nodrošināti arī kravu pārvadājumi.</p> <p>Talsu novada teritorijā pieejamas vairāk kā 160 naktsmītnes (viesu mājas, brīvdienu mājas, kempingi un atpūtas kompleksi, gan apartamenti, kā arī telšu vietas¹⁰).</p> <p>Sabiedriskās ēdināšanas ziņā - vairāk kā 50 ēdināšanas vietas (kafejnīcas, restorāni utml.)¹¹.</p>

⁷ Sporta bāzu reģistrs www.sportaregistrs.lv, IzM (reģistrētā sporta infrastruktūra uz 29.03.2021.)

⁸ Nodarbinātības valsts aģentūra, Bezdarba rādītāji, 2021

⁹ Lursoft dati un pašvaldības dati

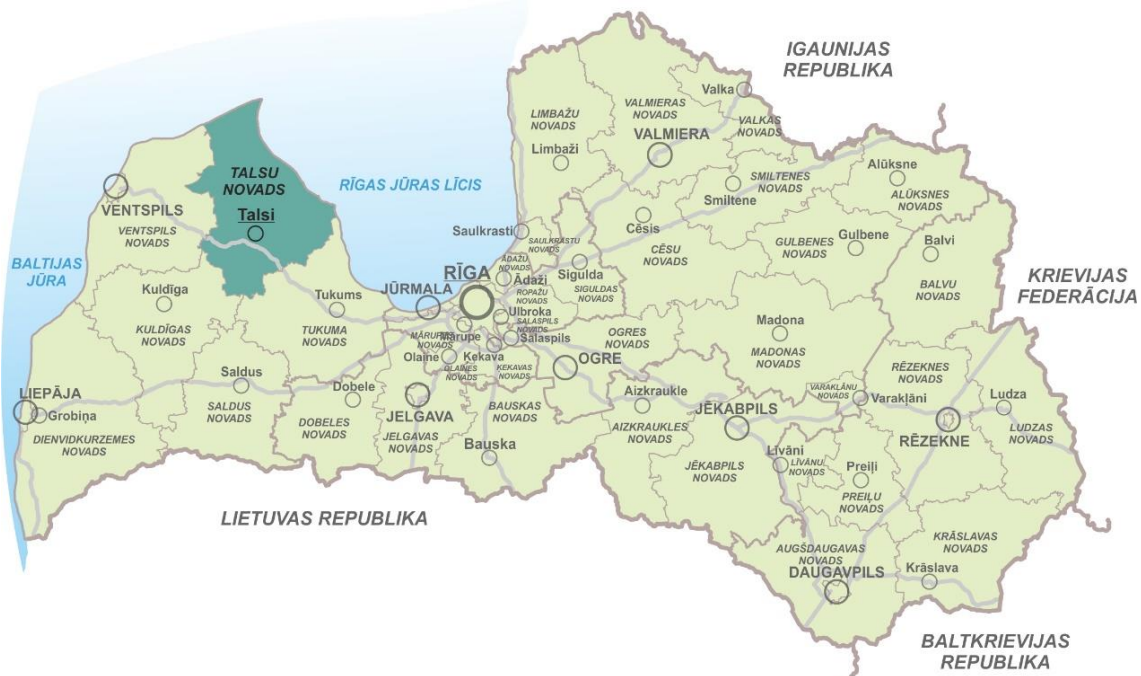
¹⁰ Pašvaldību mājas lapas

¹¹ Pašvaldību mājas lapas

	Tūrisms un publiskā ārtelpa	<p>Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekraste, Dundagas pils, Rojas Jūras zvejniecības muzejs, Kaltenes dabas taka, Mērsraga bāka, Engures ezers, Talsu vecpilsēta, Sabiles pilsēta, Pedvāles mākslas parks, Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrs, Sapņu ezers, Talsu pauguraine u.c. Esošie apskates objekti iekļauti dažādos Kurzemes tūrisma maršrutos, kā "Apkārt Engurei", "Pastaigu un pārgājienu maršruti Sabilē un tās apkārtnē", "Ar bērniem Talsu novadā" un daudz citi¹².</p> <p>Teritoriju šķērso divi starptautiski velomaršruti – EuroVelo 10 (Apkārt Baltijas jūrai) un Eurovelo 13 (Dzelzs priekš kara maršruts).¹³</p> <p>Teritoriju šķērso Eiropas garās distances pārgājienu maršruts gar Baltijas jūras piekrasti – "Jūrtaka".</p>
	Funkcionālās saites	<p>Būtiskas funkcionālās saites ar Rīgu un Pierīgu (izglītība, darba vietas, pakalpojumi), Ventspili (izglītība, pakalpojumi, darba vietas u.c.) un Ventspils novadu (piekrastes apsaimniekošana, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kā tūrisma galamērķi u.c.). Ar Tukuma novadu un Kuldīgas novadu abpusēja tiece pēc pakalpojumiem, darba vietu nodrošinājums, tūrisma pakalpojumi, atkritumu apsaimniekošana.</p> <p>Baltijas jūras piekrastes un tūrisma saites ar Tukuma novadu un Ventspils novadu (Eurovelo un Jūrtakas maršruti, piekrastes apsaimniekošana, ostu attīstība).</p>

¹² Kurzemes tūrisma asociācijas mājas lapa: www.kurzeme.lv

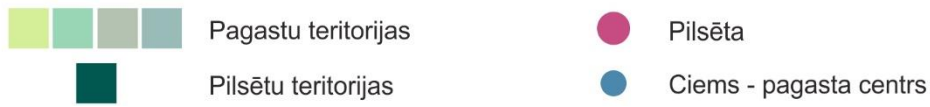
¹³ Eurovelo projekts: www.en.eurovelo.com

Attēls 1: Talsu novada novietojums Latvijā

Attēls 2: Talsu novada novietojums Kurzēmē

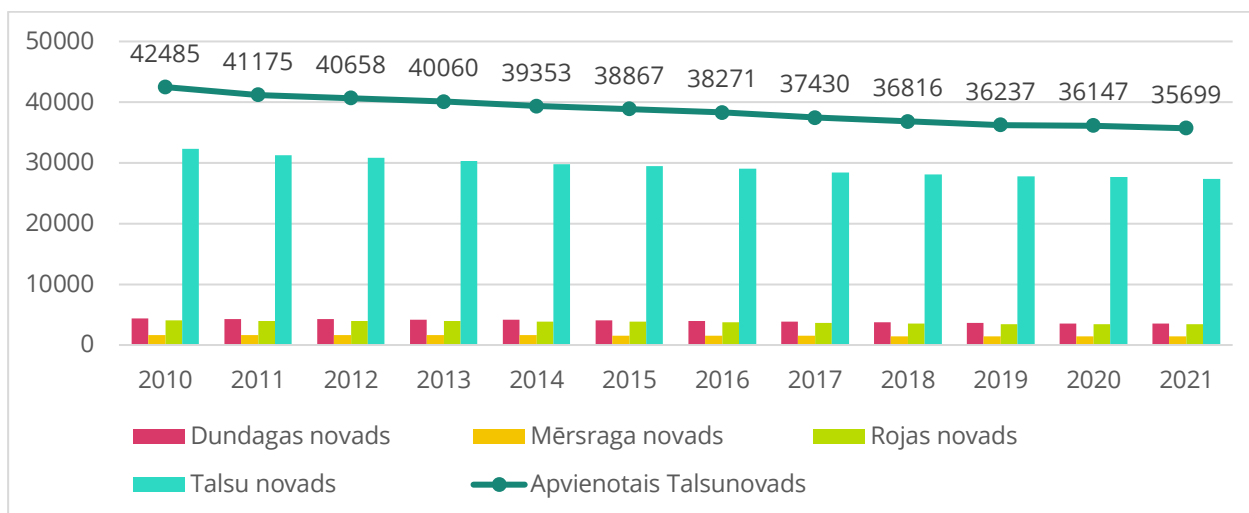
Attēls 3: Talsu novada teritoriālās vienības (pagasti un pilsētas) un ciemi

1. Cilvēks

1.1. Demogrāfiskie rādītāji un apdzīvojum

Kopējais iedzīvotāju skaits¹⁴ apvienotā Talsu novada teritorijā 2021. gada sākumā bija **35699** (saskaņā ar CSP datiem). 27391 iedzīvotāji jeb 77% dzīvo bijušā Talsu novada teritorijā, 3487 jeb 10% Dundagas novadā, 3390 jeb 9% Rojas novadā un 1431 jeb 4% Mērsraga novada teritorijā.

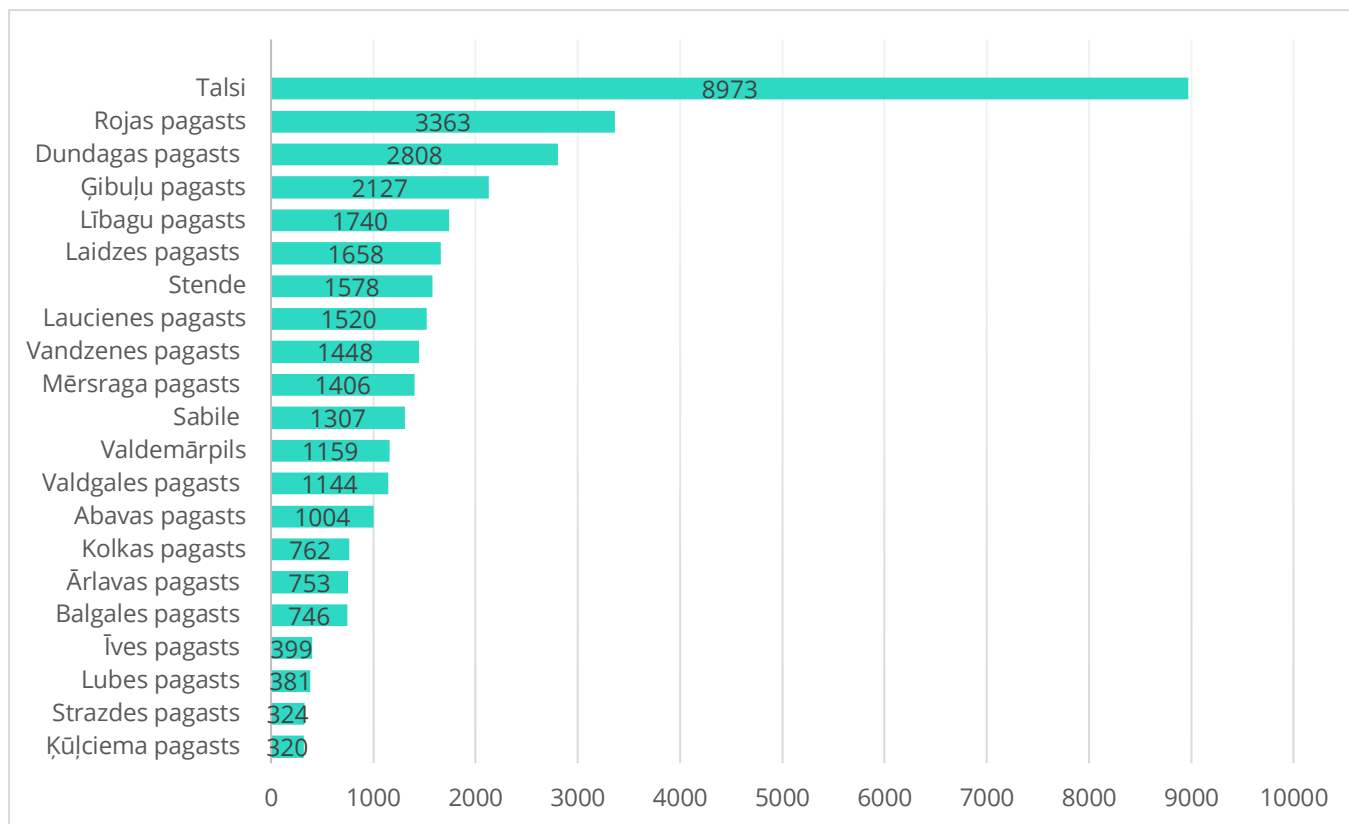
Analizējot demogrāfiskos rādītājus kopš 2000. gada, secināms, ka tendence apvienotā Talsu novada teritorijā ir pastāvīgi negatīva (ar izņēmumu bijušajā Mērsraga novadā 2013. gadā, kad bija vērojama neliela, bet tomēr pozitīva tendence salīdzinājumā pret 2012. gadu (+4). Teritorijas demogrāfiskās tendences atbilst kopējām Kurzemes reģiona un Latvijas tendencēm. Detalizētu iedzīvotāju skaita dinamiku laika posmā no 2010. gada attēlo Grafiks 1: Iedzīvotāju skaits gada sākumā, 2010.-2021.

Grafiks 1: Iedzīvotāju skaits gada sākumā, 2010.-2021., CSP

Iedzīvotāju skaits 2021. gada sākumā pēc iedzīvotāju reģistra datiem (PLMP dati) bija par 2 918 jeb 7,56% lielāks – 38 617 (t.sk. Rojas novadā – 3 629, Mērsraga novadā – 1 518, Dundagas novadā – 3 781, Talsu novadā – 29 689). CSP dati attēlo iedzīvotāju skaitu pēc to faktiskās dzīvesvietas, bet PLMP - pēc deklarētās. Apvienoto Talsu novadu veido 22 teritoriālas vienības, lielākā no tām 2021. gada sākumā pēc iedzīvotāju skaita bija Talsu pilsēta ar 8 973 iedzīvotājiem, mazākā – Ķūļciema pagasts ar 320 iedzīvotājiem, tādēļ apdzīvojamā struktūra ir daudzveidīga.

¹⁴ CSP, ISG020. Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, novadu pilsētās, 21 attīstības centrā un novados (Oficiālās statistikas portāls data.stat.gov.lv)

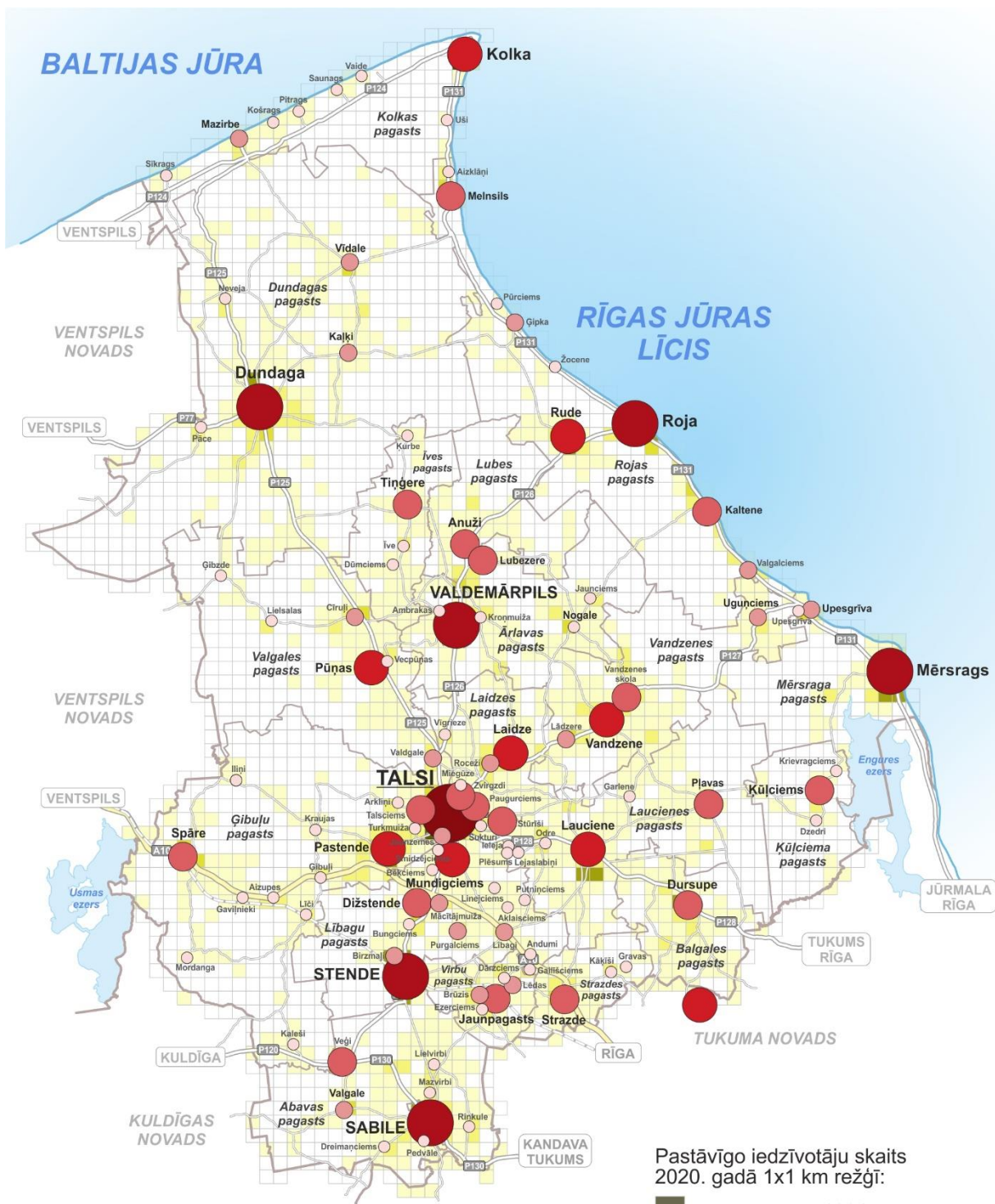
Grafiks 2: Iedzīvotāju skaits 2020. gadā (pēc faktiskās dzīvesvietas) jaunā Talsu novada teritoriālajās vienībās, CSP

Galvenais negatīvo demogrāfisko rādītāju iemesls ir negatīvais migrācijas saldo, otrs – negatīvais dabiskais pieaugums. Vidējais dabiskais pieaugums laika posmā kopš 2000. gada līdz 2020. gadam apvienotā Talsu novada teritorijā kopā bija -200, bet migrācijas saldo bija -460. Vissliktākais migrācijas saldo rādītājs pēdējo 20 gadu laikā bija reģistrēts 2010. gadā, kad kopā Dundagas, Rojas, Mērsraga un Talsu novados tas sasniedza -1026, kas ir vienāds ar 2,4% no tā laika iedzīvotāju skaita šajā teritorijā. Galvenais iemesls tam bija globālā ekonomiskā krīze, kas sākās 2008./2009. gadā. Pēc tam pakāpeniski šis rādītājs sāka uzlaboties, līdz pēdējos 3 gados migrācijas saldo uzlabojies līdz pat vidēji -203, kas ir pozitīva tendence. Dabiskais pieaugums kopš 2000. gada, lai arī konstanti negatīvs, ir bijis salīdzinoši līdzīgs (robežās no -317 līdz -110). Analizējot apvienotā Talsu novada teritorijas iedzīvotāju skaita izmaiņas, secināms, ka **pēdējo 20 gadu laikā vidēji teritorija sarūk par 692 iedzīvotājiem gadā**¹⁵.

Apvienotā Talsu novada demogrāfiskā tendence – sarūkošs novads, ir tipiska un atbilstoša kopējai Latvijas un Kurzemes kā sarūkoša reģiona tendencei. Iemesli tam ir vēsturiski un nav radikāli ietekmējami novada līmenī, ņemot vērā to, ka sarūkšana turpināsies visā Kurzemes reģionā un lielākajā daļā Latvijas.

¹⁵ CSP, ISG020. Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, novadu pilsētās, 21 attīstības centrā un novados

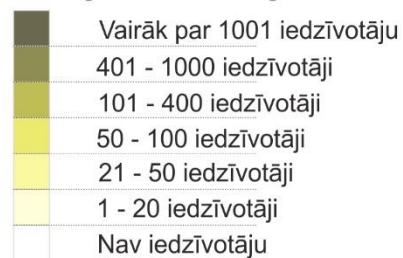

Iedzīvotāju skaits pilsētās un ciemos 2020. gadā:

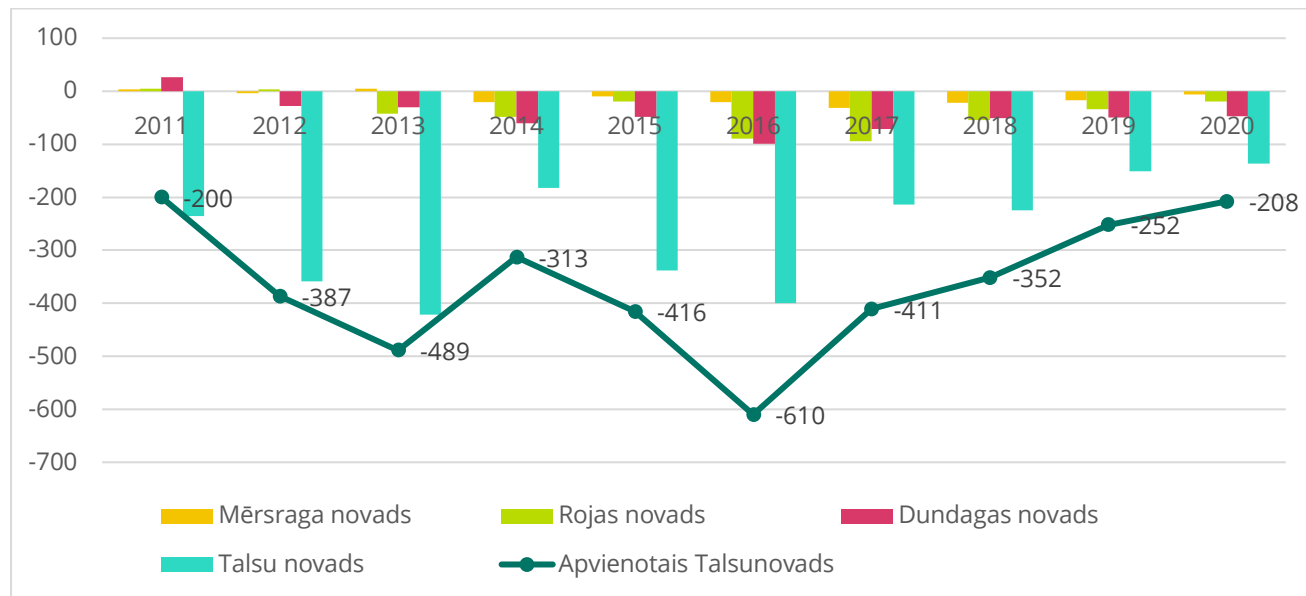

Pastāvīgo iedzīvotāju skaits 2020. gadā 1x1 km režģī:

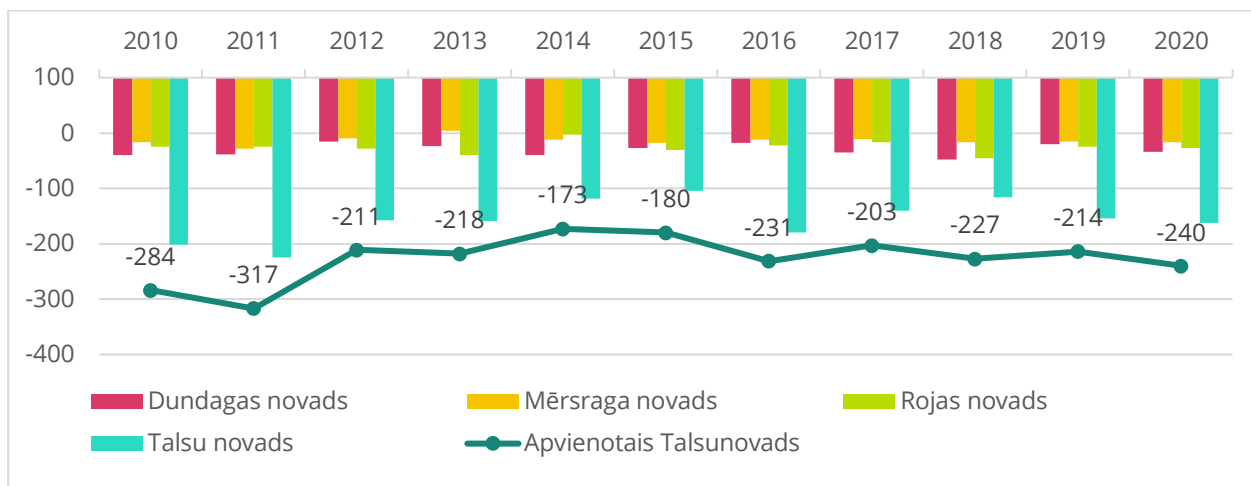

Attēls 4: Iedzīvotāju skaits Talsu novadā

Iedzīvotāju skaits apvienotā Talsu novadā 2030. gadā tiek prognozēts¹⁶ 29 994, t.i., par 5705 jeb 15,98% mazāk kā 2021. gada sākumā. Šī tendence jāņem vērā, īstenojot viedas sarukšanas pieeju un stimulējot vietējo ekonomisko izaugsmi, lai sekmētu uzņēmējdarbības vides izaugsmi un apdzīvotu vietu pievilcību.

Grafiks 3: Migrācijas saldo, CSP

Grafiks 4: Dabiskais pieaugums, CSP

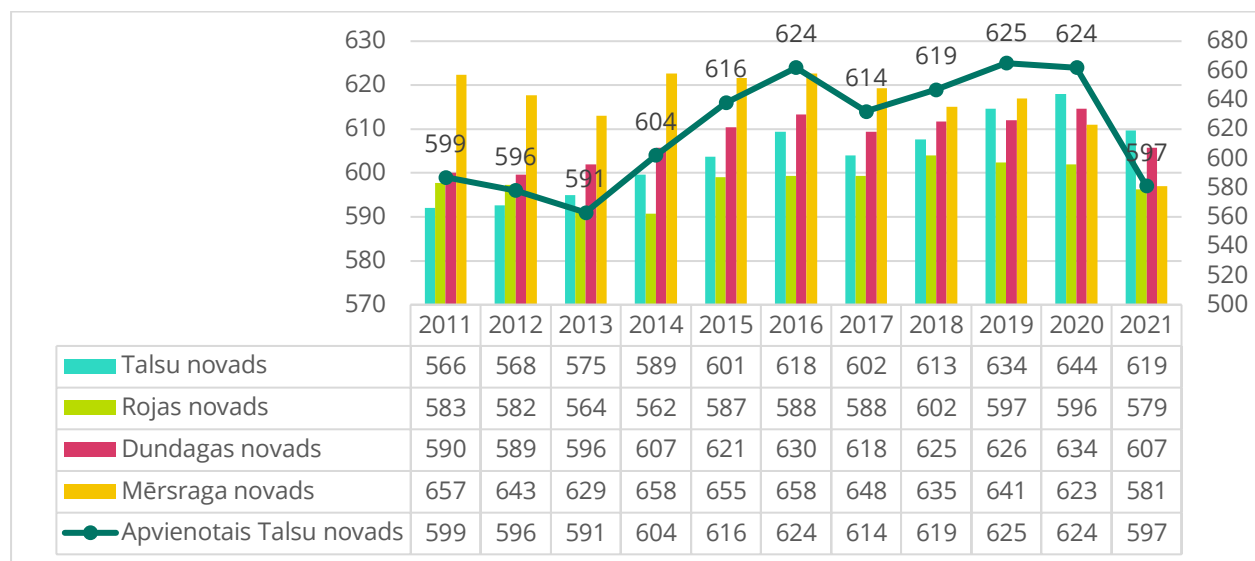
Viens no būtiskākajiem teritorijas attīstību ietekmējošiem rādītājiem ir demogrāfiskā slodze jeb darbspējas vecumu nerasniegušo un pārsniegušo iedzīvotāju skaita attiecība pret darbspējas vecumā¹⁷ esošo iedzīvotāju skaitu, ko aprēķina uz 1000 iedzīvotājiem.

¹⁶ VARAM, Pašvaldības profils – Apvienotais Talsu novads, 2019

¹⁷ Darbspējas vecums Latvijā ir no 15 gadiem līdz oficiālajam pensionēšanās vecumam (2021.gadā tiesības uz vecuma pensiju ir personām, kuras sasniegušas 64 gadu vecumu, bet priekšlaicīgās pensionēšanās vecums - 62 gadi)

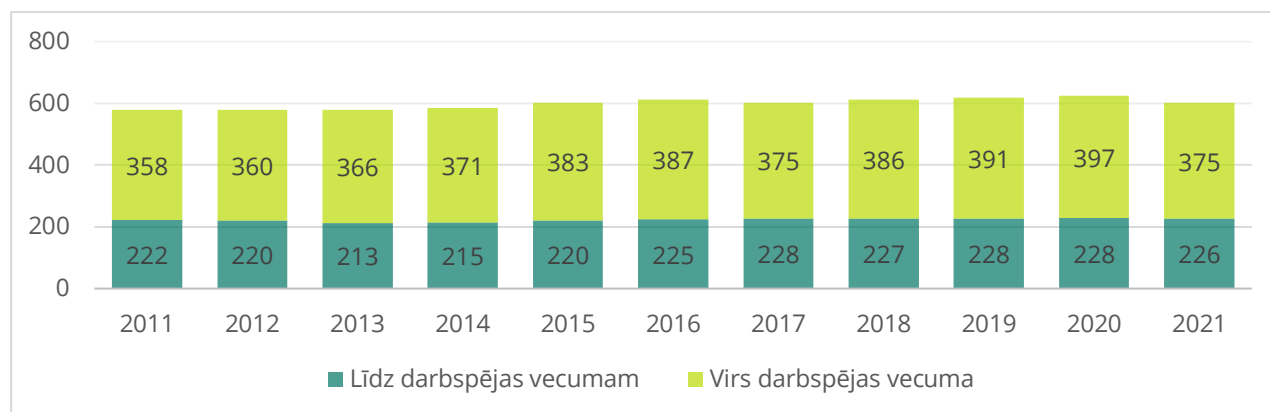

Analizējot demogrāfiskās slodzes līmeni kopš 2011. gada, secināms, ka līdz 2020. gadam tam ir pakāpeniska tendence pieaugt, savukārt 2021. gadā vidējais rādītājs apvienotajā Talsu novadā samazinās. Vidēji apvienotā Talsu novada teritorijā demogrāfiskās slodzes rādītājs 2021. gadā bija 597, kas ir zemāks kā vidējais rādītājs Latvijā – 616 un Kurzemes reģionā – 635.

Grafiks 5: Demogrāfiskās slodzes līmenis, CSP

Analizējot demogrāfiskās slodzes sadalījumu, secināms, ka pēdējo 10 gadu griezumā vidēji uz katrām 1000 darbspējīgiem iedzīvotājiem apvienotā Talsu novada teritorijā ir 219 iedzīvotāji, kas ir līdz darbības vecumam un 391 iedzīvotāji, kas ir virs darbības vecuma (kopā vidēji 610 iedzīvotāji, kas nav darbības vecumā, uz 1000 iedzīvotājiem, kas ir darbības vecumā).

Grafiks 6: Vidējais demogrāfiskās slodzes līmeņa sadalījums, aprēķināts balstoties CSP datos

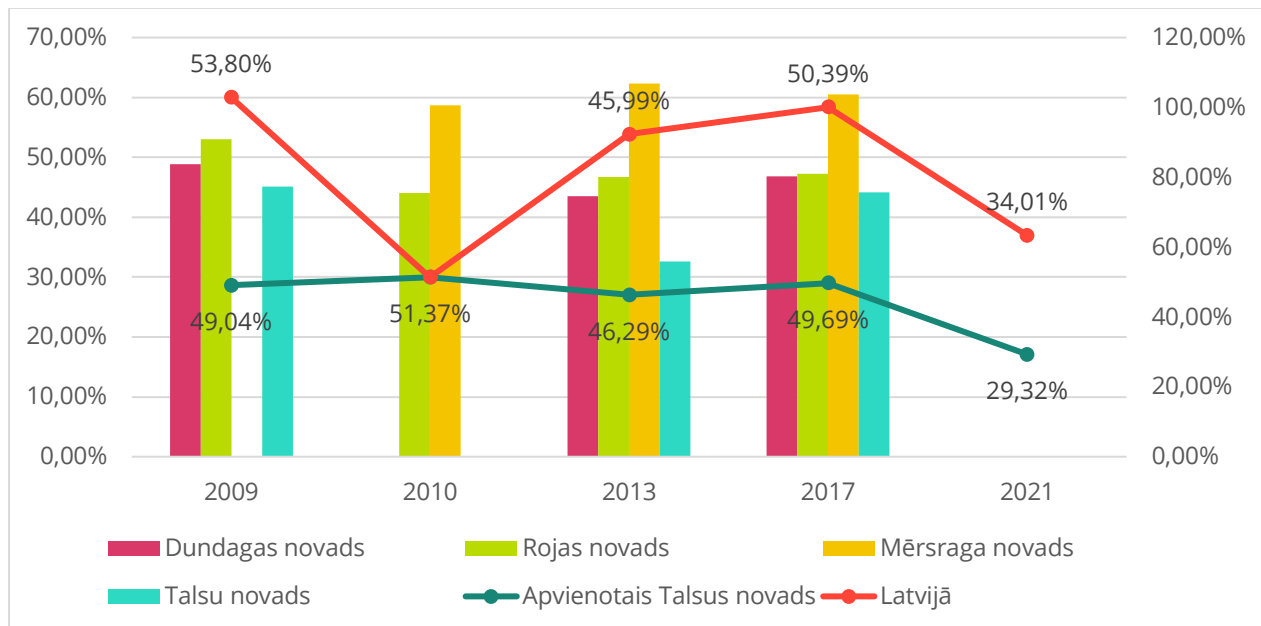
Augstākais demogrāfiskās slodzes līmenis ir Talsu novadā (2021. gadā tas bija 619, t.sk. 253 līdz darbības vecumam un 366 pēc darbības vecuma). Tam seko bijušais

Dundagas novads (2021. gadā – 607, t.sk. 228 līdz darbības vecumam un 379 pēc). Salīdzinoši labāki rādītāji ir bijušajā Mērsraga novadā (2021. gadā – 581, t.sk. 190 līdz darbības vecumam un 391 pēc darbības vecuma) un bijušajā Rojas novada teritorijā, kur demogrāfiskās slodzes rādītājs ir bijis viszemākais (2021. gadā – 579, t.sk. 198 līdz darbības vecumam un 381 pēc darbības vecuma).

Vidējā demogrāfiskās slodzes līmeņa dinamiku ietekmē dažādi faktori – dzīves ilgums, dzimstība, valstī noteiktais darbības vecums, tomēr **kopumā teritorijai raksturīga pakāpeniska novecošanās**, tādēļ attīstības kontekstā lielāka uzmanība būtu jāpievērš tuvākajos gados “sudraba” jeb senioru ekonomikai. Pozitīvi vērtējams, ka pēdējos gados demogrāfiskās slodzes līmenim ir bijusi tendence nedaudz pieaugt arī attiecībā uz iedzīvotājiem līdz darba spējas vecumam (bērniem).

1.2. Pilsoniskā aktivitāte un NVO

Ņemot vērā to, ka teritoriju attīstības faktors ir sabiedrības līdzdalība un pilsoniskās aktivitātes līmenis, svarīgi ilgtspējas līmenī apskatīt šo faktoru. Viens no pilsonisko aktivitāti raksturojošajiem rādītājiem ir iedzīvotāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās. Jaunā Talsu novada teritorijas balsstiesīgo aktivitāte¹⁸ vērtējama kā salīdzinoši zema, un pēdējo četru pašvaldību vēlēšanu griezumā tā bijusi ar mainīgu tendenci.

Grafiks 7: Balsstiesīgo aktivitāte pašvaldību vēlēšanās, CVK

¹⁸ Centrālā vēlēšanu komisija: 1) Vēlētāju aktivitāte 2009.gada 6.jūnija Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanās, 2) Vēlētāju aktivitāte 2013. gada 1. jūnija pašvaldību vēlēšanās un 3) Vēlētāju aktivitāte 2017.gada 3.jūnija pašvaldību vēlēšanās, 4) Vēlētāju aktivitāte 2021. gada 5. jūnija pašvaldību vēlēšanās

Vērtējot apvienoto Talsu novadu kopumā, kopš 2009. gada bijušas pavisam 5 pašvaldību vēlēšanas.

2021. gada pašvaldību vēlēšanās apvienotā Talsu novada iedzīvotāju aktivitāte bija tikai 29,32%, kas ir zemāka nekā kopējā aktivitāte Latvijā – 34,01% un zemākā arī vērtējot visu vēlēšanu rādītājus kopš 2009. gada.

Pašvaldību vēlēšanās 2017. gadā piedalījās 46,81% no visiem balsstiesīgajiem bijušajā Dundagas novadā, Rojas novadā – 47,30%, Talsu novadā vien 44,10% bet Mērsraga novadā visvairāk – 60,54%. 2017. gadā Latvijā kopējā aktivitāte bija 50,39%, bet apvienotā Talsu novada teritorijā – 49,69%.

2013. gadā Latvijā pašvaldību vēlēšanās nobalsoja 45,99% balsstiesīgo, bet apvienotā Talsu novadā teritorijā – 46,9%, savukārt 2009. gadā pašvaldību vēlēšanās Latvijā piedalījās 53,8%, kamēr apvienotā Talsu novada teritorijā tie bija 49,04% balsstiesīgo.

Viens no veidiem kā pašvaldība var sekmēt pilsonisko aktivitāti, ir to proaktīvi uzrunāt iesaistīties pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesos, piemēram, sabiedrības līdzdalības aktivitātēs, aicināt izteikt viedokli aptaujās par dažādiem aktuāliem jautājumiem, organizēt iedzīvotāju iniciatīvu konkursus, veicināt nevalstisko organizāciju (NVO) aktivitāti.

Vērtējot līdzšinējo pieredzi, jāatzīmē sekojošas aktivitātes – bijušā Talsu novada dome organizējusi biznesa ideju projektu konkursu “Dari Talsu novadam”, kur iespēja konkursa kārtībā no pašvaldības saņemt “starta kapitālu” uzņēmuma dibināšanai vai attīstībai. Savukārt Talsu novada fonds jau vairākus gadus rīko projektu konkursu “Savu vidi veidojam paši”, kur ir iespēja Talsu novada iedzīvotājiem un organizācijām iesaistīties savas apkārtnes vides sakārtošanā. Dundagas novadā kopš 2014. gada ticis rīkots Vietējo iniciatīvu projektu konkurss, ik gadu finansiāli atbalstot 3-5 projektus. Detalizētāka informācija par līdzšinējo pašvaldību darbu, t.sk. komunikāciju ar sabiedrību skat. 4. nodaļā Pārvaldība.

Vēl viens pilsoniskās aktivitātes rādītājs ir NVO sektora darbība novada teritorijā. Uz 2021. gada vidu apvienotā Talsu novada teritorijā kopā bija reģistrētas 104 aktīvas sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi, no kurām 13% bija Dundagas novadā, 11% Rojas novadā, 12% Mērsraga novadā un 64% Talsu novadā. Par īpaši aktīvām sabiedriskajām organizācijām, kuras īsteno dažādas aktivitātes teritorijā, var uzskatīt aptuveni 50 (precīza NVO sektora analīze nav veikta):

- Talsu novadā 20 organizācijas¹⁹,
- Mērsraga novadā 7 organizācijas²⁰,
- Rojas novadā 3 organizācijas²¹,
- Dundagas novadā²²- 22 organizācijas.

Sabiedrisko organizāciju darbības jomas ir daudzveidīgas, bet lielākoties tās darbojas pilsoniskās un interešu aizstāvēniecības, sociālo pakalpojumu, sporta, kultūras, aktīvās atpūtas, izglītības, iedzīvotāju aktivitātes veicināšanas un tūrisma jomās.

Ņemot vērā depopulāciju un faktu, ka jauno novadu veido 4 līdzšinējie novadi ar 22 teritoriālām vienībām, pilsoniskās aktivitātes veicināšana, kopienu stiprināšana, kopīgu jaunā novada tradīciju un vērtību izkopšana, kā arī vietu identitātes stiprināšana un līdzšinējo tradīciju saglabāšana tuvākos gados būs īpaši aktuāla. Tādēļ nozīmīgs uzsvars teritorijas attīstībā nākotnē būtu liekams uz sabiedrības iesaisti un īpaši kopienu stiprināšanu visa novada teritorijā (t.sk. nodrošināma sabiedrības līdzdalības budžeta ieviešana²³, lai paaugstinātu sabiedrības iesaisti pašvaldības lēmumu pieņemšanā).

1.3. Izglītība, sports un aktīvā atpūta

Kopumā novada teritorijā reģistrētas 45 izglītības iestādes²⁴:

- 15 izglītības iestāde, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu,
- 18 vispārējās izglītības iestādes,
- 2 speciālās izglītības iestādes,
- 1 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāde,
- 1 augstākās izglītības iestādes struktūrvienība,
- 9 profesionālās ievirzes izglītības iestādes.

¹⁹<https://talsunovads.lv/iedzivotajiem/sabiedrības-līdzdalība/biedrības-un-nevalstiskas-organizācijas/> Īves pagasta senioru klubs "Mārsils"; Ķūļciema brīvā laika pavadīšanas centra pensionāru klubs "Atblāzma"; Laucienes kultūras nama pensionāru klubs "Madaras"; Pastendes kultūras nama senioru klubs "Irbenājs"; Spāres tautas nama senioru klubs "Sarma"; Spāres tautas nama biedrība "Mēs –Spārei"; Stendes tautas nama senioru klubs "Rudentiņš"; Talsu pensionāru biedrība; Valdemārpils kultūras nama pensionāru klubs "Varavīksne"; Virbu senioru klubs "Pīlādžītis"; Kurzemes NVO atbalsta centrs; Talsu novada fonds; Talsu rajona partnerība

²⁰ http://www.mersrags.lv/?ct=novads_sabiedriba_nvo Biedrība "Futbola klubs "Mērsrags""; Biedrība "Mērsraga Invalīdu atbalsta centrs"; Biedrība "Kurzemīte plus"; ZVEJNIECĪBAS BIEDRĪBA "MĒRSRAGS"; Mednieku un makšķernieku biedrība "Nurme"; Mednieku klubs "Mērsrags"; Sporta makšķerēšanas un atpūtas atbalsta fonds "MĒRSRAGS

²¹Avots: Rojas novada Attīstības programma; Biedrība "Rasa"; Rojas invalīdu biedrība; Biedrība "Stiprai ģimenei"

²²<https://www.dundaga.lv/lv/sabiedriba/biedrības/> Biedrība "Domesnes"; Dundagas Mednieku biedrība; Biedrība "Dundagas Sendienas"; Dundagas novada atbalsta biedrība; Jauniešu klubs "Dundaga"; Kolkas makšķernieku klubs; Kolkas radošā grupa; Kolkas sporta klubs; Kolkas zvejnieki; Līvu (lībiešu) savienība "Līvōd īt"; Mazirbes draugu kopa; Mednieku biedrība "Dundagas mednieki"; Mednieku klubs "Dundaga"; Meža īpašnieku biedrība "Dundagas mežaudzes"; Pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērnu radošās darbības centrs "Zītars"; Biedrība "Randalist"; Biedrība "Slīteres Hubertus"; Sporta klubs "Dundaga"; Biedrība "Vigunda"; Biedrība "Visvidāle"; Biedrība "Zaļais novads"; Ziemeļkurzemes biznesa asociācija; Biedrība "Ziemeļkurzemes piekraste"

²³ VARAM konceptuālais ziņojums "Par līdzdalības budžeta ieviešanu Latvijā", 2020

²⁴ Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Izglītības Informācijas sistēma

No **17 pirmsskolas izglītības iestādēm** 8 atrodas pilsētās (5 Talsos, 1 Sabilē, 1 Stendē un 1 Valdemārpilī) un pārējās 9 - ciemos. Kopā šajās iestādēs uz 2020./2021. mācību gadu mācījās 1812 bērni. **Pirmsskolas izglītības grupas nodrošina** Stendes pamatskola, Lībagu pamatskola, Pūņu pamatskola, Virbu sākumskola, Laucienes pamatskola un Kolkas pamatskola (29) - tajās 2020./2021. mācību gadā kopā mācījās 278 izglītojamie. Lielākā no iestādēm pēc audzēkņu skaita bija Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Sprīdītis" ar 225 audzēkņiem, bet mazākā – Laucienes pamatskola ar 32 audzēkņiem²⁵ (skat. 1. tabulu).

1.tabula. Audzēkņu skaits Talsu novada pirmsskolas izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības grupās 2018. - 2020. gadam

Izglītības iestāde / grupas	Audzēkņu skaits			Tendence Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (↑↓→)
	2018./2019. m.g.	2019./2020. m.g.	2020./2021. m.g.	
Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Kastanītis"	70	75	75	→
Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Pīlādzītis"	170	164	194	↑
Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Saulīte"	119	114	109	↓
Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Sprīdītis"	232	232	225	↓
Talsu pirmsskolas izglītības iestāde "Zvaniņš"	127	122		
Sabiles pirmsskolas izglītības iestāde "Vīnodziņa"	86	94	99	↑
Stendes pirmsskolas izglītības iestāde "Saulīte"	75	67	76	↑
Stendes pamatskola – PI grupas				
Valdemārpils pirmsskolas izglītības iestāde "Saulstariņš"	113	115	121	↑
Laidzes pirmsskolas izglītības iestāde "Papardīte"	66	60	56	↓
Laucienes pamatskola – PI grupas	30	30	32	↑
Laucienes pirmsskolas izglītības iestāde "Bitīte"	44	58	61	↑
Lībagu sākumskola – PI grupas	61	63	60	↓
Pastendes pirmsskolas izglītības iestāde "Ķipars"	135	127	129	↑
Pūņu pamatskolas pirmsskolas grupa	48	45	41	↓
Vandzenes pirmsskolas izglītības iestāde "Zilīte"	78	68	63	↓
Virbu sākumskola – PI grupas	42	43	40	↓
Dundagas pirmsskolas izglītības iestāde "Kurzemīte"		141	134	↓
Mērsraga pirmsskolas izglītības iestāde "Dārta"			69	
Rojas pirmsskolas izglītības iestāde "Zelta zivtiņa"			63	

²⁵ Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

Rojupes pirmsskolas izglītības iestāde "Saulespuķe"			44	
Kolkas pamatskola – PI grupas		29	29	

Apvienotajā Talsu novada teritorijā kopā ir **18 vispārējās izglītības iestādes** - astoņas vidusskolas (t.sk. privātā izglītības iestāde "Talsu Kristīgā vidusskola"), astoņas **pamatskolas** un divas **sākumskolas**. 2020. gadā tika pieņemti lēmumi ar gada 1. septembri Talsu sākumskolu pievienot Talsu Valsts ģimnāzijai, Talsu novada vakara un neklātienes vidusskolas nosaukums mainīt uz Talsu novada vidusskola un ar 31. augustu likvidēt Vandzenes pamatskolu²⁶.

Lielākā iestāde pēc audzēkņu skaita ir Talsu 2. vidusskola, bet mazākā – Virbu sākumskola un Talsu novada vidusskola (skatīt 2. tabulu).

2.tabula. Audzēkņu skaits Talsu novada vispārējās izglītības iestādēs no 2018. gada līdz 2020. gadam

Izglītības iestāde	Audzēkņu skaits			Tendence salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (↑↓→)
	2018./2019. m.g.	2019./2020.m.g.	2020./2021.m.g.	
Lībagu sākumskola	50	47	36	↓
Virbu sākumskola	55	24	13	↓
Talsu pamatskola	230	252	282	↑
Sabiles pamatskola	116	114	116	↑
Stendes pamatskola	65	59	79	↑
Laucienes pamatskola	94	91	105	↑
Pastendes pamatskola	133	152	150	↓
Pūņu pamatskola	73	65	61	↓
Upesgrīvas pamatskola	57	57	57	→
Kolkas pamatskola	<i>Tiks precizēts</i>	29	<i>Tiks precizēts</i>	
Talsu 2.vidusskola	539	618	651	↑
Talsu novada vidusskola	25	13	13	→
Talsu valsts ģimnāzija	481	493	518	↑
Valdemārpils vidusskola	200	180	182	↑
Dundagas vidusskola	<i>Tiks precizēts</i>	302	<i>Tiks precizēts</i>	
Mērsraga vidusskola	<i>Tiks precizēts</i>	180	142	↓
Rojas vidusskola	<i>Tiks precizēts</i>	<i>Tiks precizēts</i>	<i>Tiks precizēts</i>	
Talsu Kristīgā vidusskola	243	243	241	↓

²⁶ Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

Vērtējot valsts pārbaudes darbu rezultātus 12. klašu centralizētajos eksāmenos salīdzinājumā ar iepriekšējā mācību gada vidējo rādītāju, angļu valodā rezultāti uzlabojušies Dundagas vidusskolā un Rojas vidusskolā, latviešu valodā – Talsu 2. vidusskolā, Talsu novada vidusskolā, Talsu valsts ģimnāzijā un Valdemārpils vidusskolā, matemātikā – Dundagas vidusskolā, Rojas vidusskolā, Talsu 2. vidusskolā, Talsu Kristīgā vidusskolā un Talsu valsts ģimnāzijā. Rezultāti latviešu valodā salīdzinājumā ar iepriekšējo mācību gadu vidējiem rezultātiem kritušies Dundagas vidusskolā, Mērsraga vidusskolā, Talsu 2. vidusskolā, Talsu Kristīgā vidusskolā (skatīt 3. tabulu).

3. tabula Talsu novada pārskats par 2019./2020. un 2020./2021. mācību gada valsts pārbaudes darbu rezultātiem²⁷

Izglītības iestāde	Centralizētais eksāmens 12. klasei	Vidējais 2019./2020.m.g.	Vidējais 2020./2021.m.g.	Tendence salīdzinājumā ar iepr. m.g. (↑↓→)
Dundagas vidusskola	angļu valodā	71,0	77,1	↑
	latviešu valodā	65,9	65,0	↓
	matemātikā	26,7	32,4	↑
Mērsraga vidusskola	angļu valodā	83,9	67,9	↓
	latviešu valodā	55,3	54,6	↓
	matemātikā	26,0	21,7	↓
Rojas vidusskola	angļu valodā	69,1	77,3	↑
	latviešu valodā	65,2	71,1	↑
	matemātikā	34,7	39,3	↑
Talsu 2. vidusskola	angļu valodā	76,6	71,9	↓
	bioloģijā	51,3	64	↑
	latviešu valodā	60,1	54,0	↓
	matemātikā	34,3	36,2	↑
Talsu Kristīgā vidusskola	angļu valodā	83,2	78,9	↓
	bioloģijā	56,7	55,3	↓
	latviešu valodā	67,9	61,4	↓
	matemātikā	45,6	46,8	↑
Talsu novada vidusskola	angļu valodā	57,8	54,9	↓
	krievu valodā	55,4	68,0	↑
	latviešu valodā	40,6	41,7	↑
	matemātikā	13,5	13,2	↓
Talsu Valsts ģimnāzija	angļu valodā	83,6	78,8	↓
	bioloģijā	51,8	51,4	↓
	fizikā	52,7	49,6	↓
	ķīmijā	66,3	56,2	↓

²⁷ Avots: <https://www.visc.gov.lv/>

	latviešu valodā	67,1	74,0	↑
	matemātikā	41,3	51,5	↑
Valdemārpils vidusskola	angļu valodā	70,7	64,0	↓
	bioloģijā	47,3	31,3	↓
	latviešu valodā	60,0	62,1	↑
	matemātikā	37,7	26,9	↓

Apvienotā Talsu novadā ir 2 speciālās izglītības iestādes – Upesgrīvas pamatskola un PII “Kastanītis”, kā arī lielākā daļā Talsu novada izglītības iestādēs tiek realizētas speciālās izglītības programmas, kurās izglītojamie tiek integrēti klasē kopā ar vispārējās pamatzglītības skolēniem²⁸.

Talsu novada teritorijā darbojas Biznesa augstskolas “Turība” filiāle, kurā iespējams iegūt **augstāko izglītību**²⁹.

Apvienotajā Talsu novadā tiek īstenota arī pieaugušo izglītība, ko īsteno pašvaldības un privātās izglītības iestādes. Novadā pieaugušajiem tiek sniegta iespēja iegūt **mūžizglītību**. Sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru tiek īstenots ES fondu projekts “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”, popularizējot mūžizglītības programmu piedāvājumu, nodrošinot sadarbības iespējas. Informācija par mūžizglītības piedāvājumu tiek ievietota pašvaldības tīmekļa vietnē.

Apvienotā Talsu novadā darbojas Talsu Mūzikas skola, Talsu Mākslas skola, 5 mūzikas un mākslas skolas (atrodas Sabilē, Valdemārpilī, Dundagā, Mērsragā un Rojā), kā arī 2 sporta skolas – Talsu novada sporta skola un Rojas sporta skola. Šajās izglītības iestādēs tiek realizētas licencētas un akreditētas **profesionālās ievirzes izglītības programmas**³⁰. Lielākā iestāde pēc audzēkņu skaita ir Talsu novada Sporta skola, bet mazākā Mērsraga mūzikas un mākslas skola (skatīt 4.tabulu).

Tāpat Talsu novadā darbojas **4 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes**. Talsu novada Bērnu un jauniešu centrs realizē interešu izglītības programmas (pulciņus), kā arī koordinē audzināšanas darbu novada skolās un jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespēju izmantošanu novadā³¹. Apvienotajā novadā pieejami arī 4 brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centri - Brīvā laika pavadīšana un jauniešu centrs “Strops”, brīvā laika pavadīšanas centrs Dundagā, Brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centrs “Varavīksne” un Melnsila brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centrs³². Savukārt kā **profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde apvienotā novada teritorijā reģistrēts** Talsu novada Pieaugušo izglītības centrs.

28 Izglītības pārvaldes mājaslapa: [www. https://www.tnlp.lv/](https://www.tnlp.lv/)

29 Pašvaldības mājaslapa: www.talsunovads.lv

30 www.talsunovads.lv

31 Izglītības pārvaldes mājaslapa: [www. https://www.tnlp.lv/](https://www.tnlp.lv/)

32 Rojas novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

4. tabula. Audzēkņu skaits Talsu novada profesionālās ievirzes izglītības iestādēs 2018. - 2020. gadam³³

Izglītības iestāde	Audzēkņu skaits			Tendence salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (↑↓→)
	2018./ 2019.m.g.	2019./ 2020.m.g.	2020./ 2021.m.g.	
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	55	51	60	↑
Talsu Mākslas skola	95	103	93	↓
Talsu Mūzika skola	201	197	200	↑
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	73	65	54	↓
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	73	65	54	↓
Rojas Mūzikas un mākslas skola				
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	55	55	35	↓
Talsu novada sporta skola	980	1009	958	↓
Rojas pagasta sporta skola	<i>Tiks precizēts</i>	<i>Tiks precizēts</i>	<i>Tiks precizēts</i>	

Profesionālās ievirzes **sporta izglītību** apvienotā novada teritorijā nodrošina 2 izglītības iestādes. Rojas pagasta sporta skola, kurā iespējams apgūt 3 sporta veidus (basketbolu, vieglatlētiķu un burāšanu)³⁴ un Talsu novada sporta skola, kurā iespējams apgūt 10 sporta veidus (basketbolu, biatlonu, florbolu, hokeju, riteņbraukšanu, smaiļošanu - kanoje, vieglatlētiķu, volejbolu, badmintonu un futbolu)³⁵.

Pēc iedzīvotāju aptaujas rezultātiem var secināt, ka iedzīvotāji ir apmierināti ar pirmsskolas izglītības pakalpojumiem (91%), vispārējās izglītības pakalpojumiem (89%) un profesionālās ievirzes izglītību - mākslas, mūzikas, sporta skolām (86%), bet savukārt kritiski vērtē mūžizglītības iespējas pieaugušajiem (47%), vienlaicīgi uzsverot, ka

³³ Visi publiskie gada pārskati, izņemot Rojas novada publisko gada pārskatu par 2020. gadu

³⁴ Rojas novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

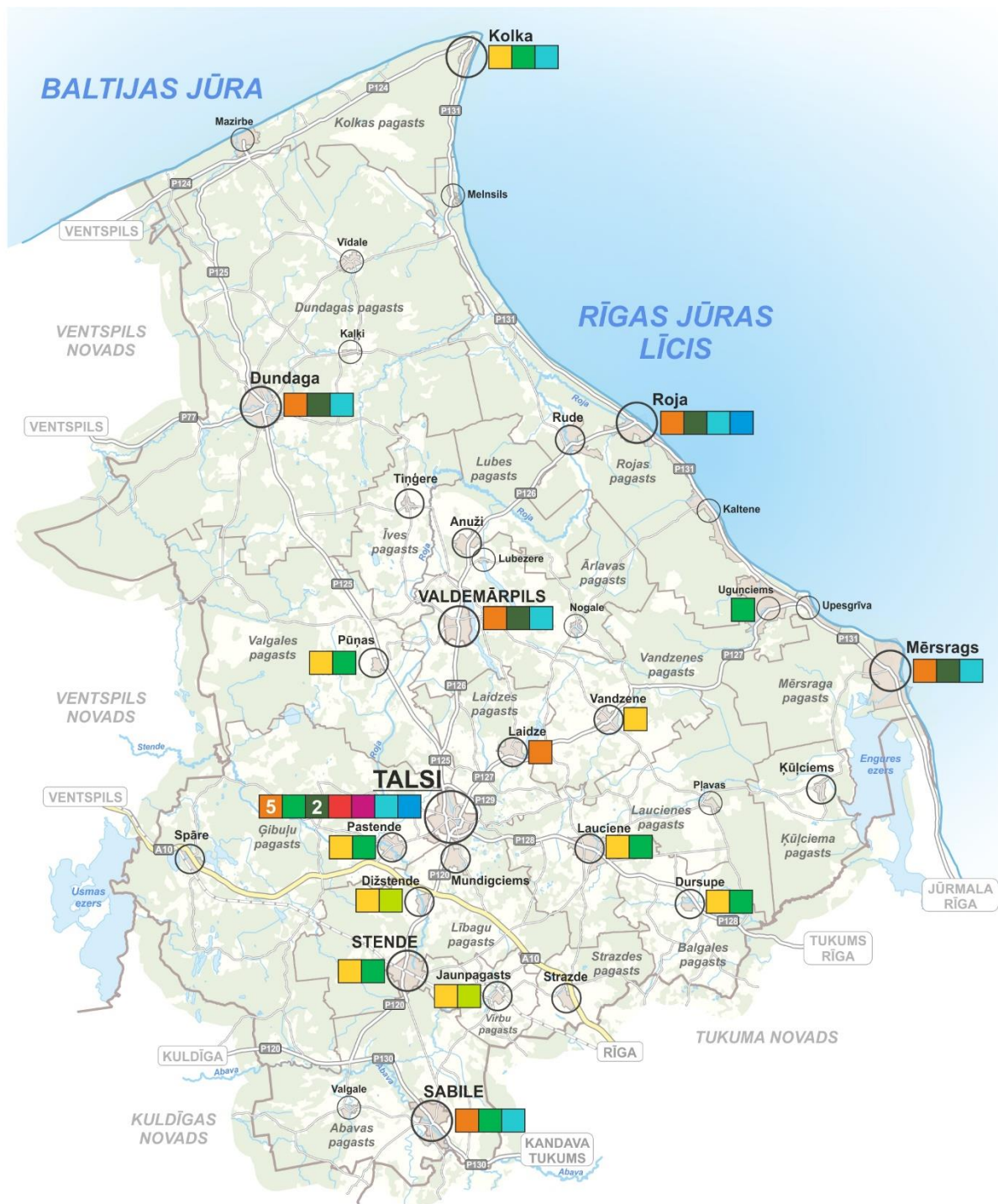
³⁵ Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

sabiedriskā transporta neesamība vakara stundās liedz daļai sabiedrības izmantot šo pakalpojumu.

Apvienotā Talsu novada teritorijā **sporta bāzu reģistrā** 2021. gada augustā bija reģistrētas **23 sporta bāzes un objekti**³⁶.

---

³⁶ Sporta bāzu reģistrs www.sportaregistrs.lv, IzM (reģistrētā sporta infrastruktūra uz 05.08.2021.)

 Pirmsskolas izglītības grupa	 Ģimnāzija	2 Izglītības iestāžu skaits pilsētās un ciemos (ja >1)
 Pirmsskolas izglītības iestāde	 Augstākās izglītības iestāde	
 Sākumskola	 Profesionālā un pieaugušo izglītība	
 Pamatskola	 Mūzikas un mākslas skola	
 Vidusskola	 Sporta skola	

Attēls 5: Izglītības iestāžu pieejamība un izvietojums Talsu novadā

Līdzšinējā sporta aktivitāšu pieejamība apvienotā novada teritorijā vērtējama kā plaša. Turklāt visas trīs bijušās pašvaldības būtisku uzmanību pievērš sabiedrības veselības un aktīvās atpūtas veicināšanai.

Dundagas novads – 2021. gadā teritorijā darbojas viens sporta organizators. Lai īstenotu aktīvo atpūtu un nodarbotos ar dažādiem sporta veidiem, Dundagas pagastā iedzīvotājiem ir pieejamas divas skolas sporta zāles Dundagā, divi skolas sporta stadioni Dundagā, viens brīvās pieejas stadions Kolkā un trīs multifunkcionāli sporta laukumi. Dundagā darbojas Brīvā laika pavadīšanas centrs, kurā iespējams spēlēt dažādas galda spēles. 2020. gadā Dundagas novadā notika dažāda veida sporta sacensības un pasākumi, tai skaitā ikgadējie - Dundagas novada sporta diena, atklātais čempionāts pludmales volejbolā entuziastu un amatieru posmos, šaha, novusa un zolītes sacensības, makšķerēšanas sacensības un Olimpiskā diena. Novadā darbojās četras iedzīvotāju biedrības - "Sporta klubs Dundaga", Kolkas sporta klubs, "Kolkas makšķernieku klubs", "Dundagas Sendienas", kā arī vēl personu apvienības zolītes, šaha, futbola, volejbola un novusa spēlēšanai, kuras sadarbībā ar pašvaldību organizēja un atbalstīja dažādas sporta sacensības un aktivitātes.

Rojas novads - teritorijā darbojas viens sporta organizators. Sporta aktivitātes ir vērstas uz iedzīvotāju iespējām piedalīties, lai nostiprinātu un saglabātu veselību, lietderīgi pavadītu brīvo laiku, iesaistītu ģimenes locekļus sportiskajās aktivitātēs. Apmeklētas un iecienītas ģimenēm ir Lieldienu sportiskās lustes un Ziemassvētku egles iedegšanas sportiskās aktivitātes³⁷.

Mērsraga novads – teritorijā darbojas viens sporta organizators, kas organizē dažādas sportiskas aktivitātes, kā arī nodrošina sportistu iespējas piedalīties dažādās starpnovadu sacensībās. Mērsraga pagasta bērniem un jauniešiem, kas nodarbojas ar dažādām sportiskām aktivitātēm ārpus pagasta, ja šāda aktivitāte netiek piedāvāta Mērsraga pagastā, tiek nodrošināts finansiāls atbalsts. Tāpat finansiāls atbalsts tiek nodrošināts dalībai dažādās starptautiskās sacensībās³⁸.

Talsu novads – teritorijā darbojas viens sporta organizators. Saskaņā ar Talsu novada domes Izglītības, kultūras un sporta komitejas 15.10.2020. lēmumu Nr. 5 "Par Talsu novada sporta pasākumu 2021. gada kalendāro plānu", 2021. gadā Talsu novadā plānoti pavisam kopā 334 Talsu novada sporta centru rīkotie, t.sk. 19 lielākie 2021. gada sporta pasākumi³⁹.

---

³⁷ Rojas novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

³⁸ Mērsraga novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

³⁹ Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

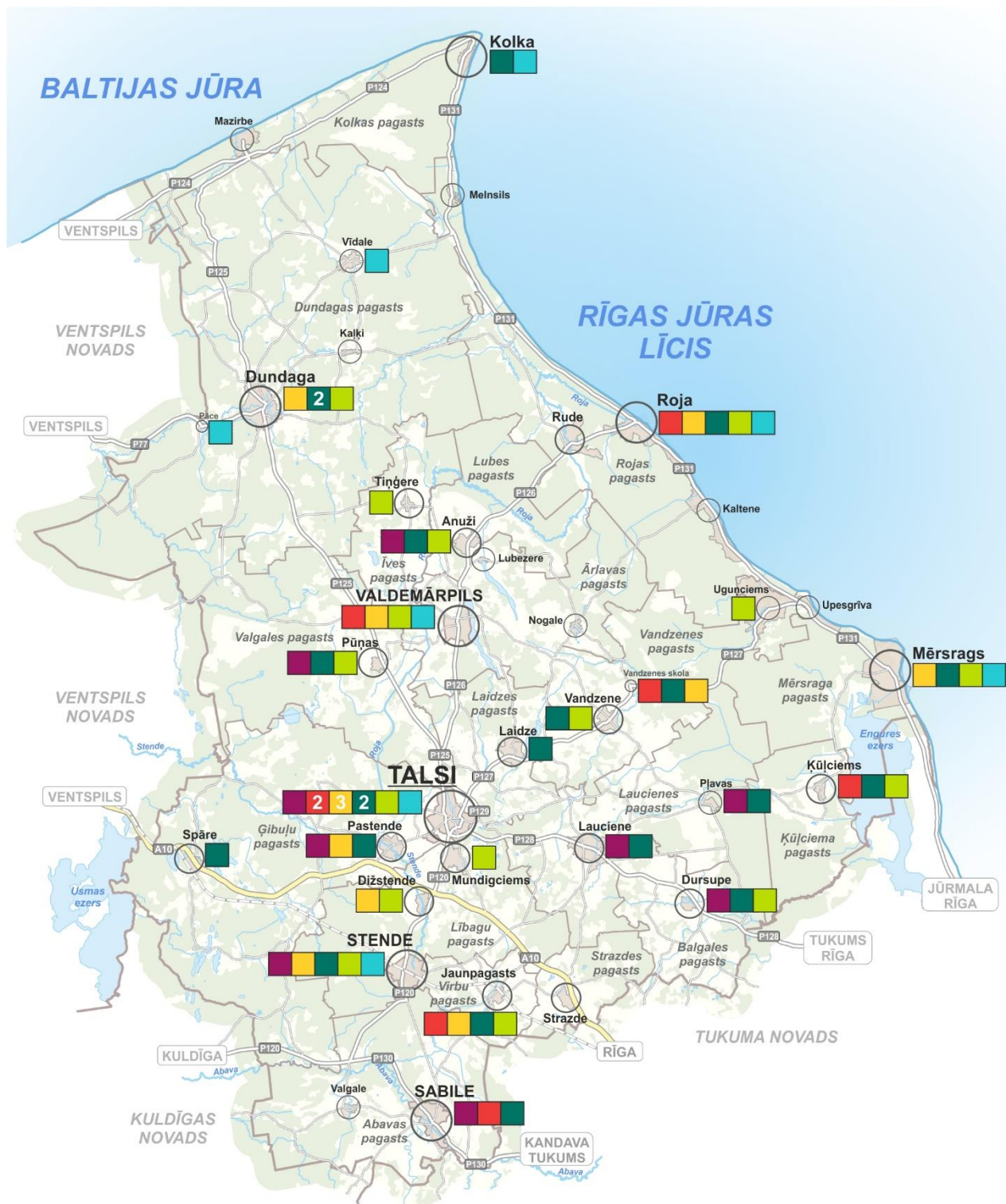
Talsos atrodas arī Talsu hokeja halle (pirmā ledus halle, kas uzbūvēta ārpus Rīgas), kur iespējams spēlēt hokeju un slidot. Hallē notiek arī vietēja un reģionāla mēroga hokeja sacensības.

Sporta objektu izvietojums un sporta iespējas apvienotā novada teritorijā ir visaptverošas. Lielākajās apdzīvotajās vietās pieejami bērnu rotaļu laukumi, teritorijā pieejama plaša dabas tūrisma infrastruktūra.

Iedzīvotāju aptaujā vairākkārt tiek uzsvērts, ka apvienotā Talsu novada teritorijā ir nepietiekams skaits bērnu rotaļu laukumu un tie ir novecojuši, tāpat respondenti norāda, ka apvienotajā novadā pietrūkst:

- **Dundagas novadā:** brīvā laika pavadīšanas centrs ar darbnīcām un izglītojošiem pasākumiem, izklaižu iespējas bērniem un pieaugušajiem, nepieciešama skolas stadiona atjaunošana, sporta (svaru, trenāžieru) zāle, sporta halle;
- **Mērsraga novadā:** efektīvas labiekārtotas atpūtas vietas (īpaši peldvietas), izklaides iespējas (t.sk. vasaras sezonā, jauniešiem), bērnu rotaļu laukumi;
- **Rojas novadā:** aktivitātes ziemas sezonā, atpūtas un izklaides pasākumi, peldbaseins;
- **Talsu novadā:** aktīvās atpūtās iespējas (t.sk. ārpus Talsu pilsētas, ciemu teritorijās), atpūtas vietas, sporta centrs bērniem, asfaltēta trase, kurā iespējams braukt ar velosipēdu, skrituļslidām, skriet un trenāžieru zāle.

 Sporta centrs / bāze	 Āra sporta laukums	2 Sporta infrastruktūras objektu skaits pilsētās un ciemos (ja >1)
 Stadions / sporta manēža	 Brīvdabas treniņi	
 Sporta zāle	 Cita sporta infrastruktūra	

Attēls 6: Sporta infrastruktūras izvietojums

1.4. Kultūrvide

Kultūras infrastruktūru apvienotajā novadā veido plašs bibliotēku, kultūras centru, muzeju tīkls. Liels ir amatiermākslas kolektīvu skaits.

Kopā jaunajā novadā⁴⁰ ir 24 **kultūras centri**:

- **Dundagas** un **Kolkas novadu** teritorijā ir 3 kultūras iestādes, t.sk. Dundagas Kultūras pils, Kolkas Tautas nams un Lībiešu saietu nams.
- **Rojas novada** teritorijā 2 kultūras iestāde – Rojas Kultūras centrs un Kaltenes klubs (Rojas Jūras zvejniecības muzeja filiāle).
- **Mērsraga novada** teritorijā 2 iestādes – Mērsraga tautas nams un Upesgrīvas tautas nams.
- Bij. **Talsu novada teritorijā** ir 18 kultūras iestādes, t.sk.:
  - četri tautas nami: Talsu tautas nams, Stendes tautas nams, Valdgales tautas nams, Vandzenes tautas nams;
  - pieci kultūras nami: Sabiles kultūras nams, Laucienes kultūras nams, Pastendes kultūras nams, Virbu kultūras nams, Valdemārpils un Lubes kultūras nams;
  - trīs brīvā laika pavadīšanas centri: Laidzes brīvā laika pavadīšanas centrs, Lībagu brīvā laika pavadīšanas centrs, Ķūlciema brīvā laika pavadīšanas centrs;
  - trīs muižas: Spāres muiža, Strazdes muiža un Tiņģeres muiža;
  - viens saietu nams: Pļavmuižas saietu nams;
  - divi brīvā laika pavadīšanas centri: Balgales sporta un brīvā laika pavadīšanas centrs un Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrs.

Pie kultūras un atpūtas vietām jāmin arī novadā esošais vienīgais kinoteātris “Auseklis”. Visā apvienotajā Talsu novada teritorijā ir arī 8 brīvdabas estrādes.⁴¹ 2020. gadā Rojā un Mērsragā brīvdabas estrādes pārbūvētas apgūstot ES fondu finanšu līdzekļus.

Talsu Galvenā bibliotēka ir lielākā pašvaldības publiskā bibliotēka apvienotajā Talsu novadā un ir metodiskais un konsultatīvais centrs **31 publiskajai bibliotēkai**. Apvienotā Talsu novada teritorijā atrodas 44 bibliotēkas⁴²:

---

⁴⁰ Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Kultūras informācijas sistēmu centrs, Kulturasdati.lv, 2021

⁴¹ Avots: <https://kulturasdati.lv/lv/pasakumu-norisu-vietas>

⁴² Avots: talsubiblioteka.lv; Talsu novada pašvaldības nolikums, 2021. gada 1. jūlijs (prot. Nr. 2, 1. p., lēmums Nr. 2)

- **Dundagas** un **Kolkas novada** teritorijā atrodas 6 bibliotēkas, no tām 5 publiskās bibliotēkas – Dundagas, Kaļķu, Vīdales, Kolkas un Mazirbes bibliotēka, bet 1 izglītības iestādes bibliotēka.
- **Rojas novada** teritorijā atrodas 2 publiskās bibliotēkas - Rojas un Kaltenes bibliotēka.
- **Mērsraga novada** teritorijā atrodas 2 bibliotēkas, no tām 1 ir publiskā bibliotēka – Mērsraga bibliotēka un 1 izglītības iestādes bibliotēka.
- Bij. **Talsu novada** teritorijā kopā atrodas 34 bibliotēkas, no tām 23 ir publiskās bibliotēkas (Talsu Galvenā, Abavas, Ausekļa, Balgales, Dižstendes, Īves, Ķūļciema, Laidzes, Laucienes, Lībagu, Lubes, Nogales, Pastendes, Pļavu, Sabiles, Spāres, Stendes, Strazdes, Uguņu, Valdemārpils, Valdgales, Vandzenes un Virbu bibliotēka), bet 11 ir izglītības iestāžu bibliotēkas.

Ņemot vērā demogrāfisko sarukšanu un pieaugošo tendenci bibliotēkām kļūt par plašas funkcionalitātes centriem, kas līdzās tradicionāliem mērķiem (piemēram, nodrošināt daudzveidīgus informācijas resursus iedzīvotājiem, rūpēties par kultūrvēsturisko mantojumu) kalpo par sabiedrības saskarsmes centru un pieeju digitāliem pakalpojumiem. Būtiski tālākā teritorijas attīstībā stiprināt, modernizēt un saglabāt bibliotēku tīklu, kā arī pilnveidot to sinerģiju ar citām iestādēm.

Apvienotajā Talsu novadā kopā ir **3 muzeji**⁴³: Talsu novada muzejs (Talsos), Rojas Jūras zvejniecības muzejs (Rojā), Kubalu skolas muzejs (Dundagas pagastā). Apvienotā Talsu novada teritorijā atrodas arī dažādu konfesiju **baznīcas** – vairums no tām ir arī kultūrvēsturiskie pieminekļi. Talsu novads izceļas ar to, ka tajā ir 3 sinagogas. Sabiles sinagoga 2021. gadā pēc pārbūves izvirzīta konkursā “Gada labākā būve Latvijā 2020”, šobrīd ēkā darbojas Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrs.

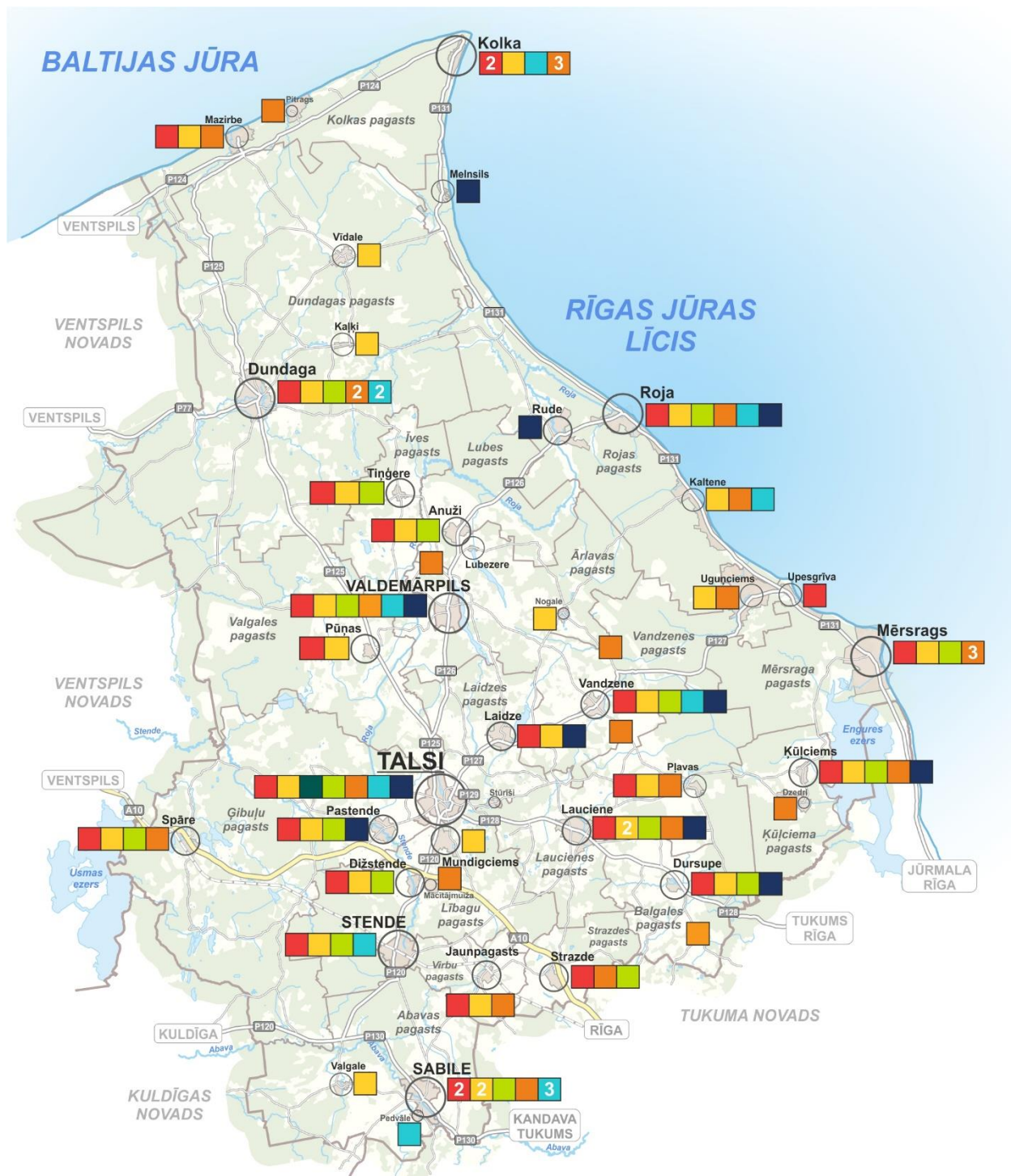
Apvienotā novada teritorijā atrodas **85 kultūrvēsturiskas vietas**: 16 bij. Talsu novadā, 66 Dundagas novadā un 3 Rojas novadā⁴⁴. Kopā teritorijā atrodas 258 kultūras pieminekļi (skat. nodaļu 2.2 Publiskā ārtelpa un kultūrvēsturiskie pieminekļi).

---

43 Avots: www.talsunovads.lv

44 Avots: <https://kulturasdati.lv/lv/kulturvesturiskas-vietas>

■ Kultūras nams / centrs, tautas nams	■ Brīvdabas estrāde	■ Bērnu un jauniešu centrs / atbalsts vieta
■ Bibliotēka	■ Baznīca, sakrālā celtne	2 Kultūras iestāžu skaits pilsētās un ciemos (ja >1)
■ Kinoteātris	■ Muzejs, ekspozīcija	

Attēls 7: Kultūras iestāžu pieejamība un izvietojums Talsu novadā

Apvienotajā Talsu novada teritorijā kopā darbojas 108 **amatiermākslas kolektīvi**:

- Dundagas un Kolkas pagastā - 9 mākslinieciskie kolektīvi, t.sk. 2 folkloras kopas⁴⁵, 1 koris⁴⁶, 1 pūtēju orķestris⁴⁷, 3 tautas deju kolektīvi⁴⁸ un 2 vokālie ansambļi⁴⁹;
- Rojas pagastā - 15 mākslinieciskie kolektīvi, t.sk. 1 amatierteātris⁵⁰, 2 kori⁵¹, 9 interešu klubi⁵², 1 tautas deju kolektīvs⁵³ un 2 vokālie ansambļi⁵⁴;
- Mērsraga pagastā - 10 mākslinieciskie kolektīvi, t.sk. 1 amatierteātris⁵⁵, 1 koris⁵⁶, 4 interešu klubi⁵⁷, 3 tautas deju kolektīvi⁵⁸ un 1 vokālais ansamblis⁵⁹;
- Bij. Talsu novadā - 74 mākslinieciskie kolektīvi t.sk. 9 amatierteātri⁶⁰, 4 folkloras kopas⁶¹, 10 kori⁶², 10 lietišķās mākslas studijas⁶³, 13 interešu klubi⁶⁴, 1 pūtēju orķestris, 11 tautas deju kolektīvi⁶⁵ un 16 vokālie ansambļi⁶⁶.

---

45 Līvu dziesmu ansamblis "Laula"; Kolkas tautas nama koklētāju ansamblis

46 Dundagas Jauktais koris

47 Kolkas pūtēju orķestris

48 Senioru deju kolektīvs; Pirmsskolas bērnu deju kolektīvs "Dun-dang"; Dundagas 1.-4. klašu deju kolektīvs "Dun-dang"

49 Vokālais ansamblis; Kolkas pensionāru ansamblis "Sarma"

50 Rojas kultūras centra amatierteātris

51 Sieviešu koris "Kalva"; Senioru dāmu koris "Banga"

52 Skatuves runas pulciņš bērniem, jauniešiem; Grupa "Roja"; Ārstnieciskā vingrošana; Klubiņš "Izaicinājums svira korekcijai";

Senioru klubs "Liedags"; Rojas novada pensionāru padome; Līnijdeju grupa; Mūsdienu deju studija "Elfas"; Deju grupa "Gaspaziņas"

53 Bērnu tautisko deju kolektīvs "Pērkonītis"

54 Senioru dāmu vokālais ansamblis "Con Vita"; Bērnu vokālā studija "Jāņabērni"

55 Amatierteātris "Etīde"

56 Mērsraga jauktais koris "Pa vējam"

57 Deju kopa "Silva"; Rokdarbnieku klubiņš; Zumba ar Amandu; Ārstnieciskā vingrošana

58 Bērnu Tautas deju kolektīvs "Pastaliņas"; Vidējās paaudzes Tautas deju kolektīvs "Paisums"; Jauniešu Tautas deju kolektīvs "Trejdeksnis"

59 Bērnu popgrupa "Spārni"

60 Balgales tautas nama amatierteātris; Amatierteātris "Īve"; K.Valdemāra Talsu teātris; Pastendes amatierteātris "Te rada"; Sabiles amatierteātris; Amatierteātris "Spāre"; Strazdes amatierteātris; Vandzenes drāmas ansamblis; Valdemārpils, Lubes un Tiņģeres kultūras nama amatierteātris

61 Talsu tautas nama pūtēju orķestris un deju grupa; Folkloras kopa Talsi; Tautas muzikanti "Tāls'trimis"; Folkloras kopa "Trejteka"

62 Jauktais koris "Akords"; Jauktais koris "Amenda"; Senioru koris "Atbalss"; Sieviešu koris "Balgale"; Sieviešu koris "Dīva"; Jauktais koris "Lauciene"; Talsu 2.vidusskolas jauktais koris "Talsi"; Sabiles kultūras nama sieviešu koris; Jauktais koris "Uz augšu"; Sieviešu koris "Vaiva"

63 Tautas lietišķās mākslas studija "Dzīpars"; Tautas lietišķās mākslas kolektīvs "Kurši"; Spāres lietišķās mākslas kolektīvs "Nāmetiņš"; Sabiles kultūras nama lietišķās mākslas kolektīvs; Stendes lietišķās mākslas kolektīvs -audējas; Stendes lietišķās mākslas kolektīvs rokdarbi; Strazdes brīvā laika pavadīšanas centra lietišķās mākslas kolektīvs; audēju kopa "Talse"; Lietišķās mākslas kolektīvs "Tinga"; Virbu kultūras nama lietišķās mākslas kolektīvs;

64 Sabiles kultūras nama Elropas senior deju grupa "Abava"; Vandzenes kultūras nama aerobikas deju grupa "Afrodītes"; ceturtdienas mākslas mīļu kopa; Stendes tautas nama līnijdeju grupa "Evita"; Pļavmuižas saieta namamākslas studija; Lībagu brīvā laika pavadīšanas centra līnijdeju grupa "Purple sun"; Balgales sporta un brīvā laika pavadīšanas centra senior deju kopa "Sarma"; Spāres tautas nama līnijdeju grupa "Spāre"; Valdgales tautas nama senior līnijdeju kopa "Step"; Talsu fotoklubs; Balles deju klubs "Tango"; Tiņģeres muižas līnijdeju grupa "Tiņģere"; Tiņģeres muižas radošo amatu un mākslas studija;

65 Jauniešu deju kolektīvs "Austris"; Jauniešu deju kolektīvs "Delveri"; Senioru deju kolektīvs "Draudzība"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Dzalksti"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Krišjānis"; Vandzenes deju kolektīvs "Kreplīni"; Valdgales tautas nama jauniešu deju kolektīvs "Latīņš"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Spriganis"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Talsu kurši"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Teika"; Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Virpulis"

66 Sieviešu vokālais ansamblis "Alba"; Stendes tautas nama senioru vokālais ansamblis "Atmiņas"; Sieviešu vokālais ansamblis "Gaisma"; Sieviešu vokālais ansamblis "Harmonija"; Senioru vokālais ansamblis "Irbenājs"; Sieviešu vokālais ansamblis "Kapriže"; Lībagu brīvā laika pavadīšanas centra senioru vokālais ansamblis "Kamene"; Laidzes sieviešu vokālais ansamblis; Sieviešu vokālais ansamblis "Madaras"; Vandzenes tautas nama senioru vokālais ansamblis "Ozolzeme"; Stendes tautas nama vīru vokālais ansamblis "Stende"; Lībagu brīvā laika pavadīšanas centra vīru vokālais ansamblis "Trubadūri"; Sabiles kultūras nama senioru vokālais ansamblis

Ņemot vērā plašo amatiermākslas kolektīvu un kultūras centru infrastruktūru, kultūrvidi apvienotajā Talsu novadā var raksturot kā plašu. Kultūras jomā darbojas arī vairākas nevalstiskās organizācijas, piemēram, Talsu novada fonds, Rojas Tūrisma biedrība, "Kurzemīte plus", "Laumas dabas parka" fonds, Talsu fotoklubs, Virbu pagasta biedrība "Virbi", u.c.⁶⁷ Talsu novada fonds jau vairākus gadus rīko projektu konkurss "Savu vidi veidojam paši", kur ir iespēja Talsu novada iedzīvotājiem un organizācijām iesaistīties savas apkārtējās vides sakārtošanā. Bij. Talsu novada iedzīvotāji izmantojuši projektu konkursa iespēju, lai ierīkotu pludmales volejbola laukumus, laipas, smilšu kastes un puķu dobes, sakārtotu basketbola grozus vai futbola vārtus, organizētu nodarbības bērniem, ģimenes dienas, sagatavotu kultūrvēsturiskus materiālus.⁶⁸ Arī bij. Dundagas novada pašvaldība ar līdzfinansējumu atbalstījusi NVO, kas piedalās kultūrvēsturisku vērtību saglabāšanas projektos, piemēram, 2020. gadā realizēti 4 projekti: biedrība "Visvīdāle" projekts "Skatuves vietas pilnveidošana Vīdāles skolas dārzā – 2. kārtā", Kolkas Jūras Zvaigznes Dievmātes Romas katoļu draudze – "Kolkas katoļu baznīcas apkārtējās ainavas uzlabošana: dzīvžoga sakopšana un atjaunošana, dekoratīvā kroņa nostiprināšana zvana tornī", Biedrība "Dundangas Sendienas" – Publiska atpūtas un maltītes ieturēšana dabā vietas labiekārtošana dārzkopības sabiedrības "Ievlejas" teritorijā Dundagā (3. kārtā) un Kolkas evaņģēliski luteriskā draudze – Kļavu vainagu sakopšana un formēšana.

Kultūras norises un kultūrvēsturisko vietu, kultūras pieminekļu saglabāšana, iedzīvotāju kultūras iniciatīvu atbalstīšana ir īpaši būtiska arī novada attīstībā, ņemot vērā to, ka tai ir tieša ietekme uz vietu **identitātes saglabāšanu**, kas tieši saistīts ar sabiedrības līdzdalību, lokālpatriotismu un piederības sajūtu.

1.5. Veselības aprūpe un veicināšana

Apvienotajā Talsu novada teritorijā atrodas viena veselības aprūpes ambulatorā iestāde – SIA "Talsu veselības centrs". Talsos atrodas pašvaldības kapitālsabiedrības SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" (Talsu filiāle) un Dundagā – SIA "Dundagas veselības centrs"⁶⁹.

SIA "Talsu veselības centrs" nodrošina primāro veselības aprūpi, ārstu un speciālistu konsultācijas, medicīnisko rehabilitāciju mājās, dienas stacionāru, rehabilitāciju u.c. medicīniskos pakalpojumus.⁷⁰

"Vērmelīte"; Spāres sieviešu vokālais ansamblis "Varavīksne"; Valdemārpils, Lubes, un Tiņģeres kultūras nama senioru vokālais ansamblis "Varavīksne"; Virbu kultūras nama jauktais vokālais ansamblis "Ziemeļkūri"

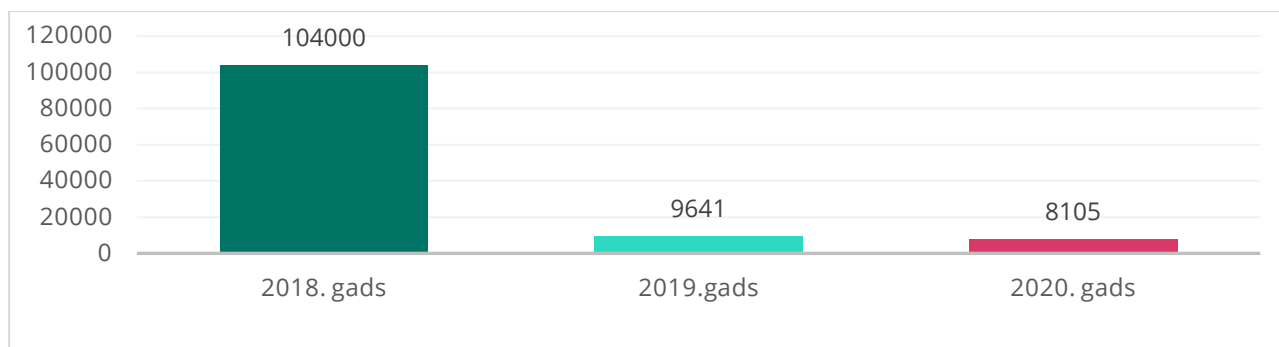
67 www.kulturasdati.lv

68 Talsu novada fonds: www.tnf.lv

69 Nacionālais veselības dienests (dati uz 06.08.2021.)

70 www.talsuveselibascentrs.lv

Lielākā veselības aprūpes iestāde ir pašvaldības kapitālsabiedrība **SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”**, kas nodrošina stacionāros un ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus, galvenokārt Ventspils novada, Talsu novada, Rojas, Dundagas, Kolkas un Mērsraga pagastu iedzīvotājiem. 2020. gadā Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīcā diennakts stacionārā ārstēti 8 105 pacienti, kas ir, par 16% mazāk nekā 2019. gadā izstrādājot, 48 105 gultu dienas, ar vidējo ārstēšanas ilgumu 5,94 dienas. Valsts finansējuma ietvaros ārstēti 97% jeb 7 835 pacienti, kas ir par 15% mazāk kā iepriekšējā gadā. Dienas stacionārā tika ārstēti 3 150 pacienti, izstrādājot 8 985 gultu dienā⁷¹. 2020. gada un 2021. gada izaicinājums ir bijis Covid-19 pandēmijas ietekme, kas būtiski ietekmējusi visu veselības aprūpes nozari. Šī ietekme iespaidojusi ārstēto pacientu skaita samazināšanos (skat. Grafiku 9).

Grafiks 9: Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīcā diennakts stacionārā ārstēto pacientu skaits gadā⁷²

Pašvaldības kapitālsabiedrība **SIA “Dundagas veselības centrs”** veic veselības un sociālās aprūpes funkcijas. Centrs veselības aprūpē piedāvā medicīniskos pakalpojumus: dienas stacionāru, rentgenoloģiskā kabineta pakalpojumus⁷³. SIA “Dundagas veselības centrs” ir labi piemērota veselības aprūpes, veselības veicināšanas, sociālās aprūpes un rehabilitācijas profila institūcijas izvietojšanai, jo tajā ir pietiekami, pielāgota vides pieejamībai⁷⁴.

Apvienotajā novada teritorijā kopā pieejamas **26 ģimeņu ārstu prakses**⁷⁵. 18 ģimenes ārstu pamatdarbības teritorija atrodas bij. Talsu novadā, 2 - Rojas pagastā, 3 – Mērsraga pagastā, bet 3 – Dundagas un Kolkas pagastā.

⁷¹ Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīcas 2020. gada pārskats

⁷² Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīcas 2018., 2019., 2020. gada pārskati

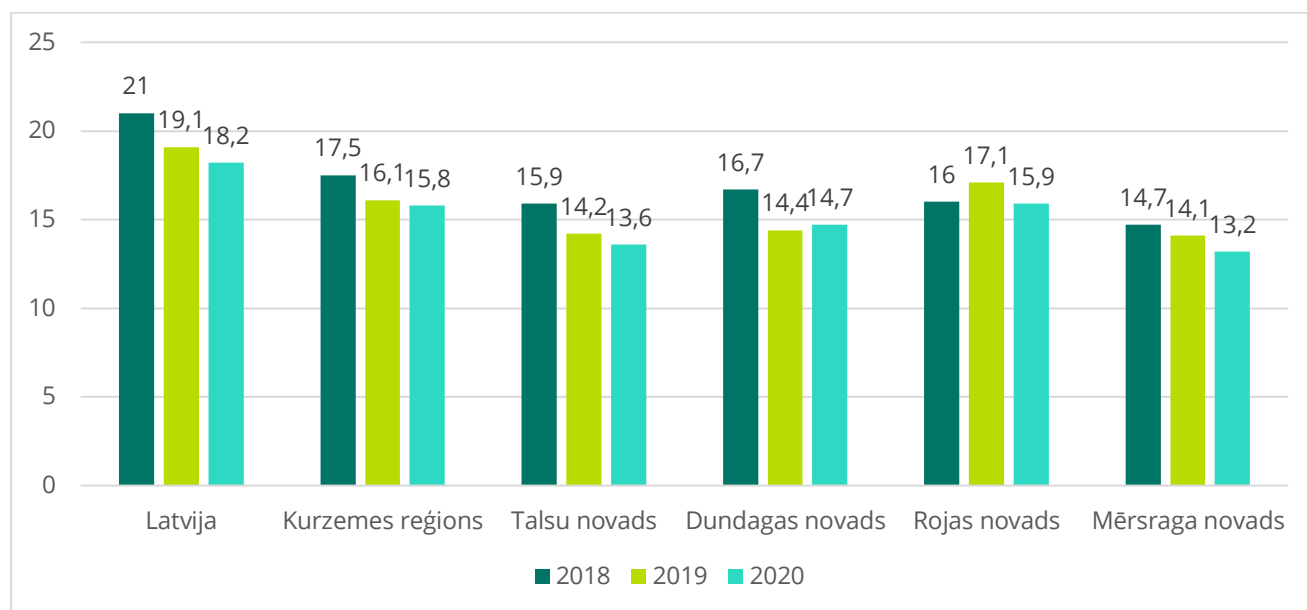
⁷³ Avots: www.dundaga.lv

⁷⁴ SIA “Dundagas veselības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017. – 2020. gadam

⁷⁵ Avots: www.neslimo.lv

Apvienotajā novada teritorijā pieejamas **9 zobārstniecības iestādes**. 6 atrodas bij. Talsu novadā, 1 – Dundagas pagastā, 1 - Rojas pagastā, bet 1 – Mērsraga pagastā (divās adresēs)⁷⁶.

Analizējot **neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD)** izpildītos izsaukumus apvienotajā Talsu novada teritorijā 2020. gadā, secināms, ka vidēji lielākais izpildīto izsaukumu skaits bijis Rojas novadā, kam seko Dundagas novads, Talsu novads un tad Mērsraga novads. Rojas novada teritorijā izpildīto izsaukumu skaits bijis augstāks nekā vidēji Kurzemē (skatīt Grafiku 10). Kopumā apvienotajā novada teritorijā NMPD izpildījis 8 522 izsaukumus (t.sk. 3 737 Talsu novadā, 4 052 Dundagas novadā, 543 Rojas novadā un 190 Mērsraga novadā).

Grafiks 10: Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izpildītie izsaukumi – skaits uz 100 iedzīvotājiem⁷⁷

2020. gadā NMPD savlaicīgi izpildīto rezultātīvo izsaukumu īpatsvars no visiem izsaukumiem dzīvībai un veselībai kritiskos stāvokļos apvienotā novada teritorijā bijis atšķirīgs. Talsu pilsētā tie ir 88,89%, bet Talsu novada lauku teritorijā – 89,34%, Dundagas novada lauku teritorijā – 83,76%, Rojas novada lauku teritorijā – 88,01% un Mērsraga novada lauku teritorijā tikai 67,47%. NMPD brigādes apvienotā novada teritorijā izvietotas Talsos (3 brigādes), Rojā (1 brigāde), Dundagā (1 brigāde) un Sabilē (1 brigāde), bet ģeogrāfiski tuvākais NMPD reģionālais centrs ir Kuldīgā⁷⁸.

⁷⁶ Nacionālais veselības dienests (dati uz 06.08.2021.)

⁷⁷ Veselības statistikas datu bāze

⁷⁸ NMPD struktūrvienību ģeogrāfiskais izvietojums, Pielikums Nr.15 Veselības ministrijas 22.12.2020. Nr.225

Apvienotā Talsu novada teritorijā atrodas 17 aptiekas: 8 aptiekas atrodas Talsos, un pa vienai Dundagā, Kolkā, Stendē, Dursupē, Rojā, Sabilē, Valdemārpilī, Laucienē un Mērsragā.⁷⁹

Pēc iedzīvotāju aptaujas rezultātiem var secināt, ka apvienotā Talsu novada iedzīvotāji ir kopumā apmierināti ar veselības aprūpi apvienotajā novadā (68%). Papildus tiek norādīts, ka trūkst specialistu izbraukumu un ir mazs veselības pakalpojumu piedāvājums. Ģimenes ārstu praksēs vērojams jaunu kadru trūkums.

Katra no apvienotā Talsu novada pašvaldībām risina iedzīvotāju iesaistīšanu sporta un aktīvās brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs, tādējādi **veicinot sabiedrības veselību**. Līdzās sporta un aktīvās atpūtas aktivitāšu organizēšanai un sekmēšanai pašvaldības **īstenojušas dažādus projektus**. Piemēram, Talsu novada pašvaldībā īsteno projektu "Vietējās sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Talsu novadā". Šī projekta ietvaros novada iedzīvotājiem, jo īpaši teritoriālās, nabadzības, sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, pieejamas dažādas bezmaksas, veselības veicinošas un slimību profilakses aktivitātes.

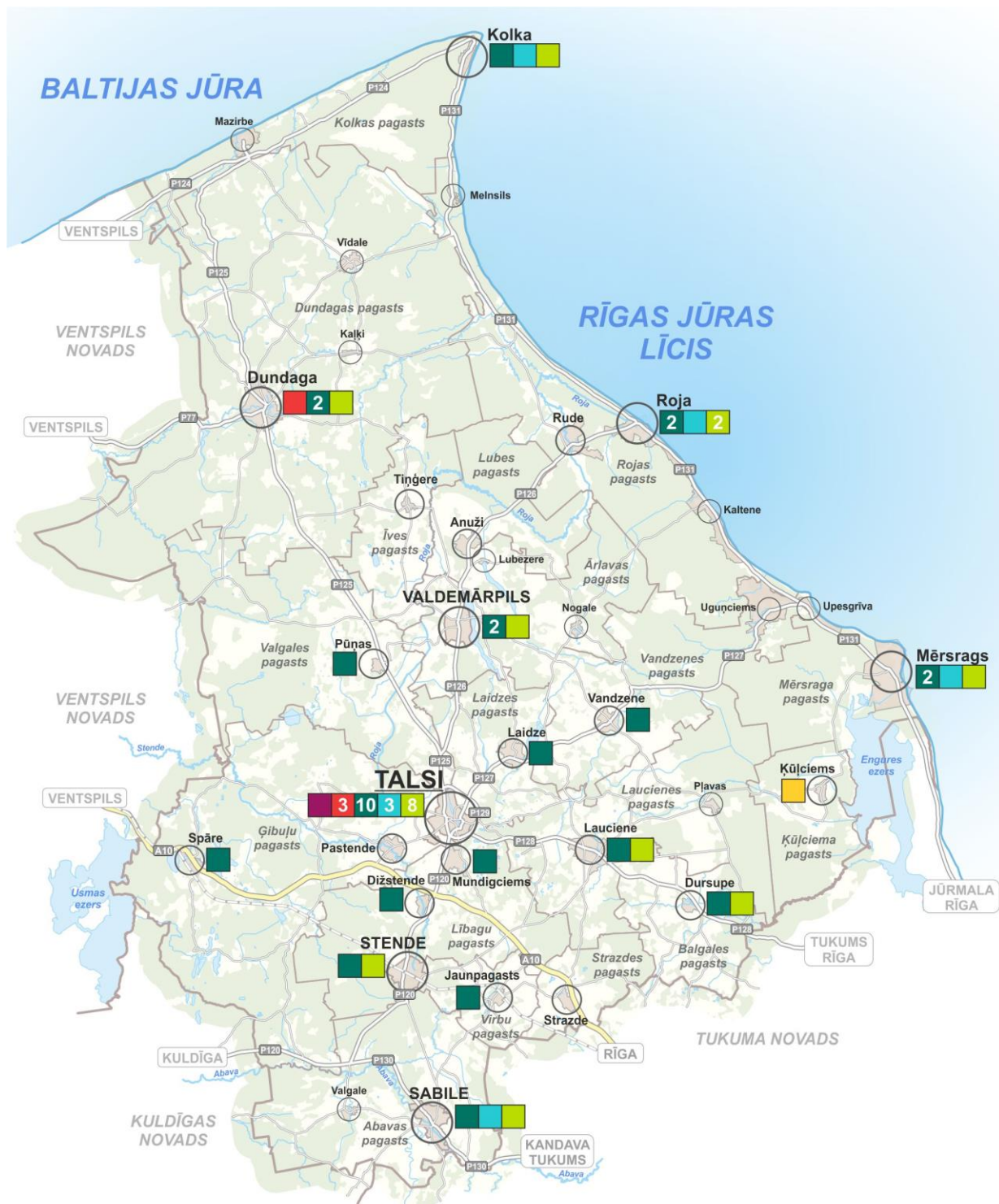
Apvienotajā Talsu novada teritorijā pieejama Talsu sporta halle, Talsu sporta nams, Sabiles sporta centrs, Balgales sporta un brīvā laika pavadīšanas centrs, Pastendes sporta centrs, sporta centrs "Lauciene", Valdgales pagastā sporta un interešu centrs, Rojas stadions. Pārējā novada teritorijā katrā pagastā iedzīvotāju sportošanai un veselīga dzīvesveida uzturēšanai tiek piedāvāta izglītības iestāžu sporta infrastruktūra, kas ietver sevī sporta zāles, trenāžieru un vingrošanas zāles, āra sporta infrastruktūru - sporta laukumus/stadionus, āra trenāžierus, bērnu rotaļlaukumus, iedzīvotājiem pieejama arī biedrību un klubu ierīkotā un piedāvātā sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra. Aktīvai atpūtai pieejami novada dabas resursi - parki, takas gājējiem un nūjotājiem, ūdeņu teritoriju pludmales, ūdens sporta un atpūtas cienītājiem. Sabiedrības sporta dzīvi novada teritorijā veido pašvaldības piesaistīti sporta koordinatori vai organizatori.

Sporta infrastruktūra galvenokārt koncentrējas novada attīstības centros - pilsētās un lielākajos ciemos, tomēr arī mazākos ciemos ir pieejama sporta infrastruktūra tautas sporta veidu pastāvēšanai. Jomas pilnvērtīgākai attīstībai nepieciešams pilnveidot informācijas apriti un sadarbību, izveidot koordinētu pārvaldību, atbalstīt iedzīvotāju un NVO iniciatīvas.

---

⁷⁹ Aptieku saraksts, kas tiesīgas izsniegt valsts kompensētos medikamentus, NVD, dati uz 15.06.2021.

 Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca Talsu filiāle	 Zobārsts
 Ambulatorā ārstniecība iestāde	 Aptieka
 Ģimenes ārsta prakses vieta	2 Veselības aprūpes iestāžu un pakalpojumu sniedzēju skaits pilsētās un ciemos (ja >1)
 Vecmāšu un feldšerpunkts	

Attēls 8: Veselības aprūpes infrastruktūras izvietojums

1.6. Iekļaujoša sabiedrība un atbalsts dažādām iedzīvotāju mērķgrupām

Apvienotā Talsu novada teritorijā 2021. gada sākumā dzīvoja 93,2% latviešu, 3% krievu, 0,7% baltkrievu, 0,5% ukraiņu, 0,5% poļu, 0,5% lietuviešu un 1,7% citu tautības pārstāvju. Kopumā apvienotais novads ir ar lielāku latviešu tautības īpatsvaru kā vidēji Kurzemē, kur šis rādītājs ir 77%⁸⁰. Latvijas romi ir viena no Latvijas vēsturiskajām mazākumtautībām. Talsu novadā sastopama viena no lielākajām Romu mazākumtautības kopienām Latvijā.

Īpaši izceļami lībieši - viena no Baltijas jūras somugru tautām, kas agrāk apdzīvoja plašu Latvijas teritoriju. Lībiešu ciemi - Lielirbe, Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka, Melnsils un Ģipka ir ciemi, kur saglabāta lībiskā kultūrainava un tradīcijas.

Valsts valodas likuma 4. pantā teikts, ka "Valsts nodrošina lībiešu valodas kā pirmiedzīvotāju valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību." Kā lībiešu tradicionālās kultūras daļa lībiešu valoda iekļauta Latvijas kultūras kanonā.

Mazākumtautību kultūras identitātes veicināšanas jomā novada teritorijā darbojas biedrības.

Lai sekmētu sociāli iekļaujošas sabiedrības attīstību, pašvaldības jau līdz šim īstenojušas dažādas aktivitātes, kas sniedz atbalstu dažādām mērķgrupām – ģimenēm ar bērniem, jauniešiem, senioriem, cilvēkiem ar invaliditāti.

Jaunatnes atbalsta ziņā mērķtiecīga rīcībpolitika definēta Talsu novada pašvaldībā. Jau 1998. gadā tika izveidota Talsu rajona padomes jaunatnes lietu konsultatīvā padome, kas pēc visām teritoriālajām reformām savu darbu turpina arī šodien kā Talsu novada domes jaunatnes lietu konsultatīvā padome. Viens no padomes pamatuzdevumiem ir nodrošināt pašvaldības iestāžu un struktūrvienību sadarbību jautājumos, kas attiecas uz jauniešiem Talsu, Rojas un Dundagas novadā. Talsu novada jaunatnes lietu konsultatīvā padome sadarbībā ar Talsu novada pašvaldību vairākus gadus realizē Talsu novada jauniešu iniciatīvu projektu konkursu, kura mērķis ir finansiāli atbalstīt jauniešu iniciatīvas, kas veicina Talsu novada jauniešu iekļaušanos kultūras, sporta un izglītības procesos, sekmējot viņu vērtību orientāciju, aktīvu līdzdalību un fiziskās aktivitātes.

Par jaunatnes darba koordināciju, plānošanu, metodisko virsvadību un informatīvās datu bāzes veidošanu atbild Talsu novada Bērnu un jauniešu centrs, kas ir Talsu novada Izglītības pārvaldes pakļautībā esoša interešu izglītības iestāde, kas īsteno interešu izglītības, brīvā laika un jaunatnes darba programmas, bērnu un jauniešu neformālo

---

80 CSP, Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc tautības statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos un apkaimēs (atbilstoši robežām 2021. gada sākumā)

izglītību un veic interešu izglītības, audzināšanas un jaunatnes darba organizatoriski metodisko un informatīvo darbību Talsu novadā.

Talsu novadā darbojas 4 jauniešu organizācijas, kuras veic darbu ar jaunatni - Ģibuļu pagasta Brīvā laika pavadīšanas un jauniešu atbalsta centra jauniešu klubs "Kontakts"; Valdemārpils jauniešu iniciatīvu centrs "Sava vieta"; Vandzenes pagasta jauniešu centrs; Stendes jauniešu iniciatīvu centrs "FIVE" - un 13 skolēnu pašpārvaldes.⁸¹ Bijušajā Mērsraga, Dundagas un Rojas novadā katrā darbojas viena skolēnu pašpārvalde. Bijušajā Rojas novada teritorijā darbojas 3 brīvā laika pavadīšanas un jauniešu centri: "Strops", "Melsila" un "Varavīksne". Centri nodrošina bērniem un jauniešiem brīvo laiku pavadīt lietderīgi, kā arī veicina jaunatnes līdzdalību un pašiniciatīvu attīstību pašvaldībā.

Iestrādnēs **starpnovadu sadarbībā** jaunatnes jomas attīstībā vērojamas jau pirms teritoriālās reformas. Kopš 1996. gada darbojas skolēnu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju apvienība - Talsu, Dundagas, Rojas un Mērsraga novadu skolēnu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju apvienība "TAS.ES" (agrāk Talsu rajona skolēnu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju apvienība "TRSPUJKA"). Apvienība darbojas, lai veicinātu jauniešu organizāciju un skolēnu pašpārvalžu attīstību un sadarbību, popularizētu jauniešu organizāciju un skolēnu pašpārvalžu darbu Talsu, Rojas, Mērsraga un Dundagas novados.⁸²

2021. gadā noslēdzās Talsu novada Bērnu un jauniešu centra realizētais projekts "Kopā esam, darām, varam", kura laikā tiks izstrādāta vienota sadarbības koncepcija Talsu, Dundagas, Rojas un Mērsraga novadu jauniešu iniciatīvai un līdzdalībai sabiedrības attīstības procesos pēc administratīvi teritoriālās reformas, paredzot arī starpinstitutīciju un starpnovadu sadarbību dažādās darba ar jaunatni jomās jaunatnes politikas īstenošanai vietējā līmenī.

Ģimenēm ar bērniem visos līdzšinējos novados sniegts daudzveidīgs atbalsts. Visas pašvaldības vecākiem sniedz bērna piedzimšanas pabalstus⁸³. Talsu novadā skolās brīvpusdienas tiek piešķirtas 5. - 7. klasei, un 6-gadīgajiem pirmsskolas bērniem, Mērsraga vidusskolā brīvpusdienas nodrošinātas līdz astotajai klasei, Rojas novadā 1. - 5. klasei un Dundagas novadā .

Pirmsskolas vecuma bērniem tiek nodrošinātas vietas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs, kā arī skolēni nodrošināti ar bezmaksas transportu (Talsu un Dundagas novados tas nodrošināts daļēji).

---

81 Skolēnu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju apvienība - Talsu, Dundagas, Rojas un Mērsraga novadu skolēnu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju apvienība „TAS.ES”: <https://tases.jimdofree.com>

82 Avots: <https://tases.jimdofree.com>

83 Ja deklarēties 1 vecāks, tad Talsu novadā 100 EUR, Dundagas novadā - 75 EUR, Mērsraga novadā - 215 EUR, Rojas novadā - tiks precizēts, ja deklarējušies abi vecāki, tad Talsu novadā - 200 EUR, Dundagas novadā - 75 EUR, Mērsraga novadā - 215 EUR, bet Rojas novadā - tiks precizēts

Rojas novada pašvaldība līdz šim papildus atbalstījusi ģimenes, piešķirot pabalstus mācību piederumu iegādei, savukārt Talsu novada pašvaldība daļēji līdzfinansē bērnu dalību vasaras nometnēs, bet visas četras pašvaldības līdz šim daļēji finansējušas profesionālās ievirzes izglītību. Visas četras līdzšinējās pašvaldības sadarbojušās ar NVO, kas saistītas ar ģimenēm ar bērniem. Pašvaldības godina ģimenes ar bērnu piedzimšanu (organizēti īpaši pasākumi).

Visās pašvaldībās īstenoti dažādi publiskās ārtelpas, izglītības iestāžu un sporta infrastruktūras projekti, kas būtiski uzlabojuši infrastruktūras pieejamību un daudzveidību.

Arī senioru atbalstam tiek rīkoti dažādi tradicionāli pasākumi. Visos novados tiek rīkotas senioru balles un ekskursijas. Aktīvas ir arī senioru biedrības, kuru iniciatīvas tiek bieži atbalstītas, kā arī dažādi senioru amatiermākslas kolektīvi (skat. nodaļu 1.2 Pilsoniskā aktivitāte un NVO un 1.4 Kultūrvide).

Apvienotajā Talsu novada teritorijā 2021. gada jūnijā kopā bija reģistrēts 8377 vecuma pensijas saņēmējs. Vidējais piešķirtais pensijas apmērs bijis augstāks bij. Rojas novadā (413,25 EUR), kam seko bij. Talsu novads (393,96 EUR), bij. Mērsraga novads (396,07 EUR) un bij. Dundagas novads (389,49 EUR). Kopumā tas ir zemāk kā vidēji Latvijā (411,44 EUR)⁸⁴. Visas bij. pašvaldības senioriem nepieciešamības gadījumā sniedz sociālo palīdzību (skat. 1.7. nodaļu), tomēr nabadzības risks senioriem saglabājas augsts (īpaši pakļauti nabadzības riskam ir vientuļie seniori).

Atsevišķa mērķgrupa, kurai būtu pievēršama pastiprināta uzmanība iekļaujošas sabiedrības kontekstā, ir cilvēki ar invaliditāti un ģimenes, kurās aug bērns ar invaliditāti.

Iedzīvotāju aptaujā respondenti norāda uz tādām nepilnībām kā nepietiekams atbalsts ģimenēm ar bērniem, īpaši, kur bērnu audzina viens vecāks, tā pat nav pietiekams atbalsts daudz bērnu ģimenēm. Runājot par vides pieejamību jaunajām ģimenēm un cilvēkiem ar kustības traucējumiem, novadā trūkst vietu, kur pārtīt un pabarot zīdaiņi, kā arī vēljoprojām nav sakārtota piekļuve sabiedriskām vietām ar bērnu ratiņiem un cilvēkiem ar kustības traucējumiem. Aptaujātie respondenti norāda, ka būtu nepieciešams arī lielāks atbalsts senioriem, lielāka sociālā dienesta iesaiste, īpaši pagastu teritorijās, lielāka pakalpojumu pieejamība un vairāk informācijas par iespējām senioriem.⁸⁵

---

⁸⁴ Vecuma pensiju saņēmēju skaits un pensijas vidējais piešķirtais apmērs Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra Vecuma pensijas 2021.gada jūnijā

⁸⁵ Apvienotā Talsu novada iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultāti 2021

1.7. Sociālie pakalpojumi, palīdzība un drošība

Līdz 2021.gada 1.jūlijam par iedzīvotāju sociālā atbalsta īstenošanu rūpējās katras pašvaldības Sociālais dienests, kas sniedza sociālo palīdzību, organizēja un sniedz asociālos pakalpojumus savā teritoriālajā vienībā. Sociālās aprūpes izdevumi tiek segti no pašvaldības budžeta. Apvienotā Talsu novada teritorijā kopumā sociālos pakalpojumus sniedz 20 dažādas iestādes⁸⁶ (t.sk. pašvaldību, valsts).

Plašākais sociālās aprūpes pakalpojumu klāsts pieejams Talsu pilsētā:

- Sociālā darba pakalpojums;
- Pakalpojums "Aprūpe mājās";
- Materiālais atbalsts aprūpei mājās;
- Dienas centra pakalpojums;
- Daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centrs;
- Patversmes pakalpojums;
- Specializētā autotransporta pakalpojums;
- Higiēnas pakalpojums;
- Īslaicīgās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā pilngadīgām personām;
- Diennakts uzturēšanās pakalpojumi krīzes situācijā;
- Sociālā atbalsta pakalpojumi;
- Asistentu pakalpojumi pašvaldībā.

Novada teritorijā **ilgstošu sociālo aprūpi** un sociālo rehabilitāciju nodrošina **seši pansionāti** – Valsts sociālās aprūpes centrs "Kurzeme" filiāle "Dundaga", Talsu novada pašvaldības iestāde pansionāts "Lauciene", SIA "Dundagas veselības centrs", Valsts sociālās aprūpes centra "Kurzeme" filiāle "Veģi", Sabiles aprūpes biedrība "Kalme" un Biedrības "Latvijas Sarkanai Krusts" Kurzemes komitejas aprūpes centrs "Laidze"⁸⁷.

Papildus pašvaldību nodrošinātajiem pakalpojumiem iedzīvotājiem ir pieejami arī atsevišķi **nevalstisko organizāciju pakalpojumi** – Biedrības Latvijas Sarkanais Krusts Sociālās aprūpes centrs "Stūrīši", Sabiles aprūpes biedrība "Kalme", Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Kurzemes komitejas aprūpes centrs "Laidze", Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Kurzemes komitejas Birojs "Aprūpe mājās", Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Kurzemes komitejas dienas aprūpes centrs, Individuālais uzņēmējs

---

⁸⁶ Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs, Labklājības ministrija (informācija uz 10.08.2021.)

⁸⁷ Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs, Labklājības ministrija (informācija uz 10.08.2021.)

Inta Poudžiunas, Nodibinājums "Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"", Nodibinājums "Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"" struktūrvienība Dienas aprūpes centrs, Biedrība "Gaišo domu platforma", Nodibinājums "Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"" un Nodibinājums "Talsu sieviešu un bērnu krīžu centrs".

Novada teritorijā pieejams daudzveidīgs sociālo pakalpojumu klāsts, bet svarīgi to attīstīt arī turpmāk, veidojot gan jaunus sociālos pakalpojumus, gan pilnveidojot jau esošos. Apvienotā Talsu novada teritorijā 2021. gada jūnijā bija reģistrēti 172 bērni ar invaliditāti (no tiem 137 bērni bij. Talsu novadā, 13 – bij. Dundagas novadā, 9 – Mērsraga pagastā, bet 13 – Rojas pagastā)⁸⁸.

Projekta "Kurzeme visiem" ietvaros tiek palielināta Kurzemes reģiona ģimeniskai videi pietuvināta un sabiedrībā balstīta sociālo pakalpojumu pieejamība dzīvesvietā personām ar invaliditāti un bērniem. Piemēram, Upesgrīvā, Mērsraga novadā ģimenēm, kuras ir apsvērušas iespēju kļūt par aizbildņiem, adoptētājiem vai audžuģimenēm, norisinājās integratīva diennakts nometne "Ar spēka sauli sirdī"; bezmaksas sociāli integrējoša vasaras diennakts nometne "Kurzemes piedzīvojums" ģimenēm ar 9–15 gadus veciem bērniem, tostarp ar funkcionāliem traucējumiem; sniegti sabiedrībā balstītu pakalpojumi personām (t.sk. bērniem) ar invaliditāti pieejamība u.c.⁸⁹

Drošības jomā galvenie aspekti ir gan drošības iestāžu un darbinieku pieejamība, gan drošības sajūtas nodrošināšana, kā arī preventīvs darbs. Talsu novads ietilpst Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirkņa teritorijā. **Kurzemes reģiona pārvaldes Talsu iecirknis** izvietots Talsos⁹⁰. Talsu novadā par iedzīvotāju drošību rūpējas gan Valsts policija, gan pašvaldības policija. Novadam kļūstot lielākam, tā teritorijā darbu nodrošina Talsu novada pašvaldības policija, Talsu novada Rojas pagasta pārvaldes pašvaldības policija un Talsu novada Dundagas pagasta pārvaldes pašvaldības policija⁹¹.

Valsts **ugunsdzēsības un glābšanas dienesta** posteņi izvietoti Talsos (kā Talsu daļa), Dundagā, Sabilē un Rojā.

Sabiedriskās kārtības nodrošināšanai Talsu novadā, pilsētās un pagastos tiek veikta videonovērošana. Videonovērošana izvietota aktuālajās cilvēku pulcēšanās vietās, īpaši uzmanību pievēršot visaktīvākajām likumpārkāpumu zonām, piemēram, atpūtas vietām,

---

88 VDEĀVK uzskaitē esošo bērnu ar invaliditāti skaits sadalījumā pēc administratīvās teritorijas, Labklājības ministrija

89 www.kuzemevisiem.lv

90 Valsts policijas mājas lapa

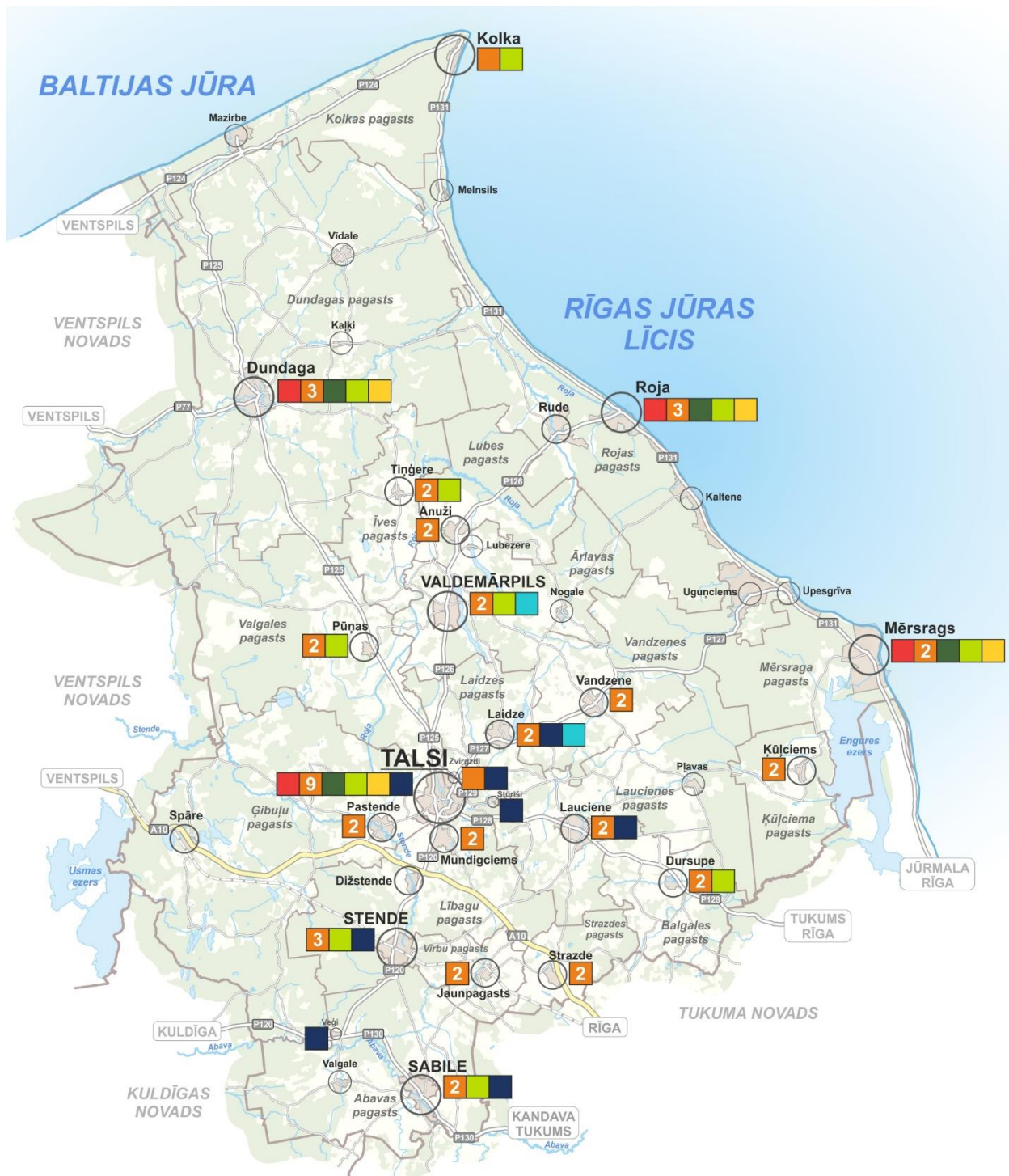
91 Talsu novada pašvaldības policijas mājaslapa: www.tnpp.lv

izglītības iestādēm, rotaļlaukumiem, kā arī bīstamām satiksmes vietām⁹². Videonovērošanu uzrauga pašvaldības policija.

Pēc iedzīvotāju aptaujas rezultātiem var secināt, ka iedzīvotāji ir pozitīvi apmierinātu ar sociālās aprūpes pakalpojumiem (73%). Mazāk apmierināti apvienotāja Talsu novadā iedzīvotāji ir ar sabiedrības drošību (62%), kā argumentus minot to, ka Mērsragā jau vairāk kā gadu nav pašvaldības policijas, savukārt Dundagā pašvaldības policija nav pieejama pēc plkst. 17:00.

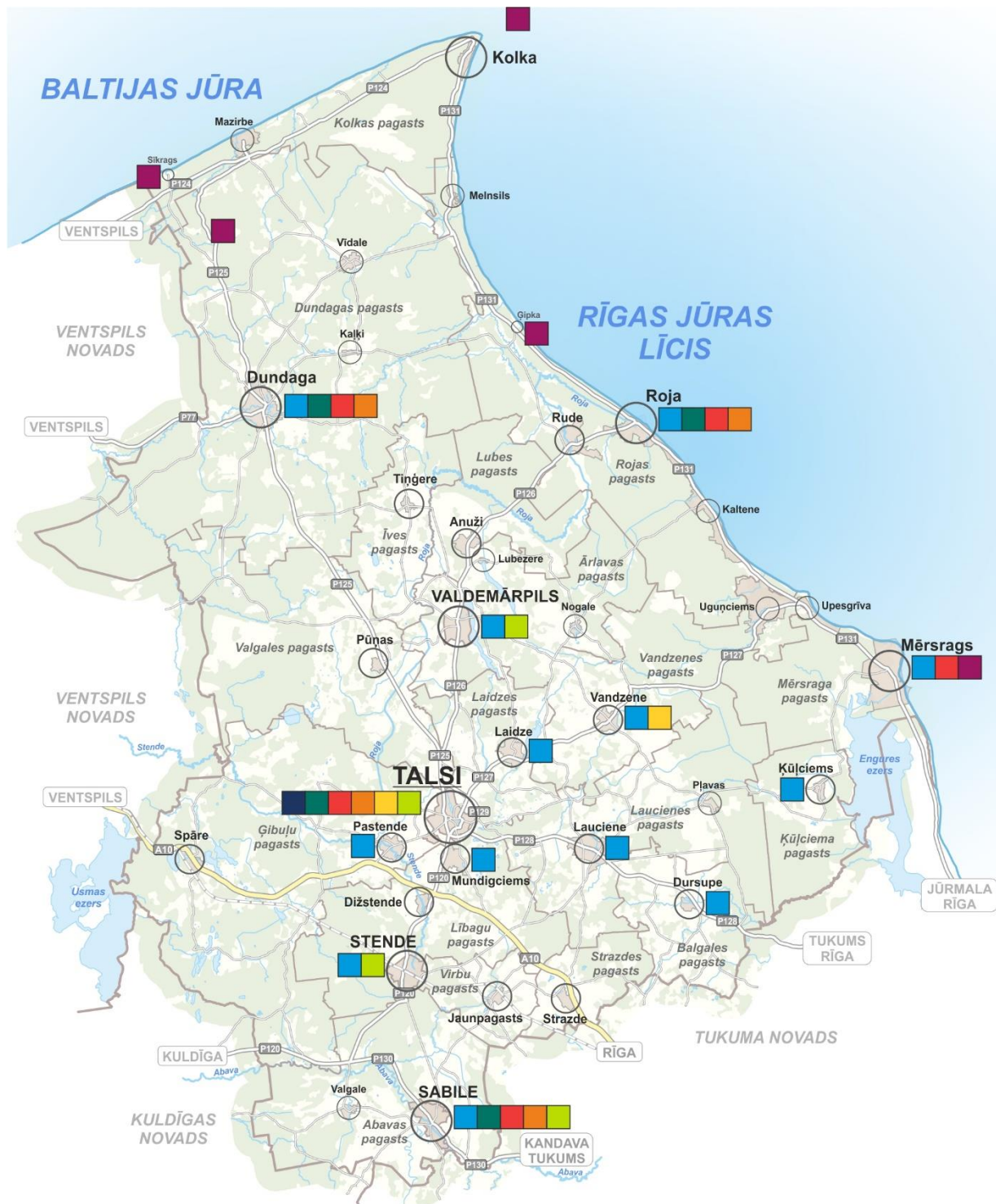
92 Pašvaldības mājaslapa: www.talsunovads.lv

■ Sociālais dienests	■ Dzimtsarakstu nodaļa
■ Sociālais darbinieks	■ Sociālās aprūpes / pakalpojumu iestāde vai saņemšanas vieta
■ Bāriņtiesa	■ Citi sociālās palīdzības un aprūpes pakalpojumu vietas / objekti
■ Bāriņtiesas darbinieks	2 Sociālās palīdzības / aprūpes pakalpojumu iestāžu skaits pilsētās un ciemos (ja >1)

Attēls 9: Sociālo pakalpojumu pieejamība Talsu novadā

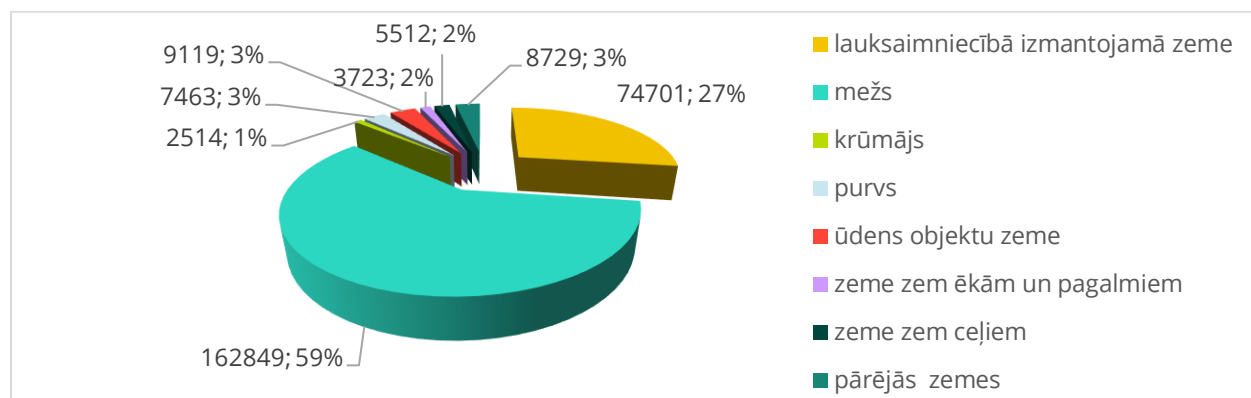
■ Valsts policija	■ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
■ Valsts policijas darbinieks	■ Brīvprātīgie ugunsdzēsēji
■ Pašvaldības policija	■ Trauksmes sirēna
■ Neatliekamās medicīnas un palīdzības dienests	■ Bāka

Attēls 10: Drošība un civilā aizsardzība

2. Vide un infrastruktūra

2.1. Dabas resursi

Kopējā apvienotā Talsu novada teritorija ir 274900 ha jeb 2749 km² liela. Lielāko daļu jeb 59% no teritorijas apvienotajā Talsu novadā sastāda **meži**⁹³ (t.i., 162849 ha). Otru lielāko daļu teritorijas aizņem **lauksaimniecībā izmantojamā zeme**, kopā sastādot 27% no visa apvienotā novada jeb 74701 ha (tajā skaitā 72,6% aramzemes, 1,7% augļu dārzi, 9,8% pļavas un 15,9% ganības). Tāpat jaunā novada teritoriju veido 0,9% krūmāju, 2,7% purvu, 3,3% ūdens objektu zemes, 1,4% zeme zem ēkām un pagalmiem, 2% zeme zem ceļiem, kā arī 3,2% pārējās zemes. Ūdens objektu zemju sastāvā ietilpst arī 170 ha zeme zem zivju dīķiem, kas atrodas vienīgi bijušajā Talsu novada un Dundagas novada teritorijā. Analizējot zemes lietošanas veidus katrā no četriem novadiem, Dundagas pagastā nozīmīgākais dabas resurss ir mežs, kas aizņem 72,7% novada teritorijas un ir lielāks par vidējo rādītāju valstī (46,4%). Tikai 15% no visas teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes, (Kolkas pagastā – tikai 3,3%). Lauksaimniecības zemju kvalitāte novadā ir salīdzinoši zema – zemes auglības rādītāji 30 – 40 balles. Samērā lielas teritorijas veido purvu ainavas. Rojas pagastā lauksaimniecības zemes aizņem tikai 13,2% no novada teritorijas un nozīmīgākais dabas resurss pagastā ir mežs – 76,4% . Arī Mērsraga pagastā vairāk nekā pusi no novada platības (62,2%) klāj meži, kamēr lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem tikai 7,3%.

Grafiks 11: Zemes lietošanas veidi apvienotajā Talsu novada teritorijā kopā (ha), VZD uz 01.01.2021.

Apvienotā novada teritorija ir bagāta ar **ūdens resursiem**. Talsu novads atrodas Ventas upes baseina apgabalā. Novada teritorijā atrodas vai to šķērso daudz ūdensteču, kā arī ezeru un mākslīgi veidotu ūdenskrātuvju.

⁹³ Avots: Valsts zemes dienests <https://www.vzd.gov.lv/lv/zemes-sadalijums-zemes-lietosanas-veidos>

Apvienotā novada teritorijā atrodas **19 upju un ezeru** ūdensobjekti un to tiešie sateces baseini. Novada lielākās upes – Dursupe, Roja, Grīva, Abava, Imula, Amula, Stende, Ražupe, Pāce. Lielākie novada ezeri ir Sasmakas ezers, Spāres ezers, Laidzes ezers, Lubezers, Gulbju ezers, Mordangas-Kāņu ezers. Novada teritorijā atrodas Latvijā lielākais piejūras ezers – Engures ezers. Engures ezeru un Rīgas jūras līci savieno Mērsraga kanāls, kura ieteka jūrā kalpo kā akvatorija Mērsraga ostai. Jāatzīmē, ka Engures ezers ir aizaugošs un tā seklākās daļas pakāpeniski pārvēršas par zemajiem purviem, samazinot ezera platību. Pagasta teritorijā atrodas arī Grīvas upes lejtece un ieteka jūrā, ap kuru izveidojies Upesgrīvas ciems.⁹⁴

Civillikumā kā **publiskie ezeri** noteikti: 1) Engures ezers (4130,7 ha) Mērsraga un Kūļciema pagastā, 2) Sasmakas ezers (Valdemārpils ezers, Ārlavas ezers) (252 ha) Valdemārpils. Civillikumā kā **publiskās upes** noteiktas: 1) Abava, 2) Mērsraga kanāls (Engures ezera izteka), 3) Roja. Ezeri, kurā zvejas tiesības pieder valstij: Gulbju ezers, Mordangas – Kāņu ezers, Plunču ezers, Spāres ezers Ģibuļu pagastā, Lubezers Valdemārpilī un Laidzes ezers Laidzes pagastā. Upes, kurās zvejas tiesības pieder valstij – Mērsraga kanāls un Rojas upe.

Pie publiskajiem un citiem pašvaldības valdījumā esošajiem ezeriem iekārtotas publiskas atpūtas vietas. Piemēram, Pļavu, Sasmakas un Talsu ezeri ir iecienīta atpūtas un makšķerēšanas vieta. Pie ezeriem ir publiska labiekārtota peldvieta un piknikam nepieciešamā infrastruktūra, SUP dēļu un laivu noma. Talsu novada iedzīvotāju rekreācijai ir ierīkotas gan telšu vietas, gan laivu bāzes, gan atpūtas vietas, makšķernieku vietas pie ūdeņiem – piemēram, pie Sasmakas ezera, Spāres ezera, Mundigu ezera, Lubezera, Abavas rumbas, u.c. ūdensobjektiem. Labiekārtotas tiek arī pilsētu (Talsu, Sabiles) un pagastu centru teritorijās esošo ūdensobjektu ūdensmalas un to pieguļošās teritorijas.

Kopš 2013. gada regulāri ar Valsts Zivju fonda atbalstu tiek īstenoti projekti zivju resursu pavairošanai un aizsardzībai. Projektu ietvaros ūdenstilpēs un ūdenstilpnēs tiek ielaisti zivju mazuļi.

Talsu novadā ir divas ūdens **hidrobūves** (Pācē un Dižstendē) un vairāki mākslīgie ūdens uzpludinājumi. Lielākās mākslīgās ūdenstilpnes apvienotajā Talsu novadā ir Rudes dīķis, Baložezers, Stirniņu dīķis, Kaļķu dīķis, Baložezers, Pāces dīķis un Dundagas dīķis.

---

⁹⁴ Mērsraga novada Attīstības programma

Apvienotajā Talsu novadā atrodas divi nacionālas nozīmes lauksaimniecības polderi - Ķūļciema polderis (1081 ha) un Spāres polderis (566 ha).⁹⁵

5.tabula: Nozīmīgākie ezeri un upes novada teritorijā

Teritoriālā vienība	Ezeri	Upes
Abavas pagasts	-	Abava, Tirukšupe
Ģibuļu pagasts	Gulbju ezers, Kleinis, Mordangas – Kāņu ezers, Usmas ezers, Spāres ezers,	Abava, Stende, Tirukšupe, Roja
Laucienes pagasts	-	Abava, Roja – Mērsraga kanāls
Lībagu pagasts	-	Abava, Stende, Tirukšupe, Roja – Mērsraga kanāls, Dziedrupe
Sabile	-	Abava
Strazdes pagasts	-	Abava, Dursupe
Virbu pagasts	-	Abava, Stende, Tirukšupe
Valdgales pagasts	-	Stende, Raķupe, Roja
Stende	-	Stende, Tirukšupe
Talsi	Talsu ezers, Vilkmuižas ezers	Stende, Roja – Mērsraga kanāls,
Īves pagasts	-	Roja,
Lubes pagasts	-	Roja
Ārlavas pagasts	-	Roja, Roja – Mērsraga kanāls
Vandzenes pagasts	-	Roja – Mērsraga kanāls, Dziedrupe
Balgales pagasts	Engures ezers	Dursupe, Dziedrupe
Ķūļciema pagasts	Engures ezers	Dursupe, Dziedrupe
Laidzes pagasts	Sasmakas ezers, Laidzes ezers	Stende, Roja, Roja – Mērsraga kanāls, Dziedrupe
Laucienes pagasts	Engures ezers	Stende, Dursupe, Dziedrupe
Valdemārpils	Lubezers, Sasmakas ezers	Roja
Īves pagasts	-	-
Rojas pagasts	-	Melnsilupe, Milzgrāvis, Lieknsupe, Lorumupe, Pilsupe, Roja, Mazupīte, Silupīte, Žulniekvalks, Vilkaste, Jaunarāja, Vecupe, Jūrenvalks, Rudiķvalks, Plančvalks
Mērsraga pagasts	Engures ezers	Mērsraga kanāls, Grīva, Dursupe
Dundagas pagasts	Baložezers	Pāce, Alakste, Štēburgupe, Ostupe, Raķupe, Jaunarāja
Kolkas pagasts	Lielais Pēterezers, Mazais Pēterezers, Pižezers jeb Vecezers	Mazirbe, Pitragupe, Pilsupe un Milzgrāvis

⁹⁵ <https://www.zmni.lv/polderu-stacijas/>

Attēls 11: Talsu novada dabas resursi

Apvienotajā Talsu novada teritorijā atrodas 16 **Natura 2000 teritorijas** (skatīt 6. tabulu).⁹⁶ Visvairāk īpaši aizsargājamās dabas teritorijas platības ziņā aizņem Dundagas pagasta teritoriju, kur Natura 2000 Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritorijas aizņem 27,7% no pagasta teritorijas. ĪADT funkcionālo zonējumu, aizsardzības un izmantošanas kārtību, tūrisma un sabiedrības informēšanas infrastruktūru nosaka šo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (IAIN), ja tādu nav – vispārējie noteikumi.⁹⁷ Savukārt ĪADT apsaimniekošana ir veicama atbilstoši to dabas aizsardzības plānos ietvertajiem pasākumiem.

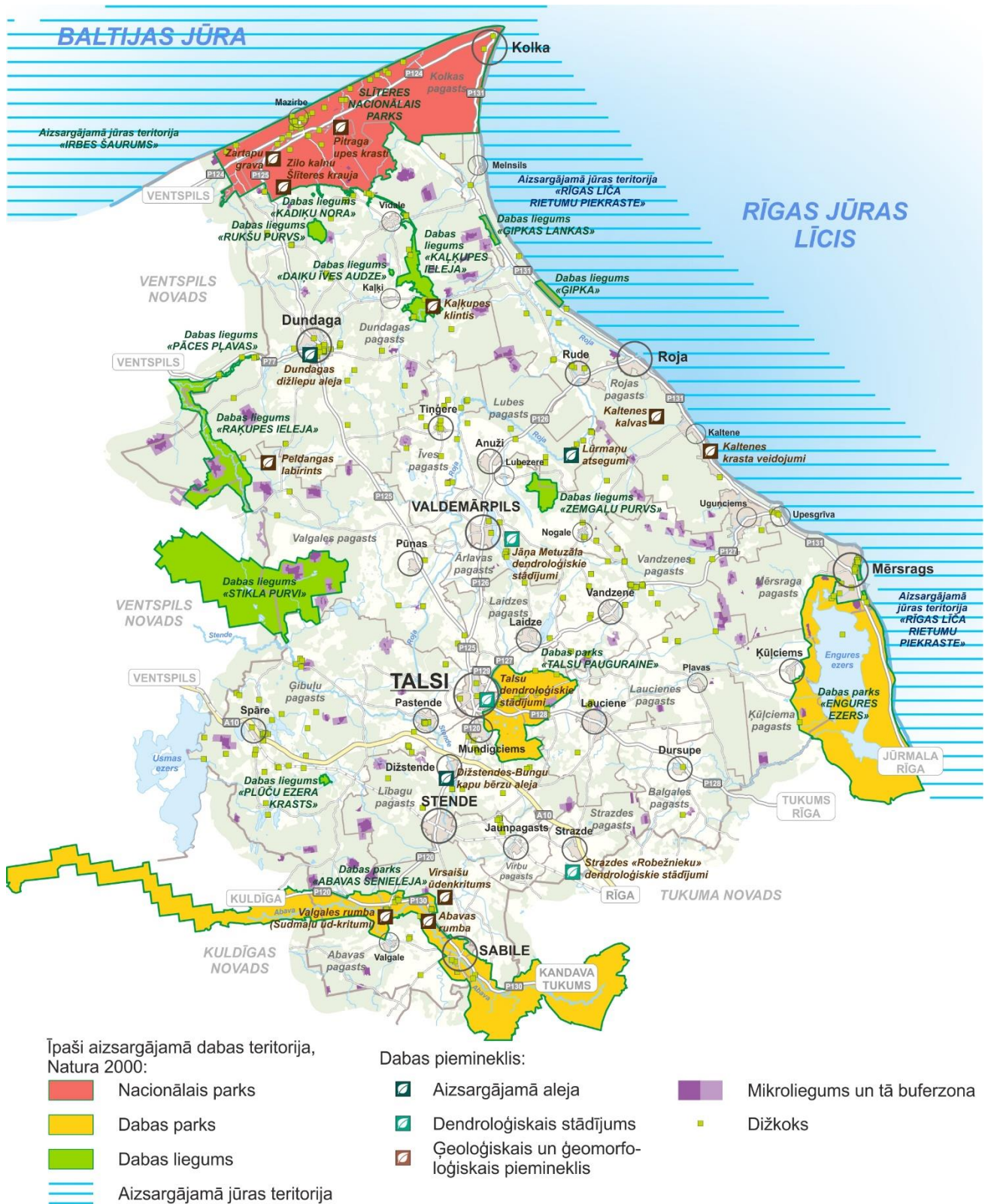
6.tabula: Natura 2000 teritorijas apvienotajā Talsu novadā (www.daba.gov.lv)

Natura 2000 teritorija	Teritoriālais iedalījums	Kopējā platība, ha
Engures ezers	Mērsraga pagasts, Ķūļciema pagasts	12 580
Talsu pauguraine	Laidzes pagasts, Laucienes pagasts, Lībagu pagasts	3624
Abavas senleja	Ģibuļu pagasts, Abavas pagasts	14858
Raķupes ieleja	Dundagas pagasts, Valdgailes pagasts, Ventspils novada Ances pagasts un Puzes pagasts	2204
Zemgaļu purvs	Lubes pagasts, Ārlavas pagasts	462
Plunču ezera meži	Ģibuļu pagasts	53
Stiklu purvi	Valdgailes pagasts, Ventspils novada Usmas un Puzes pagasts	7244
Ģipka	Rojas pagasts	161
Ģipkas lankas	Rojas pagasts, Dundagas pagasts	111
Rīgas līča rietumu piekraste	Kolkas, Rojas, Mērsraga pagasts, Tukuma novads, Jūrmalas pilsētas daļa (Jaunķemeri)	132 172
Irbes šaurums	Dundagas, Kolkas pagasts	172 412
Slīteres Nacionālais parks	Dundagas pagasts, Kolkas pagasts	16 365
Daiķu īvju audze	Dundagas pagasts	15
Kaļķupes ieleja	Dundagas pagasts	1119,9
Kadiķu nora	Dundagas pagasts	4
Pāces pļavas	Dundagas pagasts	83
Rukšu purvs	Dundagas pagasts	216

⁹⁶ Dabas aizsardzības pārvalde - <https://www.daba.gov.lv/lv/par-ipasi-aizsargajamam-dabas-teritorijam>

⁹⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 264 "Vispārējie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

Attēls 12: Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, dabas pieminekļi un mikroliegumi

Bez Natura 2000 teritorijām īpaši aizsargājami ir arī dabas pieminekļi, t.sk. Sudmaļu ūdenskritums un Virsaišu ūdenskritums, Lūrmaņu atsegumi, Tilgaļu milzu akmens, Dižstendes-Bungu kapu bērzu aleja, Jāņa Metuzāla dendroloģiskie stādījumi Ārlavas pagastā, Strazdes "Robežnieku" dendroloģiskie stādījumi un Talsu dendroloģiskie stādījumi, Abavas rumba, Kaltenes krasta veidojumi, Kaltenes kalvas. Vairāk kā 229 aizsargājami koki – dižkoki. Piemēram, Mērsrags ir viena no nedaudzajām vietām Latvijā, kur sastopamas iesālām augsnēm raksturīgās jūrmalas pļavas – neparastas, reti sastopamas un īpaši aizsargājamas. Nav pieļaujama publisko teritoriju, sevišķi pludmales joslas, pieejamības ierobežošana un ainavas resursu vērtības samazināšana.

Baltijas jūras piekraste apvienotajā Talsu novadā ir nozīmīgs resurss. Augsta krasta erozijas riska pakāpe ir Kolkasragā, novada Baltijas jūras līča piekrastes daļā un krasta joslā no Kolkas līdz Vaidei.⁹⁸ Valsts ilgtermiņa tematiskajā plānojumā Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai, izdalītas attīstāmās vietas, kuras ir noteiktas, pamatojoties uz piekrastes pašvaldību un Piekrastes plānojuma izstrādē iesaistīto pušu priekšlikumiem, vietu attīstības potenciālu, nozīmi un lomu piekrastes apdzīvotuma struktūras, ekonomisko aktivitāšu un piekrastes kopējās konkurētspējas kontekstā. Apvienotajā Talsu novadā piekrastē ir **iezīmētas 4 attīstāmās vietas** – Roja, Mazirbe, Kolka un Mērsrags.⁹⁹ Katrai prioritāri attīstāmajai vietai papildus ir sagatavotas publiskās infrastruktūras attīstības vadlīnijas¹⁰⁰. Konkrēti publiskās infrastruktūras risinājumi nosakāmi katras konkrētās pašvaldības ietvaros, detalizētāk plānojot nepieciešamo investīciju apjomu, avotus un aktivitāšu īstenošanas laiku un secību.

Būtisks dabas resurss ir **ainavas**. Apvienotā novada teritorija ietilpst Kurzemes augstienē, Latvijas ZR daļā, mežainajā piejūras zemienē. Apvienotajā Talsu novadā var izšķirt piejūras, pauguraines, ielejas un aktīvas ekonomiskās darbības ainavu autoceļu apkārtnē.

Pauguraines ainava raksturīga lielākajā daļā Talsu novada, izteikti – teritorijas vidusdaļā. Abavas senielejas ainavu veido gadu simtos un tūkstošos radies dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma kopums.

Abavas ielejas ainava Sabiles pilsētā un Abavas pagastā, raksturīga ar izteiktu reljefu, gleznainiem skatiem un plaši zināmiem tūrisma objektiem – Pedvāli, Sabiles vīna kalnu u.c. Ielejas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas parka - statuss nosaka labai draudzīgas, maza mēroga ekonomiskās aktivitātes arī turpmāk.

---

98 Avots: Dundagas novada Attīstības programma

99 Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai, 2016

100 Vides aizsardzības reģionālās attīstības ministrija, Piekrastes plānojuma darba materiāli: <https://www.varam.gov.lv/lv/piekrastes-planojuma-darba-materiali>

Valsts galvenā autoceļa A10 Rīga - Ventspils **pieceļa ainava**, līdz 7-8 km ceļa abās pusēs, izceļas ar saimniecisko rosību, ekonomisko darbību daudzveidību un blīvāku apdzīvojumu.

Piejūras ainava raksturīga Vandzenes pagasta teritorijā, kas atrodas tuvāk Rīgas jūras līča piekrastei.¹⁰¹ Apvienotajā Talsu novadā ir Latvijai tradicionālās smilšainās pludmales, taču šeit atrodas arī akmeņainas pludmales un piejūras pļavas, kuras citās Latvijas pludmalēs sastopamas retāk. Piejūras piekrastes neatņemama sastāvdaļa ir kāpu ainava – jūras bangu un vēja veidotie smilšu kalni, kas virknējas daudzveidīgās formās, nereti vairākās paralēlās joslās.

Lībiešu piekrastes ainavas identitātes veidojošie elementi noteikti teritorijai no Kolkas līdz Ovišiem, kur ainavas struktūras pamatā ir apmežota teritorija, kas robežojas ar jūru un punktveida ciemu apbūvi, kas savienota ar meža ceļiem. Meža masīvu šķērso šoseja P124-Kolka-Ventspils. Kopumā teritoriju var sadalīt 3 ainavas vizuālās struktūras tipos:¹⁰²

1. Plaša un atklāta pludmale ar unikālo Kolkas ragu un bākām, kas ir dominantes uz vienvēdīgā meža masīvu fona;
2. Slēgtā un vienvēdīgā apmežotā teritorija ar neizteiktu reljefu, kur slēpjas bioloģiskā daudzveidība.
3. Ciemi, kas ir kā atsevišķas salas meža masīvos. Ciemos ir vislielākā ainavas identitātes elementu daudzveidība un kultūrvēsturiskā bagātība, kas ir ainavas identitātes atslēga.

Derīgo izrakteņu ziņā novada teritorijā nozīmīgākie ir bij. Talsu novada un Dundagas pagasta teritorija, kuras ir bagātas ar smilts, smilts - grants resursiem un kūdru. Valsts nozīmes atradne "Kurzeme" atrodas bij. Talsu novada teritorijā. Mērsraga pagasta teritorijā atrodas daļa no Engures ezera sapropeļa iegulām, taču tās netiek izmantotas.

Pēc Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem apvienotajā Talsu novadā 2019. gadā kopā ir 41 derīgo izrakteņu (būvmateriālu izejvielu, kūdras, sapropeļa un dziedniecības dūņu) ieguves. Iegūta smilts vai smilts-grants, to izmantojot ceļu būvei un remontiem, kā arī būvniecībai.

Apvienotajā Talsu novada teritorijā reģistrētas 179¹⁰³ **piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas**, bij. Talsu novadā – 143, bij. Dundagas pagastā – 19, Mērsraga pagastā – 10, bet Rojas pagastā 7 vietas.

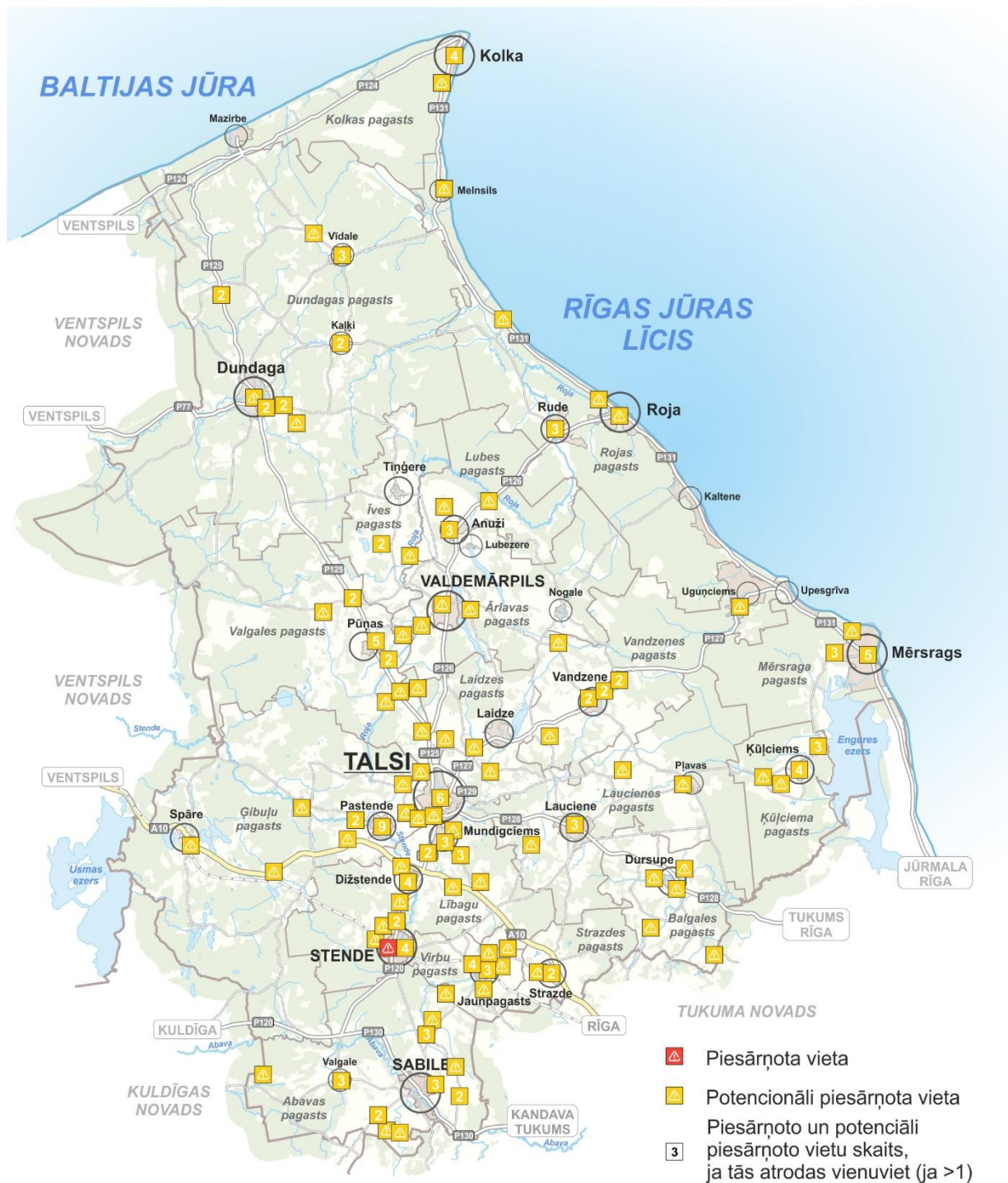
---

101 Avots: www.kulturaskanons.lv

102 Avots: https://llufb.llu.lv/dissertation-summary/landscape-architecture/NatalijaNitavska_promoc_darba_kopsavilkums_2014_LLU_LIF.pdf

103 Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu saraksts, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2021

Attēls 13: Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu izvietojums

2.2. Publiskā ārtelpa un kultūrvēsturiskie pieminekļi

Publiskā ārtelpa ir vietas, kas ir atvērtas un brīvi pieejamas ikvienam iedzīvotājam vai viesim. Kopumā īpaši pēdējo 10 gadu laikā visos četros novados īstenoti nozīmīgi publiskās ārtelpas labiekārtošanas un pilnveidošanas projekti, kas padarījuši kopējo teritoriju pievilcīgāku gan ģimenēm ar bērniem, gan citām mērķgrupām. Daudzi projekti īstenoti, piesaistot Eiropas Savienības dažādu fondu finanšu līdzekļus. Vairāki projekti īstenoti arī ar pašvaldību līdzfinansējuma atbalstu iedzīvotāju iniciatīvām (piemēram, Talsu novadā tiek nodrošināta pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršana daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pagalmu un iekšpagalmu labiekārtošanai, Dundagas novads kopš 2014. gada regulāri organizē konkursu "Vietējo iniciatīvu projekti", kura ietvaros iedzīvotāji var iegūt līdzfinansējumu savu iniciatīvu, t.sk. labiekārtošanas projektu īstenošanā)¹⁰⁴

Publiskās ārtelpas projektu īstenošanā liela nozīme ir bijusi arī visu līdzšinējo novadu aktīvajām nevalstiskajām organizācijām.

Daži piemēri no publiskās ārtelpas pilnveides projektiem apvienotajā Talsu novadā:

<p>Izbūvēts pieejas ceļš jūrai Rojas novadā</p>		<p>Gājēju celiņa uz jūru izveidošana Mērsraga pludmalē</p>	
<p>Brīvdabas estrādes būvniecība Dundagas pils parkā</p>		<p>Jēgerlejas brīvdabas estrādes pārbūve un labiekārtošana Mērsragā</p>	

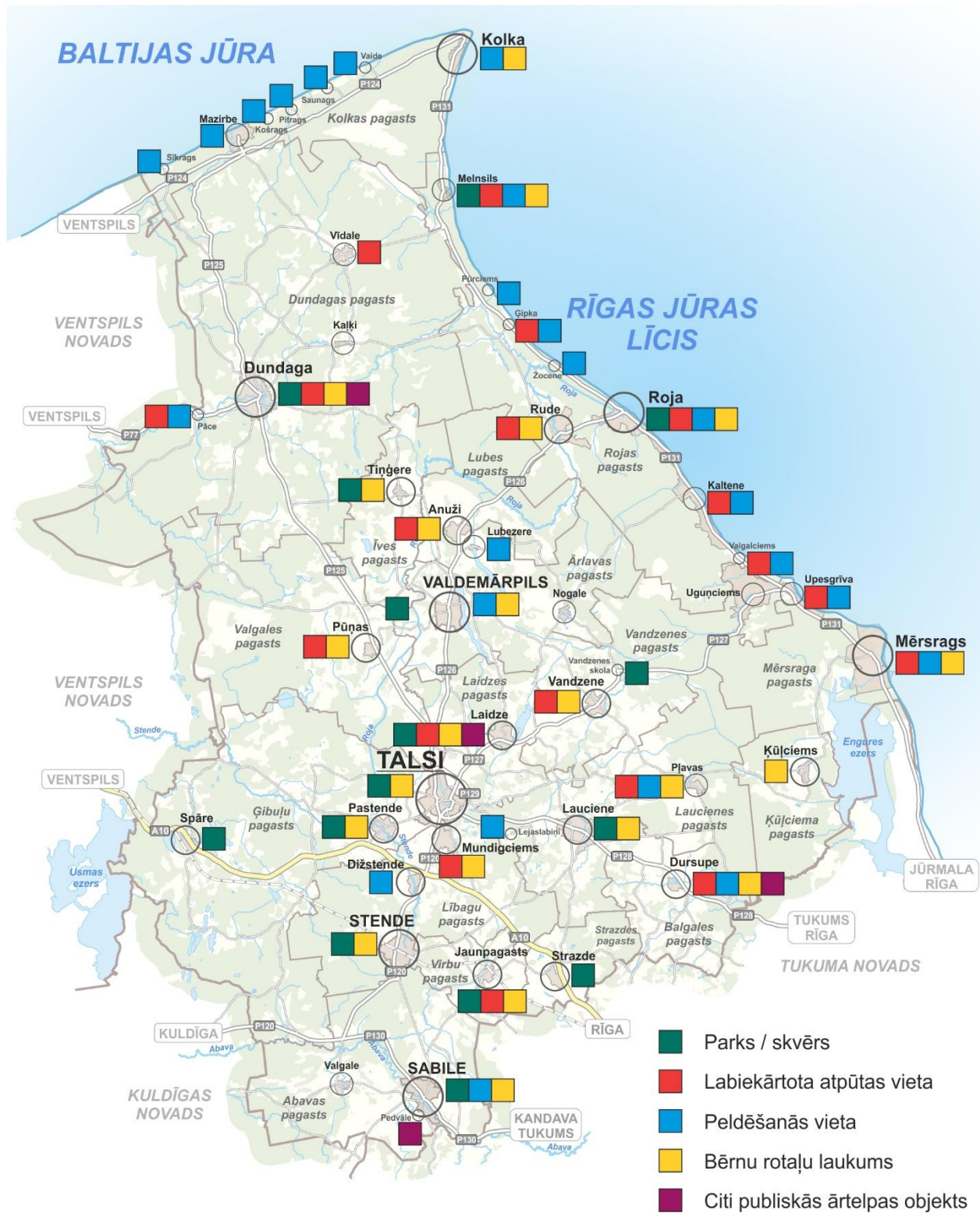
¹⁰⁴ Avots: pašvaldību mājaslapas

<p>Dundagas Dakterlejas avota apkārtnes labiekārtošana</p>		<p>Kolkas peldvietas labiekārtošana</p>	
<p>Papildināts skeitparka aprīkojums Talsu pilsētā</p>		<p>Atjaunota Sabiles sinagoga</p>	
<p>Labiekārtotā atpūtas vieta Balgaļes pagasta Dursupē</p>		<p>Rojas brīvdabas estrāde</p>	

Foto : Daži projektu piemēri publiskās ārtelpas labiekārtošanā, avots bij. Rojas, Talsu, Dundagas un Mērsraga novada pašvaldību mājaslapas un sociālo tīklu konti

2021. gada iedzīvotāju aptaujā respondenti pauda, ka visbiežāk jaunā Talsu novada teritorijā pavada brīvo laiku, iepērkoties, apmeklēj kultūras, izklaides pasākumus, kā arī saņem skaistumkopšanas, sadzīves un citus ikdienas pakalpojumus (piemēram, izmanto bankomātu), kā arī izmanto sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus. Atbildot uz jautājumu, kas jaunizveidotā novada teritorijā publiskajā ārtelpā trūkst, iedzīvotāji min, ka būtu nepieciešams vairāk **labiekārtotas atpūtas vietas** (Mērsraga novada teritorijā peldvietas, bērnu rotaļu laukumi, speciālo suņu ekskrementu atkritumu urnas, Dundagas novadā dīķu zona, Rojas novadā bērnu rotaļu laukums, atpūtas vietas ar soliņiem, gājēju laipas uzkopšana un labošana Valgalciemā un Talsu novada teritorijā moderns tirgus, peldvieta Talsos un Vilkmuižas ezerā un lauku teritorijās esošo publisko bērnu rotaļu laukumu atjaunošana).

Attēls 14: Publiskās ārtelpas un labiekārtojuma elementi un objekti

Domājot par novada attīstību, svarīgi neaizmirst arī par **kultūrvēsturisko mantojumu** (t.sk. arī par materiālā mantojuma saglabāšanu), kas bieži iekļaujas arī publiskajā ārtelpā. Kopā apvienotajā Talsu novada teritorijā atrodas **258 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi**.¹⁰⁵ To tehniskais stāvoklis ir atšķirīgs, izrietot no katra objekta līdzšinējās apsaimniekošanas prakses un iespējām. Materiālā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana ir tik pat nozīmīga kā nemateriālā mantojuma sargāšana un tradīciju kopšana - svarīgi, ka nākotnes perspektīvā tiek paredzēta loma arī tam, saglabājot spēcīgu vietu identitāti un vēsturiskās liecības nākamajām paaudzēm.

Bij. **Dundagas novada** teritorijā kopā atrodas 35 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi, t.sk. 15 arheoloģijas pieminekļi (t.sk. Dundagas pilskalns un Dundagas viduslaiku pils), 5 arhitektūras pieminekļi (Dundagas luterāņu baznīca, parks, Mazirbes mācītājmuižas mācītājmāja, Dundagas mācītājmuižas dzīvojamā ēka un parks un Dundagas pils), 1 industriālais piemineklis (Slīteres bākas tornis), 4 mākslas pieminekļi (kancele, ērģeles, altāris un altārglezna "Lieldienu rīts") un 1 vēsturiska notikuma vieta – Kubeles skola.

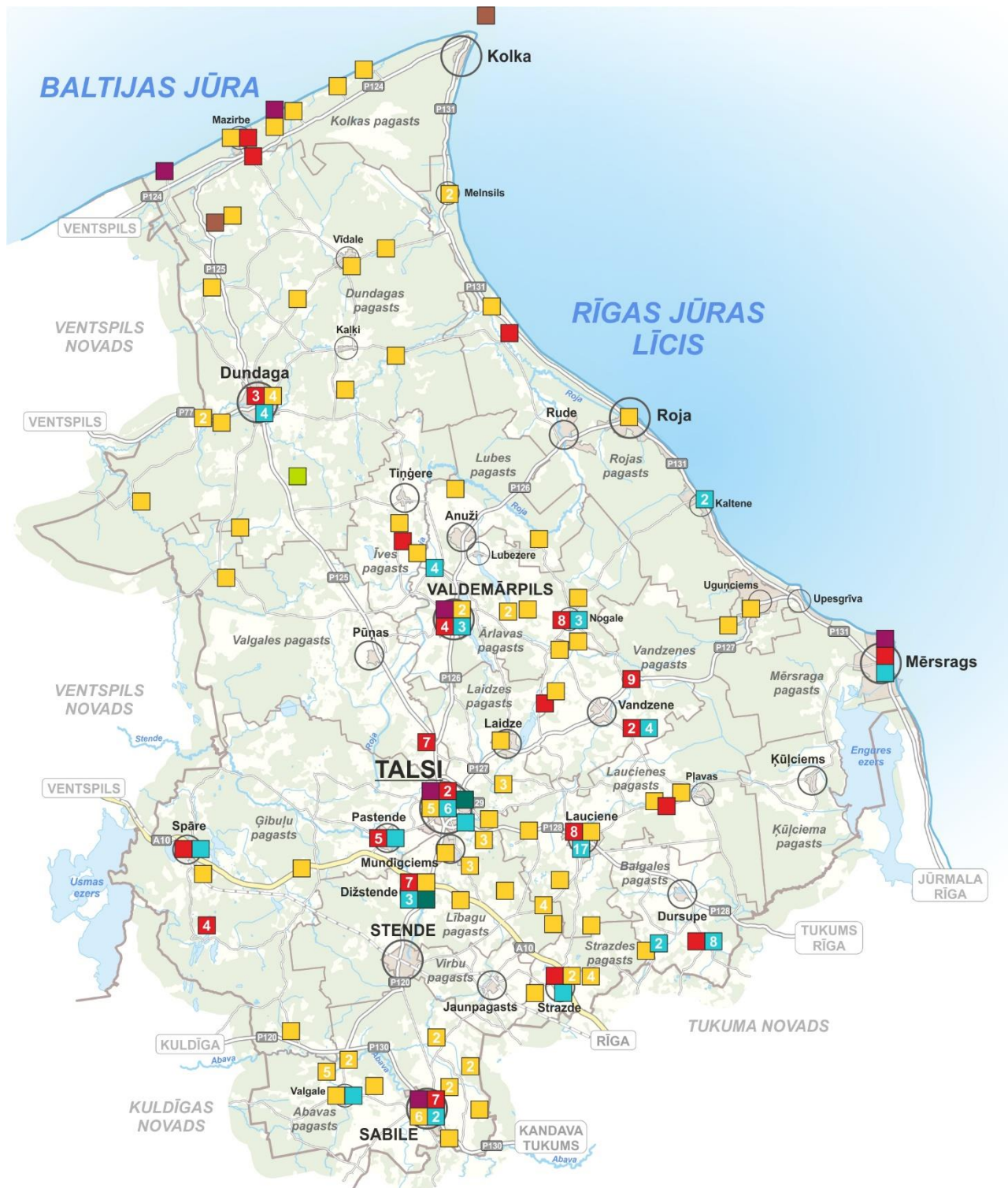
Rojas pagasta teritorijā kopumā ir 7 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi, no tiem 4 ir arheoloģijas pieminekļi – Rojas senkapi, Tromeļa pils - viduslaiku nocietinājuma vieta, Purciema apmetne, Baķu Baznīcas kalns - kulta vieta, 1 arhitektūras piemineklis - Ģipkas luterāņu baznīca un 2 mākslas pieminekļi – Kaltenes luterāņu baznīcas ērģeles un kancele.

Mērsraga pagasta teritorijā kopā atrodas 3 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi, no tiem 1 arhitektūras piemineklis - Mērsraga luterāņu baznīca, 1 industriālais piemineklis - Mērsraga bākas tornis un 1 mākslas piemineklis – Mērsraga luterāņu baznīcas ērģeles.

Bij. **Talsu novada** teritorijā kopumā ir 213 kultūras pieminekļi, to starpā 3 pilsētībūvniecības pieminekļi (Sabiles, Talsu, Valdemārpils pilsētu vēsturiskie centri), 80 arheoloģijas pieminekļi (t.sk. vairāki senkapi), 71 arhitektūras piemineklis (t.sk. Vandzenes muižas apbūve, Vējdzirnavas, vairākas sinagogas un luterāņu baznīcas u.c.) un 57 mākslas pieminekļi un 2 vēsturisku notikumu vietu pieminekļi.

---

¹⁰⁵ Kultūras pieminekļu informācijas sistēma "Mantojums", 2021

■ Pilsētībūvniecības piemineklis	■ Industriālais piemineklis	■ Mākslas piemineklis
■ Arhitektūras piemineklis	■ Vēstures piemineklis	5 Kultūras pieminekļu / objektu skaits, ja tie atrodas vienuviet (ja >1)
■ Arheoloģijas piemineklis	■ Vēsturiska notikumu vieta	

Attēls 15: Kultūrvēsturisko pieminekļu izvietojums

Apvienotā novada teritorijā ir **169 kapsētas**, t.sk. bij. Talsu novadā – 128 kapsētas, Mērsraga novadā – 3 kapsētas, Rojas novadā – 7 kapsētas un Dundagas novadā – 31 kapsēta. Daļā no bij. Talsu novada un Mērsraga pagasta kapsētām veikti digitalizācijas projekti.¹⁰⁶

Publisko ārtelpu novadā veido gan dažādi tūrisma apskates objekti (skat. nodaļu 2.6 Tūrisms), gan publiski pieejamā sporta infrastruktūra, piemēram, āra trenāžieri (skat. nodaļu 1.3 Izglītība, sports un aktīvā atpūta), gan arī publiskā ārtelpa ar kultūrvietām (skat. nodaļu 1.4 Kultūrvide) un citām publiskām būvēm, kā arī dabas objekti (skat. nodaļu 2.1 Dabas resursi). Nozīmīga publiskās ārtelpas sastāvdaļa ir bērnu rotaļu laukumi, kas lielākoties pieejami novada lielākajās apdzīvotajās vietās, tomēr atsevišķos ciemos to pieejamība būtu vēl jāuzlabo.

Novada teritorijā pieejamas arī vairākas **peldvietas** gan pie ezeriem, gan Rīgas jūras līča piekrastē (t.sk. 1 publiskās peldvietas Talsos pie Sasmakas, Mundigu un Laidzes ezera, Rīgas jūras līča peldvietas Rojā un Mērsragā). Iedzīvotājiem un viesiem pieejama publiskā ārtelpa ir īpaši būtisks teritorijas attīstības pamatelements, tādēļ arī perspektīvā vietu labiekārtošana būtu turpināma tik pat aktīvi. Kā būtisks resurss minama visa piekrastes teritorija, nodrošinot tās kompleksu apsaimniekošanu un attīstību (autostāvvietu izveide, atkritumu apsaimniekošana, vides pieejamības nodrošināšana, drošības un civilās aizsardzības nodrošināšana, labiekārtojums u.c. integrētu rīcību un aktivitāšu īstenošana).

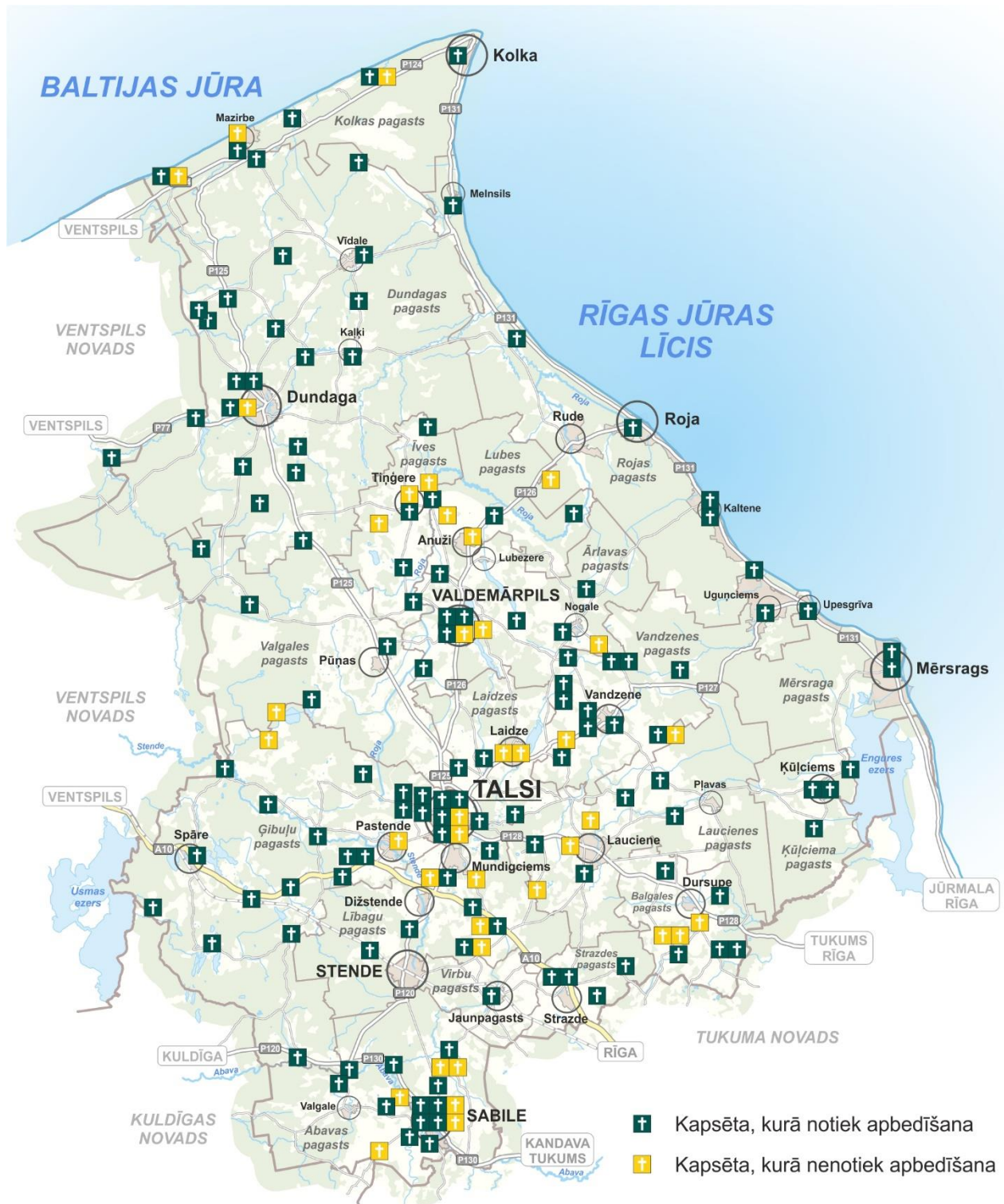
Apvienotajā Talsu novadā nozīmīgu lomu publiskajā ārtelpā ieņem piejūras teritorija – Lībiešu krasts, kas sevī ietver **Lībiešu ciemus**. Ciemi atrodas šaurā piekrastes joslā starp jūru un mežu. Mūsdienās šie 12 Ziemeļkurzemes ciemi, kuri ieauguši apkārtējā piekrastes vidē, vēl arvien ļauj atpazīt lībisko kultūrainavu ar saudzējamu vērtību. Talsu novadā teritorijā atrodas 8 Lībiešu ciemi – Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Vaide, Kolka, Melsils un Ģipka.¹⁰⁷

---

106 Kapsētu informācijas digitalizācijas un datu pārvaldības sistēma www.cemety.lv

107 Avots: <http://livones.kolka.lv/libiesu-ciemi/>

Attēls 16: Kapsētu izvietojums

2.3. Mājokļi, centralizētie pakalpojumi un inženiertehniskā infrastruktūra

Dundagas novada teritorijā ūdens apgādes, kanalizācijas un daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu un citus komunālos pakalpojumus sniedz pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Ziemeļkurzeme". Centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija nodrošināta Dundagas un Kolkas ciemā. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas atrodas Mazirbes ciemā.¹⁰⁸ SIA "Kolkas ūdens" nodrošina centralizētu ūdens pakalpojumu sniegšanu Kolkas ciemā un Mazirbes ciemā. SIA "Kolkas ūdens" galvenie darbības virzieni ir ūdens ieguve, notekūdeņu savākšana un attīrīšana. Pakalpojuma saņēmēji ir Kolkas pagasta iedzīvotāji, iestādes un uzņēmēji, lielākais no tiem - SIA "Līcis 93". SIA "Kolkas ūdens" galvenie darbības mērķi arī turpmāk ir ūdensvada rekonstrukcijas darbi, lai nodrošinātu kvalitatīvu ūdens apgādes pakalpojumu Kolkas pagastā, kā arī meklēt papildus iespējas jauna urbama izveidei un centralizētās kanalizācijas sistēmas pieejamībai plašākam iedzīvotāju lokam.¹⁰⁹ Dundagas pagasta Pāces ciemā atrodas viens no mazajiem HES - Pāces hidroelektrostacija.

Dundagas novada teritorijā nav pieejama centralizēta siltuma apgāde, atsevišķas lokālas katlu mājas ir izvietotas pie izglītības un kultūras iestādēm. Dundagas un Kolkas ciemu daudzdzīvokļu mājas ir aprīkotas ar saviem apkures katliem. Apkures pakalpojuma organizēšana notiek stihiski – saviem spēkiem, nenodrošinot pienācīgu drošību un atbildību. Dundagas novada teritoriju nešķērso maģistrālie gāzes vadi, Dundagas novada daudzdzīvokļu mājām arī netiek nodrošināta centralizēta sašķidrinātās gāzes piegāde no tvertnēm māju pagalmos.¹¹⁰

Komunālos pakalpojumus (namu apsaimniekošana, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu apsaimniekošana, siltumapgāde, labiekārtošanas darbi, ceļu un ielu ikdienas uzturēšana, dažādi individuāli pakalpojumi) **Rojas novadā** sniedz SIA "Rojas DzKU". Pie centralizētā ūdens apgādes tīkla pieslēgti dzīvokļi ar 2465 iedzīvotājiem – t.i., 95% patērētāju Rojā un Rudē. Pie centralizētā kanalizācijas tīkla pieslēgti 2378 patērētāju, t.i. – 93% patērētāju Rojā un Rudē. Rojā un Rudē darbojas notekūdeņu attīrīšanas ietaises. Virsūdeņu novadīšanas sistēmas Rojas pagastā ir neapmierinošā stāvoklī. Arī centralizētā siltumapgāde nodrošināta 95% Rojas ciema daudzdzīvokļu ēkām, kā arī Rojas pagasta administratīvajām ēkām, izglītības iestādēm (izņemot PII "Zelta zivtiņa"), u.c. objektiem, nodrošinot ar apkuri 23532 m² lietderīgās platības. Četrām dzīvojamajām ēkām Rojā,

¹⁰⁸ Dundagas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹⁰⁹ Dundagas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

¹¹⁰ Dundagas novada attīstības programma 2014.-2020. gadam

Rojupes PII "Saulespuķe" un Rojas Mūzikas un mākslas skolai ir veikti energoauditi. Daudzdzīvokļu mājām Rudē centralizēti apkures katli izvietoti pie katras mājas. Rojas pagastā pieejama arī centralizētā gāzes apgāde.¹¹¹

Ūdensapgādes pakalpojumus **Mērsragā** sniedz SIA "Mērsraga ūdens". Centralizēta ūdensapgādes sistēma ir izveidota Mērsraga ciemā. Ir noslēgti 504 līgumi, kas, ņemot vērā vidējo mājaimniecības lielumu, aptver vairāk, nekā pusi pagasta iedzīvotāju, līdz ar to ievērojami pārsniedzot vidējo Latvijas rādītāju. Tas ir skaidrojams ar to, ka Mērsraga pagastā iedzīvotāji koncentrēti vienā apdzīvotā vietā – Mērsraga ciemā. Citur pagastā dzeramo ūdeni iegūst no dziļurbumiem un akām.¹¹²

Centralizēta notekūdeņu savākšanas sistēma ir izveidota Mērsragā un to apsaimnieko SIA "Mērsraga ūdens". Kanalizācijas tīklu remonts 907,53 m garumā noslēdzās 2013. gadā un esošo tīklu stāvoklis ir labs. Upesgrīvā nav centralizētas notekūdeņu savākšanas sistēmas un iedzīvotāji izmanto vietēja rakstura risinājumus, lai samazinātu jūras piesārņojumu. Pārējie iedzīvotāji kanalizāciju uzkrāj dažādas hermetizācijas pakāpes tvertnēs, tā tiek izvesta ar mucām. Notekūdeņu savākšanas sistēma Mērsragā uzskatāma par nepietiekami plašu un tā aptver 430 iedzīvotāju dzīves vietas (29% no pagasta iedzīvotājiem). Tas ir uzskatāms par zemu rādītāju, jo Latvijā centralizētām notekūdeņu savākšanas sistēmām ir pieslēgti 70% no valsts iedzīvotājiem. Mērsragā netiek nodrošināta centralizēta siltumapgāde daudzdzīvokļu mājām.¹¹³

Talsu novada teritorijā komunālo pakalpojumu sniegšanā iesaistītas divas pašvaldības kapitālsabiedrības: SIA "Talsu ūdens" un SIA "Talsu Namsaimnieks".

Pēc SIA "Talsu ūdens" publiskajā gada pārskatā sniegtās informācijas, iedzīvotāji zemo pieslēgumu aktivitāti visbiežāk pamato ar finansējuma nepietiekamību pieslēguma izbūvei no centralizētajiem ūdensapgādes un sadzīves kanalizācijas tīkliem līdz dzīvojamai mājai. Turklāt bieži vien jāpārbūvē dzīvojamās mājas iekšējā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma. Vairums iedzīvotāju, attālāk no ciemu centriem, pat nevēlas ūdensapgādes vai kanalizācijas pieslēgumu, jo apzinās, ka būs jāmaksā par ūdenssaimniecības pakalpojumiem, ko vecāka gada gājuma cilvēki un maznodrošinātie iedzīvotāji nevar atļauties.¹¹⁴ Ar Talsu novada domes 2017. gada 29. jūnijā saistošo noteikumu Nr.16 "Par līdzfinansējumu nekustamā īpašuma pieslēgšanai centralizētajai kanalizācijas sistēmai" tiek risināts jautājums par jaunu kanalizācijas pieslēgumu izbūvi iedzīvotājiem, Talsu novada pašvaldībai piešķirot līdzfinansējumu.

---

111 Rojas novada attīstības programma 2015. - 2021. gadam

112 Mērsraga novada attīstības programma 2019. - 2025. gadam

113 Mērsraga novada attīstības programma 2019. - 2025. gadam

114 SIA "Talsu ūdens" Vidēja termiņa darbības stratēģija 2020. - 2022. gadam

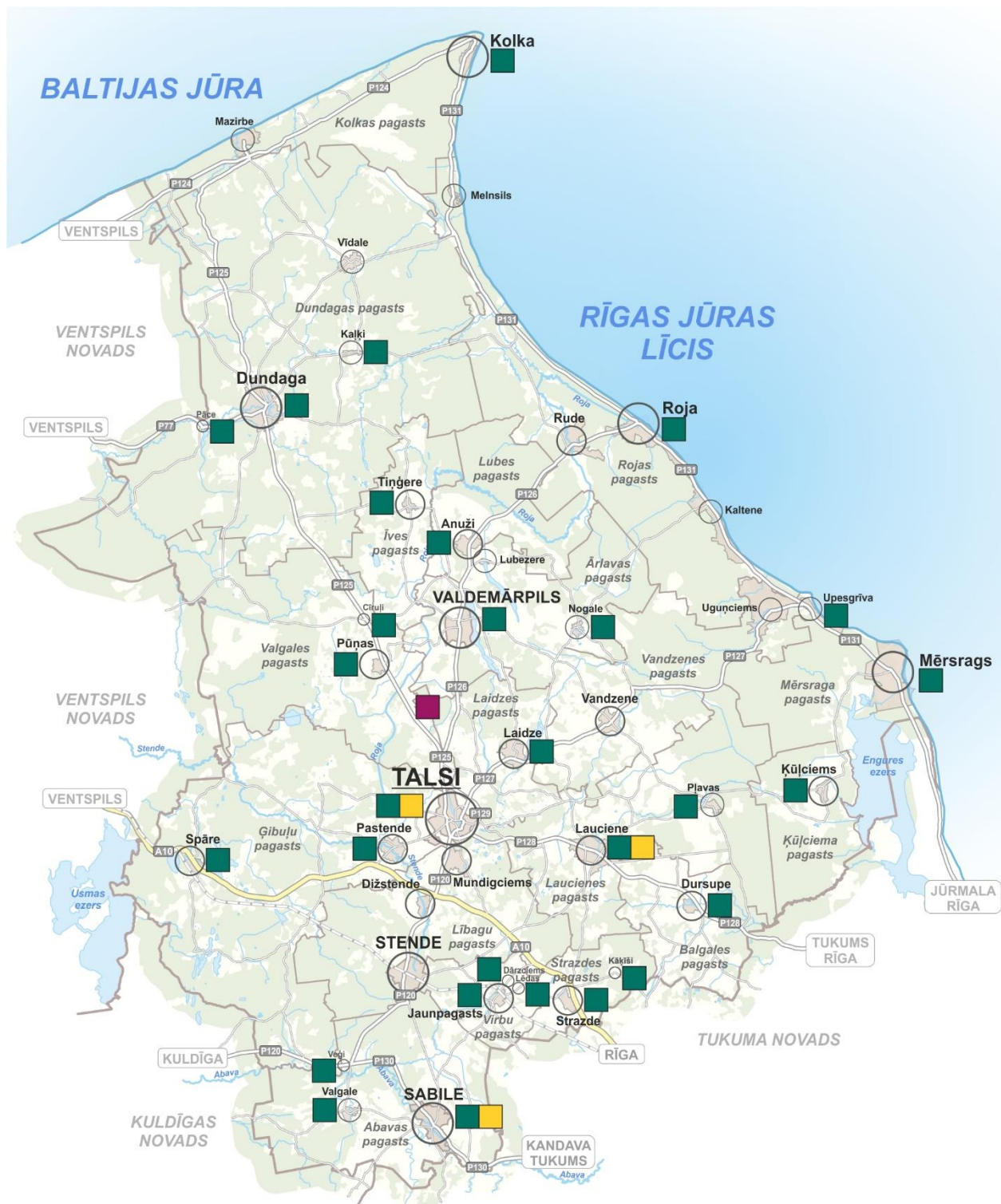
Siltumapgādē centralizētā siltuma piegādātāji Talsu novadā ir SIA "Talsu namsaimnieks", SIA "Bio-enerģija" un SIA "ADAX2". Talsu pilsētā centralizēto siltumapgādi izmanto 40 - 45% iedzīvotāju. Centralizēto siltumapgādi nodrošina vairākas katlumājas, kuras apsaimnieko SIA "Talsu Bio-Enerģija". Centralizēto siltumapgādi Virbu, Ģibuļu, Laucienes, Lībagu un Laidzes pagastos, Valdemārpilī, Sabilē un Stendē nodrošina SIA "Talsu namsaimnieks". Savukārt atlikušajās teritorijās (Balgales pagastā, Ārlavas pagastā, Kūļciema pagastā, Lubes pagastā, Stendē, Strazdes pagastā, Virbu pagastā un Valdgales pagastā) komunālo pakalpojumu organizēšana ir attiecīgās teritoriālās pārvaldes pārziņā. Dažās pārvaldēs siltumapgāde tiek organizēta lokāli, katrai daudzdzīvokļu mājai atsevišķi (piemēram, Vandzenes, Valdgales pagastos u.c.). Novada teritorijā nav pieejama dabasgāze. Talsos pieejama sašķidrinātā gāze, kuru nodrošina AS "Latvijas propāna gāze" Talsu Gāzes uzpildes stacija, kas gāzi piegādā iedzīvotājiem un uzņēmumiem Talsu novadā.¹¹⁵

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas funkciju apvienotajā Talsu novadā pilda kapitālsabiedrība SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"", kuras kapitāldaļu turētāji ir gan bij. Talsu, gan Dundagas, gan Rojas un Mērsraga novada pašvaldība. SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"" rīcībā atrodas atkritumu šķirošanas un apglabāšanas poligons "Janvāri" Laidzes pagastā. Poligonā "Janvāri" tiek nogādāti pašvaldībā saražotie cietie sadzīves atkritumi. Atkritumu savākšanu un transportēšanu veic SIA "ECO Baltia Vide". Apvienotajā Talsu novadā kopā izvietoti 74 šķiroto sadzīves atkritumu punkti (4 bij. Dundagas nov., 1 Rojas pag., 11 Mērsraga pag. un 58 bij. Talsu nov.), 44 stikla taras nodošanas punkti (1 Rojas pag. un 43 bij. Talsu nov.) un 2 nolietotās sadzīves tehnikas un elektropreču nodošanas punkti (bij. Talsu nov.). Plānojot turpmāko atkritumu apsaimniekošanas reģionu attīstību, kā prioritāte atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir noteikta atkritumu rašanās novēršana, atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas veicināšana, kuras sekmes lielā mērā nosaka atbilstošas infrastruktūras pieejamība. Gan šobrīd, gan arī turpmāk ir prognozējama dalīti vākto atkritumu apjomu palielināšanās, kas nosaka nepieciešamību attīstīt infrastruktūru, kas nepieciešama dalīti savākto pārstrādei derīgo materiālu sagatavošanai pārstrādei.

Norādot uz atkritumu apsaimniekošanas trūkumiem, apvienotā Talsu novada iedzīvotāji min šķirošanas laukumu trūkumu, pēc iedzīvotāju domām atkritumi netiek savlaicīgi izvesti un šķirojamo atkritumu konteineri ir pārpildīti, kā arī atkritumu apsaimniekošanas līgumu nesakārtotība, kā rezultātā atkritumi nonāk mežos, pludmalēs u.c. dabā.

---

¹¹⁵ Talsu novada attīstības programma 2014.-2020. gadam

- Sadzīves atkritumu poligons "Janvāri"
- Nolietotās sadzīves tehnikas un elektropreču nodošanas punkts
- Šķirotos sadzīves atkritumu punkts

Attēls 17. Atkritumu apsaimniekošana

Viens no nozīmīgākajiem izaicinājumiem attiecībā uz **dzīvojamo fondu** ir mājokļu pieejamības trūkums (īpaši Talsu pilsētā). Uz to norādījuši gan iedzīvotāji un uzņēmēji veiktajās aptaujās, gan viedokļu līderi (skat. nodaļu 6. Sabiedrības viedoklis par attīstību).

Pēdējās desmitgades laikā, izmantojot ES līdzfinansējuma piesaistes iespējas, īstenoti dažādi daudzdzīvokļu dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi.¹¹⁶ Jāatzīmē, ka Talsu novada Mundigciems ir pirmais ciems Latvijā, kurā tika renovētas visas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas. Neraugoties uz to, lielā daļā daudzdzīvokļu ēku joprojām nepieciešams veikt energoefektivitātes uzlabošanas un renovācijas pasākumus pilsētās un ciemos.

Analizējot mājokļu **aktuālo tirgus piedāvājumu** uz 2021. gada 10. augustu, secināms, ka sludinājumu piedāvājums ir salīdzinoši mazs. Visa jaunā novada teritorijā piedāvājumā iegādāties mājokli ir 4 vienistabas dzīvokļi (t.sk. 2 Talsu pilsētā, 1 Rojas pag. un 1 Laidzes pag.), 6 divistabu dzīvokļi (t.sk. 2 Talsos, 2 Rojas pag., 1 Stendē un 1 Ķūļciema pag.), 7 trīsistabu dzīvokļi (t.sk. 3 Rojas pag., 2 Ģibuļu pag, pa vienam Talsos, Abavas un Balgales pag.) un 1 piecistabu dzīvoklis Talsu pilsētā. Atkarībā no katra individuālā piedāvājuma cenu diapazons svārstās no 5800 – 57000 EUR par īpašumu. Īres dzīvokļu piedāvājumi kopā visā teritorijā pieejami tikai 4 (Kolkas, Virbu un Mērsraga pagastos). Kopumā pārdošanas piedāvājumā pieejami 23 nekustamie īpašumi – mājas vai vasarnīcas (visā jaunizveidotā novada teritorijā). Tāpat pārdošanas piedāvājumā ir 11 nekustamie īpašumi – lauku viensētas, kuru tirgus cena svārstās no 3500 EUR līdz pat 125000 EUR dažādos pagastos¹¹⁷.

Apvienotā Talsu novada teritoriju šķērso dažādas **magistrālas elektrolīnijas**, kā arī **magistrālie gāzes** un **naftas vadi**. 2019. gadā ekspluatācijā pieņemts elektroenerģijas pārvades tīkla stiprināšanas projekts **“Kurzemes loks”** posmā Ventspils – Tume – Rīga (Imanta), kurš savieno 330 kV apakšstaciju “Ventspils”, Ventspilī, Robežu ielā 38 un 330 kV apakšstaciju “Imanta”, Rīgā, Kleistu ielā 25, šķērsojot Ventspils pilsētas, Ventspils, Dundagas, Talsu, Kandavas, Tukuma, Engures, Babītes novadu, Jūrmalas un Rīgas pilsētas teritorijas.

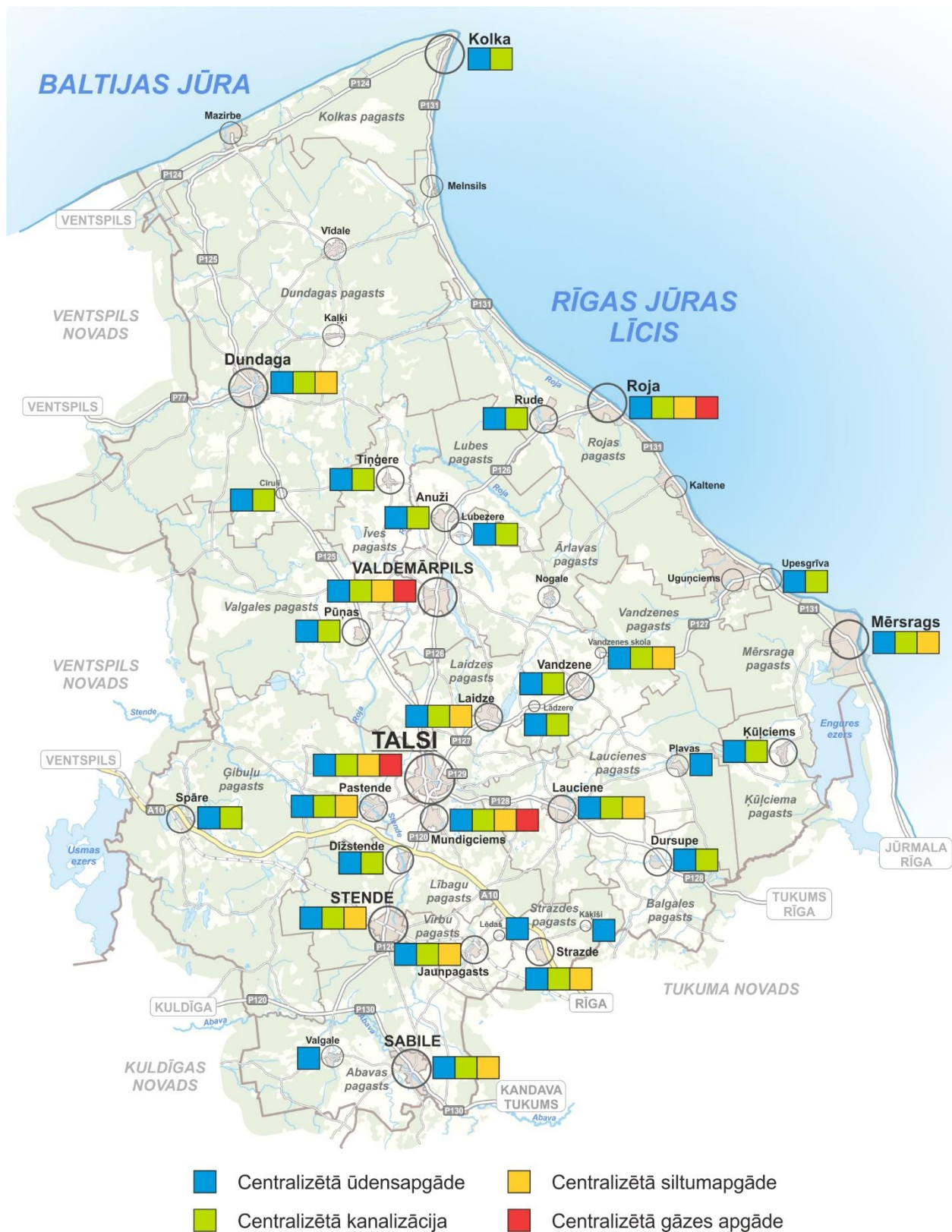
Talsu novadā atrodas viena hidroelektrostacija – Lībagu pagasta Dižstendes ciemā, kas izvietota uz Stendes upes.

---

116 Parka ielā 3, Valdemārpilī, Parka iela 3 (Valdemārpils) Darba ielā 7 (Talsos), Dundagas ielas 16 (Talsos) Esfondi.lv

117 Sludinājumu portāls www.ss.lv (skatīts 10.08.2021.)

Attēls 18: Komunālā saimniecība

- 330/110 kV elektrolinija (Kurzemes loks)
- 110 kV elektrolinija
- 20 kV elektrolinija
- Maģistrālais gāzes vads
- ⚡ Elektrisko tīklu transformatoru apakšstacija
- ⚡ Mazā hidroelektrostacija
- 🌿 Meteoroloģiskā novērojumu stacija

Attēls 19: Maģistrālo inženiertīklu un objektu izvietojums

2.4. Transports un mobilitāte

Apvienotā Talsu novada ceļu tīkls ir viens no blīvākajiem Kurzemes reģionā. Gandrīz visos Kurzemes reģiona novados pašvaldību autoceļu blīvums ir lielāks par valsts autoceļu blīvumu, Kurzemē vidēji tas ir 0,41 km/km². Nozīmīgākie Talsu novada satiksmes infrastruktūru veidojošie autoceļi ir valsts autoceļi, kurus pārvalda VAS "Latvijas Valsts ceļi" Kurzemes reģiona Talsu nodaļa.

Apvienotā Talsu novada autoceļu tīklu veido valsts galvenais autoceļš A10 Rīga–Ventspils, reģionālie autoceļi P124 Ventspils-Kolka, P125 Talsi–Dundaga–Mazirbe, P126 Valdgaile–Roja, P127 Talsi – Upesgrīva, P128 Sloka –Talsi, P129 Talsu apvedceļš, P120 Talsi–Stende–Kuldīga, P77 Ventspils-Dundaga, P131 Tukums-Ķesterciems-Mērsrags-Kolka. Svarīgs vietējās nozīmes autoceļš ir V1401 Stende-Lauciene-Mērsrags. Šis ceļš tiek izmantots kravu pārvadājumiem no Stendes uz Mērsraga ostu, kā arī skolēnu pārvadājumiem. Prioritāri nozīmīgākais ceļš uzņēmējdarbības attīstībai ir Talsu apvedceļš, nepieciešama Talsu apvedceļa pagarināšana Ģibuļu pagastā.¹¹⁸

2020. gadā bij. Dundagas novada pašvaldības pārziņā esošo ceļu kopgarums sastādīja 112,96 km, no kuriem 6,08 km (5,4%) ir ar asfalta segumu. Kolkas pagastā pašvaldības pārziņā esošo ceļu kopgarums sastāda 18,513 km, no kuriem 14% ir ar asfalta segumu.¹¹⁹ Bij. Mērsraga novada pašvaldības pārziņā ir astoņi ceļi 7,21 km kopgarumā. Ar grants segumu ir 3,49 km no šiem ceļiem, savukārt atlikušie 3,72 km ir neizbūvēti. Bij. Rojas novada pašvaldības pārziņā esošo ceļu un ielu kopgarums Rojas novadā ir 100,92 km, no kuriem 23,09 km ir Rojas ciemā. Ar asfalta segumu ir 14,94 km ielu Rojas ciemā un 7,23 km ceļu pārējā novada teritorijā.

Pēc VSIA "Latvijas Valsts ceļi" pieejamās informācijas, 2021. gadā ceļu segumu atjaunošanas darbi veikti P125 Talsi – Dundaga, P130 Līgas - Kandava – Veģi, V1405 Talsi-Lībagi.¹²⁰

Pēc VSIA "Latvijas Valsts ceļu pieejamās informācijas (2019. gada dati), apvienotā Talsu novada teritorijā nav neviena melnā punkta.

Talsu novada teritoriju šķērso valsts nozīmes dzelzceļa līnija Zilupe–Krustpils–Jelgava–Tukums II–Ventspils, kura tiek izmantota kravu tranzītam. Tas ir Austrumu-Rietumu transporta koridors starp Ventspils ostu un Krieviju, un Baltkrieviju, un tālākām valstīm Austrumos. Dzelzceļa kravu pārvadājumos 79% sastāda tranzīta kravas, no kā lielākā daļa tiek nogādāta ostās, kas ir Austrumu-Rietumu tranzīta koridora loģistikas posma

¹¹⁸ Pašvaldību publiskā gada pārskati

¹¹⁹ Dundagas novada pašvaldības 2020. gada publiskais gada pārskats

¹²⁰ Latvijas valsts ceļi: <https://lvceļi.lv/celu-tikls/buvnieciba-un-uzturesana/aktualo-buvobjektu-saraksts/>

galapunkts Latvijā un tāpēc galvenajam tranzīta koridoram Austrumi–Rietumi ir īpaša nozīme dzelzceļa nozarē. Pamatā pa dzelzceļu uz Ventspili tiek transportētas naftas, naftas produktu un šķidrās ķīmijas kravas, kālija sāls, ogles, metāli, kokmateriāli, graudaugi. Savukārt no Ventspils pa dzelzceļu tiek transportēti salīdzinoši nelieli kravu – galvenokārt jēlcukurs, lietotas automašīnas un citas ģenerālās kravas uz Krieviju, Kazahstānu un Baltkrieviju. Stendes stacija atrodas vienā no visvairāk noslogotajiem Eiropas koridoriem, kur ik gadu tiek pārvadātas vairāk kā 20 miljonu tonnu dažādu kravu.¹²¹

Novadu šķērso arī dzelzceļa līnija Rīga–Ventspils, no 2009. gada 19. oktobra pasažieru vilcienu satiksme šajā maršrutā daļēji tika aizstāta ar autobusu pārvadājumiem, bet no 2010. gada 16. februāra pasažieru vilciens maršrutā Rīga—Ventspils nekursē.¹²²

Rīga sasniedzama ~1,5 -2h laikā ar automašīnu atkarībā no atrašanās vietas teritorijā un sezonas, ņemot vērā laikapstākļus un ceļa seguma kvalitāti. Autoceļu infrastruktūras uzlabošana ir viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem sekmīgai jaunā Talsu novada attīstībai. Pēdējos gados īstenoti nozīmīgi ceļu infrastruktūras uzlabošanas projekti, bet ceļu kvalitāte (galvenokārt valsts vietējiem autoceļiem) joprojām ir viens no galvenajiem neapmierinātības iemesliem iedzīvotāju aptaujā, kur 56% respondentu satiksmes infrastruktūru vērtē kā neapmierinošu, norādot kā trūkumu nesakārtotus autoceļus, gājējiem domāto infrastruktūru, velosipēdistu ceļus, satiksmes drošību u.c.. Piemēram, Dundagas novadā trūkst asfaltēti ceļi (Puiškalnciems, Raiņa ielā Dundagā), labāka ceļu kvalitāte kopumā, velosipēdistu ceļi un trotuāri, velotrase. Rojas novadā trūkst ielu apgaismojums (Rude, Roja), sakārtoti iekšpagalmi un gājēju pārejas. Mērsraga novada teritorijā - ceļa zīmju izvietošana Upesgrīvā, lai mazinātu tūristu automašīnu antropogēno slodzi piejūrā un Talsu novadā pēc iedzīvotāju domām trūkst sakārtota un droša ceļu infrastruktūra, kritisko autoceļu remonts (t.sk. ceļš Talsi – Roja) (sīkāk skat. nodaļu 6. Sabiedrības viedoklis par attīstību).

---

121 Talsu novada attīstības programma 2014. - 2020. gadam. I daļa. Pašreizējās situācijas analīze

122 Latvijas dzelzceļš: www.ldz.lv

Valsts galvenais autoceļš	Pašvaldības ceļš	Dzelzceļa stacija
Valsts reģionālais autoceļš	Dzelzceļš	Lidlauks
Valsts vietējais autoceļš		Mazā kravu un jahtu osta

Attēls 20: Transporta infrastruktūra

Apvienotā novada teritorijā atrodas **divas ostas** – Rojas osta un Mērsraga osta.

Rojas osta izveidojusies Rīgas jūras līča ZR piekrastē, Rojas upes grīvā. Kā sīkosta tā jau darbojusies Kurzemes hercogistes laikā. Rojas osta sniedz šādus pakalpojumus: zemes noma; kravas laukumu noma; piestātņu īre; palīgkuģa – velkoņa pakalpojumi; loča pakalpojumi; atkritumu savākšana; jahtu serviss www.latviancoast.lv pasažieru pārvadājumiem uz Roņu salu un Sāremā salu; vizināšana Rīgas jūras līcī.¹²³

Mērsraga osta atrodas Rīgas jūras līča R krastā, 4 km uz dienvidiem no Mērsraga zemesraga. Osta ir mākslīgi izveidots līcis, kuru ierobežo ziemeļu un dienvidu moli. Mērsraga ostas darbības galvenie virzieni ir: kravu apstrāde; zvejas kuģu bāzēšana un zivju pārstrāde; jūras jahtu apkalpošana; uzņēmējdarbības veicināšana. Par otru nozīmīgāko kravas veidu šobrīd ir uzskatāma koksnes šķelda, kuras eksports Mērsraga ostā tika uzsākts 2000. gadā.¹²⁴

Autobusu satiksmes ziņā tās pieejamība atšķiras izrietot no apdzīvotas vietas lieluma un arī daļēji ģeogrāfiskā novietojuma. Piemēram, biežs reisu nodrošinājums ir Talsi – Dubulti – Rīga (darba dienās ~19 reisu maršrutā vienā virzienā darba dienā). Krietni mazāks maršrutu skaits ir no Dundagas uz Rīgu (vien 2 reisi vienā virzienā darba dienā) un Valdemārpils – Rīga (3 reisi darba dienā vienā virzienā).

Virzienā no pilsētām un pagastiem uz novada administratīvo centru Talsiem, ir labs autobusa reisu nodrošinājums, piemēram, Valdemārpils – Talsi (14 reisi vienā virzienā darba dienā), Roja – Talsi ir vidēji 11 reisi darba dienā vienā virzienā, mazāk reisu ir no Mērsraga uz Talsiem (7 reisi vienā virzienā darba dienā) un no Kolkas uz Talsiem – vien 3 reisi vienā virzienā darba dienā. Domājot par iedzīvotāju mobilitātes uzlabošanu, īpaši lauku teritorijās un ciemos, kā arī sarukšanas tendenci lielāks uzsvars nākotnē būtu liekams uz sabiedrisko transportu pēc pieprasījuma.¹²⁵

Attiecībā uz infrastruktūru, kas piemērota velosipēdistiem, visas pašvaldības pēdējos gados īstenojušas dažādus projektus, tomēr pieprasījums pēc attīstītākas velosatiksmes infrastruktūras tikai pieaug.

---

¹²³ Rojas ostas pārvalde: <https://www.rojaport.lv/>

¹²⁴ Mērsraga ostas pārvalde: <https://www.mersragsport.lv/osta/ostas-pakalpojumi/>

¹²⁵ Autotransporta direkcija: <http://www.atd.lv/lv/sabiedrisko-transportl%C4%ABdzek%C4%BCu-kust%C4%ABba>

Attēls 21: Sabiedriskā transporta maršruti un pieturvietas

2.5. Klimata pārmaiņas

Ņemot vērā globālo aktualitāti saistībā ar pasākumiem reaģēšanai uz klimata pārmaiņām, visas pašvaldības pēdējos gados pievērsušās ilgtspējīgu risinājumu īstenošanai dažādās jomās (skat. nodaļu 3.3 Nozīmīgākie investīciju projekti pēdējos gados). Arī turpmāk viens no galvenajiem uzdevumiem būs izvērtēt, kuras klimata parādības jau tagad izraisa un nākotnē radīs lielāko apdraudējumu novada iedzīvotājiem, uzņēmējiem, infrastruktūrai, kā arī īstenot pasākumus, kas var mazināt ietekmi uz vidi un nodrošināt efektīvu resursu patēriņu. To pastiprina arī Latvijas nacionālā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam paredzētais uzdevums pašvaldībām - tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībā uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību, kā arī klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus.

Ar vien vairāk klimata jautājumu aktualizēšanā tiek iesaistīti bērni un jaunieši, kuri piedalās dažādās aktivitātēs klimata pārmaiņu mazināšanai un kampaņās, lai izglītotu, veidotu izpratni par vides jautājumiem. Tāpēc Talsu jaunieši iesaistās vietējos un starptautiskos projektos, kas veltīti klimata pārmaiņu jautājumiem. Talsu Valsts ģimnāzijai ir Ekoskolas statuss, kas sniedz iespēju skolēniem veidot un īstenot aktīvu attieksmi un pieņemt lēmumus par vides uzlabošanu gan skolā, gan mājās.

3. Ekonomika

3.1. Attīstības līmeņa indekss

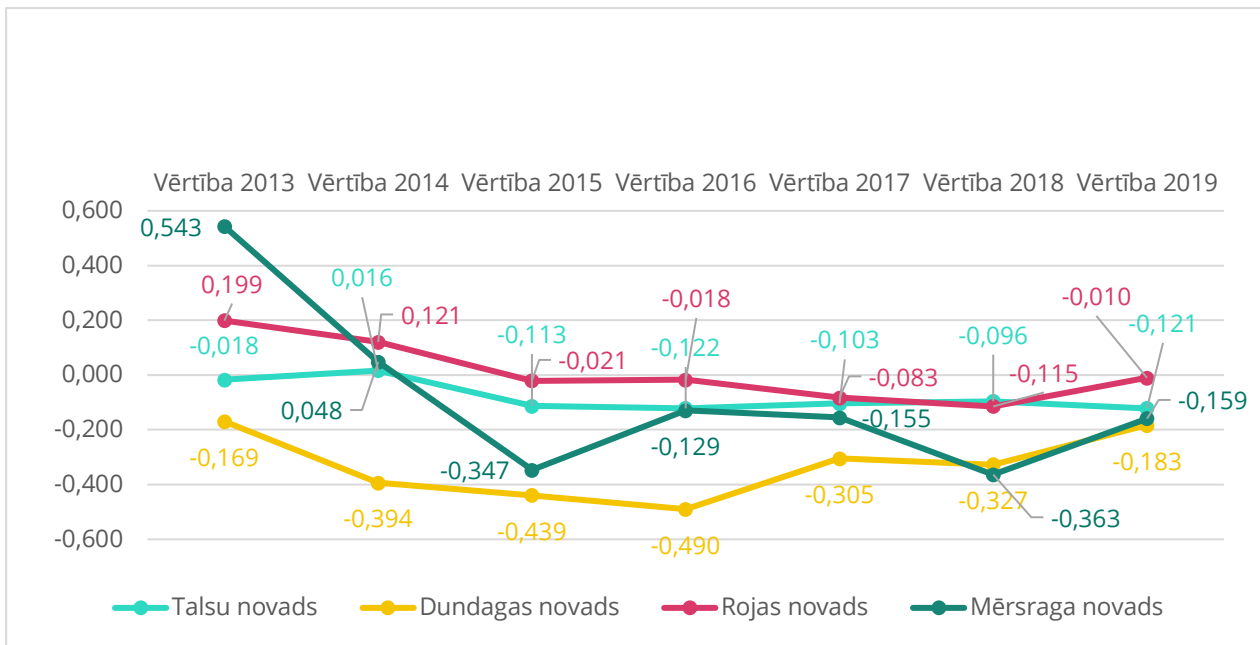
Viens no teritorijas attīstību raksturojošiem rādītājiem ir **teritorijas attīstības indekss** (skat. 7.tabulu), kas tiek aprēķināts, ņemot vērā dažādus rādītājus¹²⁶.

7.tabula: Bijušo novadu teritorijas attīstības indeksi pēc 2019. gada datiem (Valsts reģionālās attīstības aģentūra (VRAA))

Novads	Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	Bezdarba līmenis	Trūcīgo personu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā	Kopējais noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedz.	Dabiskās kustības saldo uz 1000 iedz.	Ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedz.	Iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedz.	Attīstības līmeņa indekss		Attīstības līmeņa izmaiņu indekss pēc 2019.gada datiem, salīdzinot ar 2018.gada datiem	
Talsu novads	0,002	0,003	0,028	0,001	0,006	0,032	-0,018	0,094	0,121	46	0,062	47
Dundagas novads	-0,133	0,072	0,082	0,049	0,006	0,092	-0,027	0,129	0,183	53	-0,004	53
Rojas novads	0,036	0,081	0,094	0,042	0,037	0,064	-0,040	0,122	0,010	39	0,164	39
Mērsraga novads	0,076	0,074	0,038	0,010	0,093	0,078	-0,065	0,121	0,159	51	0,026	51

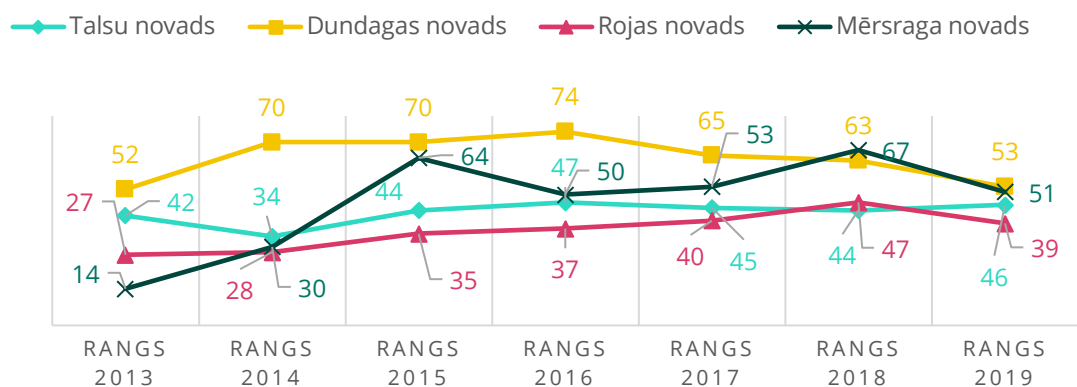
Teritorijas attīstības indeksa ziņā visaugstāk ierindojas bijušais Rojas novads (39. vietā no 110 novadiem), tam seko Talsu novads (46. vietā), Mērsraga novads (51. vietā) un Dundagas novads (53. vietā).

126 Aprēķinā izmantoti šādi rādītāji: ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.25); bezdarba līmenis, %, (svars – 0.15); trūcīgo personu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %, (svars – 0.1); kopējais noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.05); dabiskās kustības saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.1); ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.1); iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem, (svars – 0.05); iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju, EUR, (svars – 0.2), 14.07.2014. MK noteikumi Nr.367 Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība

Grafiks 12: Teritorijas attīstības indeksu dinamika pēc 2019. - 2013. gada datiem (VRAA)

Analizējot teritorijas attīstības indeksa dinamiku apvienotā Talsu novada teritorijā, secināms, ka tam nav bijušas būtiskas izmaiņas, izņemot bijušo Mērsraga novadu. Tajā vērojamas lielākās indeksa svārstības, kur attīstības indekss kopš 2013. gada ir piedzīvojis strauju kritumu – no 0,543 līdz -0,159. Arī bijušajā Rojas novadā attīstības indekss kopš 2013. gada līdz 2019. gadam ir samazinājies. Talsu novadā attīstības indekss ir nedaudz uzlabojies, arī Dundagas novadam. Ranga ziņā, kopš 2013. gada, visos apvienotās teritorijas novados vērojama negatīva tendence. Straujākais kritums vērojams Mērsraga novadā, kurš no 14. vietas rangā 7 gadu laikā nokritis līdz 51. vietai. Grafikā redzams, ka Talsu novadā situācija bijusi stabila ar nelielām izmaiņām. Dundagas un Rojas novadā situācija līdzīga, laika posmā no 2014. - 2018. gadam vērojams pozīciju kritums, savukārt 2019. gadā ranga pozīcija abos novados uzlabojusies.

Grafiks 13: Teritorijas attīstības indeksu ranga dinamika starp bijušajiem 110 novadiem pēc 2019. - 2013. gada datiem (VRAA)

3.2. Uzņēmējdarbības vide

Visas četras bijušās pašvaldības lielu uzmanību attīstības plānošanā pievērsušas tieši uzņēmējdarbības vides attīstībai, ņemot vērā to, ka tās stimulēšana veicina darba vietu saglabāšanu un radīšanu teritorijā, kam savukārt ir tieša ietekme uz vietas pievilcību, kā arī kopējo novada ekonomisko labklājību.

Piemēram, Talsu novada pašvaldība regulāri organizē uzņēmējdarbības grantu – biznesa ideju konkursu. Visu četru novadu pašvaldības uzņēmējiem sniedz pašvaldības nekustamā īpašuma (telpu) izmantošanas iespējas, bet Talsu novada pašvaldība uzņēmējiem piedāvā zemes un telpu nomas atlaides.¹²⁷

Saistībā ar COVID-19 pandēmijas radītajām sekām, 2021. gadā Talsu novada pašvaldība pieņēma lēmumu līdz 2022. gada 30. aprīlim atbrīvot uzņēmējus un saimnieciskās darbības veicējus no pašvaldības nodevas samaksas par ielu tirdzniecību publiskās vietās.

Pašvaldības saviem uzņēmējiem bieži sniedz atbalstu, nodrošinot dalību izstādēs, piemēram, "Uzņēmēju dienas Kurzemē", starptautiskā tūrisma izstāde "Balttour". Mērsraga novada pašvaldība ir līdzfinansējusi tirdziņa izbūves projektu, kur tirgoties novada mājražotājiem.

2020. gadā Talsu novadā pirmo reizi tika rīkots konkursa "Talsu novada uzņēmēju Gada balva" apbalvošanas ceremonija, tādējādi aizsākot jaunu uzņēmēju godināšanas tradīciju. 2020. gadā informācija par Talsu novada pašvaldības nekustamajiem īpašumiem ievietota ģeogrāfiskās informācijas sistēmā SunGIS, kā arī pieejama Talsu novada tīmekļvietnē¹²⁸. Pašvaldībā izveidota uzņēmējdarbības speciālista amata vieta, kuram jāsniedz konsultatīvs atbalsts vietējiem uzņēmējiem. Dundagas novadā 2020. gadā sākts darbs pie objekta "Vasaras estrādes pārbūve, ietverot tirdzniecības vietas izveidi un teritorijas labiekārtošanu". Šī objekta pilnā būvprojekta izstrāde notiks 2021. gadā.¹²⁹

Apvienotajā Talsu novadā uzņēmējdarbības atbalstam darbojas **Talsu biznesa inkubators**. Tajā ir iespēja novada uzņēmējiem un uzņēmējdarbības uzsācējiem saņemt atbalstu biznesa idejas attīstībai, biznesa plāna izstrādei vai jau esoša jauna uzņēmuma darbības veicināšanai. Tāpat atbalstu uzņēmējiem sniedz **Kurzemes uzņēmējdarbības**

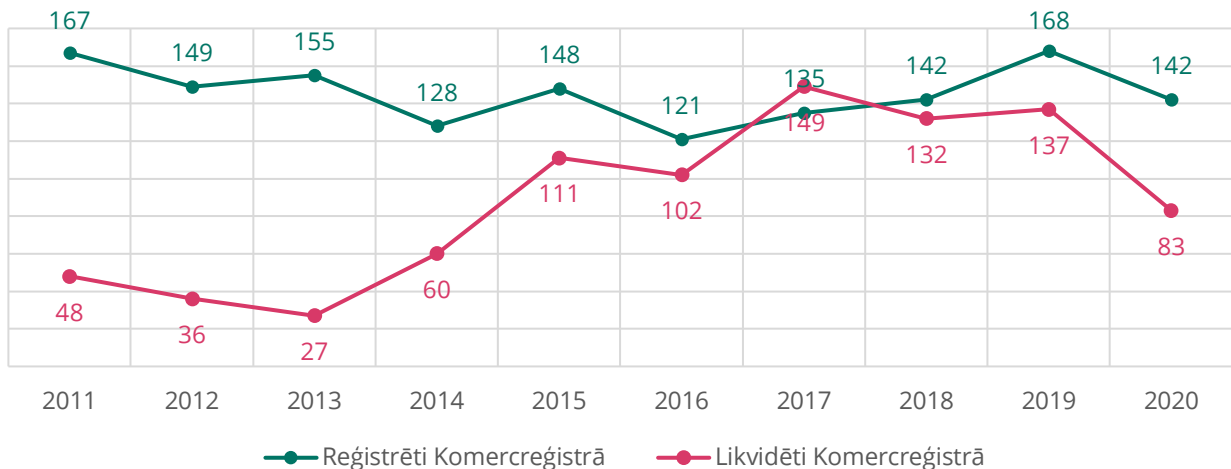
¹²⁷ Apvienotais Talsu novada pašvaldības profils, VARAM, 2019.

¹²⁸ Talsu novada pašvaldības 2020. gada publiskais gada pārskats, <https://talsunovads.lv/uznemejiem/ipasumi-uznemejdarbibai/#>

¹²⁹ Dundagas novada pašvaldības 2020. gada publiskais gada pārskats

centrs. Tā mērķis: veidot vienotu konsultāciju tīklu un nodrošināt koordinētu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai reģiona teritorijā.

Kopā reģistrēto un likvidēto uzņēmumu dinamika Talsu novada teritorijā pēdējo 10 gadu laikā ir bijusi ar salīdzinoši mazām svārstībām (skat. 14. grafiku), vien 2017. gadā likvidēto uzņēmumu skaits pārsniedz reģistrēto uzņēmumu skaitu. Raugoties uz statistiku pēdējos sešos gados apvienotā novada teritorijā ir palielinājies likvidēto uzņēmumu skaits.

Grafiks 14: Uzņēmumu reģistrācijas un likvidācijas dinamika apvienotā Talsu novada teritorijā (avots: Lursoft)

2020. gadā apvienotā Talsu novada teritorijā kopā bija 15 uzņēmumi, kuru apgrozījums gada laikā bija ne mazāks par 1 milj. EUR, un 2 uzņēmumi ar ne mazāks par 10 milj. EUR apgrozījumu. Uzņēmums ar lielāko apgrozījumu visā novada teritorijā ir SIA "Scandbio Latvia". Ar otru lielāko apgrozījumu esošais uzņēmums SIA "LĪCIS-93" atrodas bijušā Rojas novada teritorijā, visi pārējie uzņēmumi ar apgrozījumu lielāku par 1 milj. EUR izvietoti Talsu novadā.

8.tabula: Uzņēmumi apvienotā Talsu novada teritorijā ar 2019. gada apgrozījumu, kas pārsniedz 1 milj. EUR (Lursoft)

Uzņēmums	Novads	Darbības veids (pēc NACE)	Apgrozījums, EUR	Apgrozījuma izmaiņas pret 2019, %
Scandbio Latvia, SIA	Talsu novads	Pārējo koka izstrādājumu ražošana;	12429082,00	8,99
LĪCIS-93, SIA	Rojas novads	Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana	10360332,00	n/d
TALCE, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Talsu novads	Ceļu un maģistrāļu būvniecība	4913055,00	-33,83

Uzņēmums	Novads	Darbības veids (pēc NACE)	Apgrozījums, EUR	Apgrozījuma izmaiņas pret 2019, %
Ice Berry, SIA	Talsu novads	Augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība	3553474,00	164,13
Saslaukas transports, SIA	Talsu novads	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	3089835,00	8,68
BauArt, SIA	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	2769549,00	14,10
KSAN, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Talsu novads	Ķīmisko vielu vairumtirdzniecība	2615358,00	-23,89
IEROČI, SIA	Talsu novads	Citur neklasificēta jaunu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	2459445,00	35,87
CVS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	2341891,00	-0,84
PRETPILS, SIA	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	2273693,00	26,51
CVS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	2341891,00	-0,84
PRETPILS, SIA	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	2273693,00	26,51
PŪĶIS 2, SIA	Talsu novads	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	1940237,00	0,69
VĪGANTES, SIA	Talsu novads	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	1470145,00	0,39
VANDZENES AGRO, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība	Talsu novads	Augkopības papilddarbības	1416488,00	-6,03
European Sport Installations, SIA	Talsu novads	Ceļu un maģistrāļu būvniecība	1415085,00	-13,79
SASLAUKAS, Valdemārpils pilsētas lauku teritorijas zemnieku saimniecība	Talsu novads	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	1183440,00	-19,35

Starp 100 **uzņēmumiem ar lielāko gada apgrozījumu** apvienotā Talsu novada teritorijā 2020. gadā visvairāk bija tādu, kas pēc NACE darbības veida nodarbojas ar kravu pārvadājumi pa autoceļiem (11 uzņēmumi), tam seko dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība (10 uzņēmumi), (6 uzņēmumi), graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (5 uzņēmumi) un sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (5 uzņēmumi). Pa četriem uzņēmumiem bija katrā no šīm jomām: mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces,

dzērienus vai tabaku, mežistrāde, zāgēšana, ēvelēšana un impregnēšana, mežkopība un citas mežsaimniecības darbības.¹³⁰

Pēc darbības veida 2021. gadā visizplatītākie bija uzņēmumi, kuri nodarbojas ar jaukto lauksaimniecību (augkopība un lopkopība) (kopā visa apvienotā novada teritorijā – 451, tam sekoja graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (112).

Salīdzinoši daudz reģistrētu uzņēmumu, kuru darbības veids ir mežizstrāde (83), dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība (80), kravu pārvadājumi pa autoceļiem (79), pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos (68), automobiļu apkope un remonts (66), mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku (65), mežkopība un citas mežsaimniecības darbības (58), frizieru un skaistumkopšanas pakalpojumi (54), sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (51) restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi (46) u.c. jomas.

Baltijas jūras piekrastes esamība apvienotā novada teritorijā ir nozīmīgs uzņēmējdarbības resurss – ar jūras zvejniecību nodarbojas 44 uzņēmumi.¹³¹ Piemēram, bijušā Mērsraga novadā teritorijā tradicionāli attīstītākā nozare bija zivju apstrāde. Taču divu lielo uzņēmumu maksātnespējas procesi to šobrīd padara maz pārstāvētu nozari novadā. Mērsragā aizvien nozīmīgāku vietu tautsaimniecībā, līdzās zvejniecības un zivju apstrādes nozarei, ieņem ostas tranzītpakalpojumi.¹³²

Viena no lielākajām nozarēm apvienotā Talsu novada teritorijā ir kokapstrāde un kokmateriālu eksports, tās galvenais tirgus ir Skandināvija, savukārt zivju produkcijai – NVS valstis.

2019. gadā pavisam kopā Dundagas, Rojas, Mērsraga un Talsu novadā bija 2858 **ekonomiski aktīvi uzņēmumi** (skat. 15. grafiku). Līdz 9 darbiniekiem savos uzņēmumos nodarbināja kopā 2707 uzņēmumi. 77 uzņēmumos darbinieku skaits bija 10 – 19, bet 59 uzņēmumos 20 – 49. Salīdzinoši daudz ir arī tādu uzņēmumu, kur darbinieku skaits ir no 50 – 249 (kopā tādi bija 19, no tiem lielākā daļa jeb 15 Talsu novadā). Savukārt 250 un vairāk darbinieki ir pa vienam uzņēmumam Rojas un Dundagas novada teritorijā.¹³³

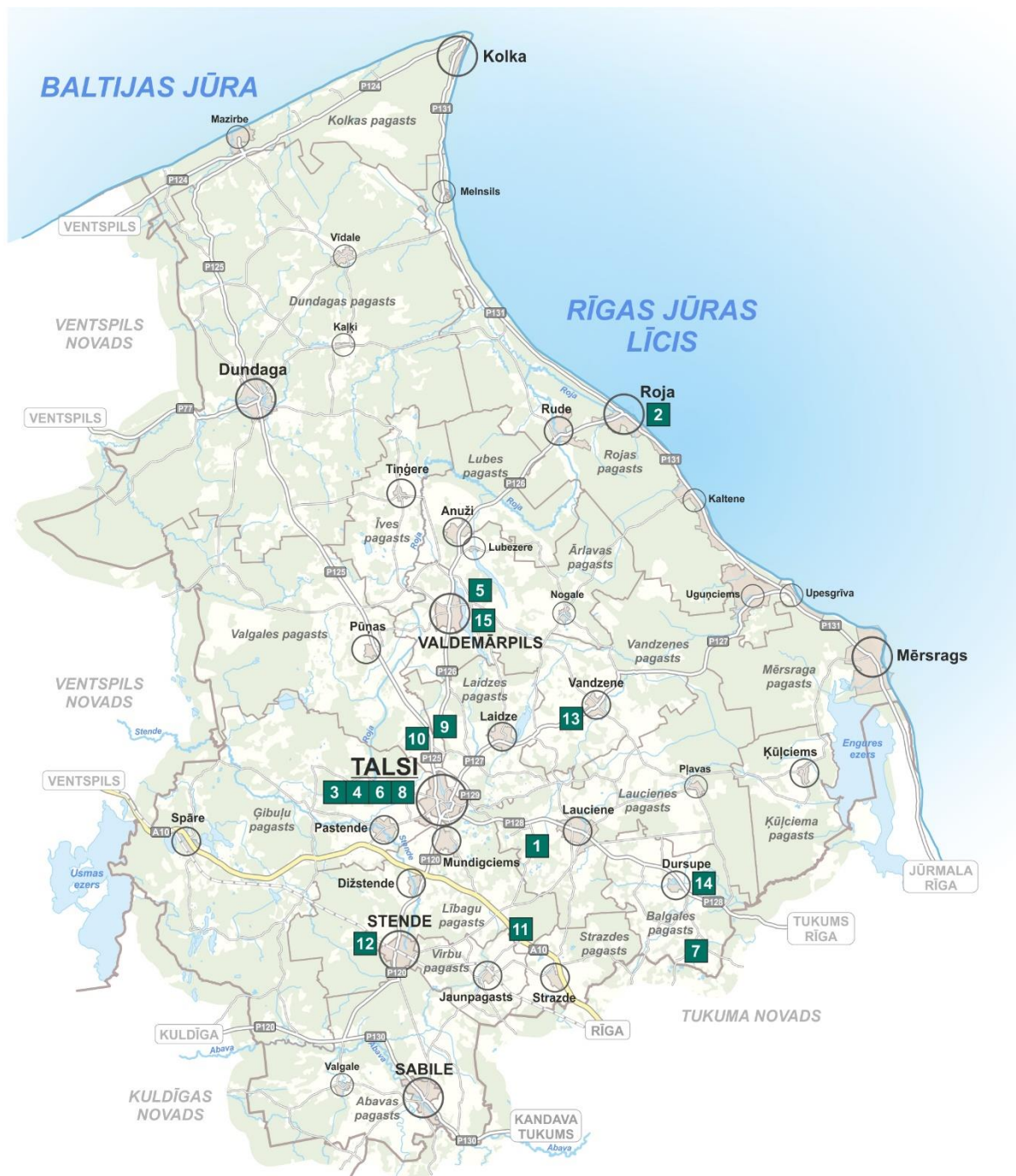
---

¹³⁰ Uzņēmumi ar lielāko gada apgrozījumu sadalījumā pa darbības veidiem, statistikas avots - Lursoft

¹³¹ Aktīvo uzņēmumu skaits sadalījumā pa darbības veidiem, statistikas avots - Lursoft

¹³² Mērsraga novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats

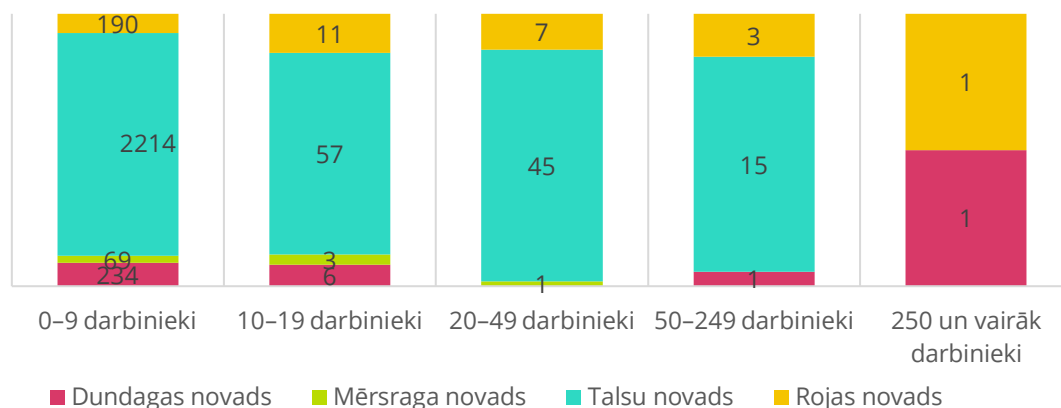
¹³³ Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi pēc nodarbināto skaita, 2019, CSP

Uzņēmumi ar 2019. gada apgrozījumu, kas pārsniedz 1 milj. EUR (Lursoft):

1 SIA «Scandbio Latvia»	6 SIA «BauArt»	11 SIA «PŪĶIS 2»
2 SIA «LĪCIS-93»	7 SIA «KSAN»	12 SIA «VĪGANTES»
3 SIA «TALCE»	8 SIA «IEROČĪ»	13 k/s «VANDZENES AGRO»
4 SIA «Ice Berry»	9 SIA «CVS»	14 SIA «European Sport Installations»
5 SIA «Saslaukas transports»	10 SIA «Pretpils»	15 z/s «SASLAUKAS»

Attēls 22: Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

Grafiks 15: Tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi sadalījumā pa uzņēmumu lieluma grupām 2019. gadā (CSP)

Apskatot tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem 2019. gadā, secināms, ka to visvairāk ir Talsu novadā (85), kas ir lielāks rādītājs kā Zemgales reģionam (82), tam seko Dundagas novads (67), Rojas novads (62) un zemākais rādītājs ir Mērsraga novadam (51). Kopā Latvijā šis rādītājs sasniedz 90 uzņēmumus uz 1000 iedzīvotājiem.¹³⁴ Visos novados aktīvi darbojas arī vairāki vietējās izcelsmes pārtikas ražotāji. Piemēram, Cīrulīšu mājas labumi, SIA FORELE-AN, SIA Lubeco, Ogu galerija, SIA Ice Berry, ZS Piesaule, Elmas Sklandrauši, SIA Ūši u.c.. Apskates saimniecību apmeklējums pēdējos gados kļūst aizvien populārāks.

Attīstības programmas izstrādes procesā rīkotajā darba grupā uzņēmēji pauda viedokli, ka apvienotajā Talsu novadā nepieciešams veidot dialogu ar uzņēmējiem, skaidri un saprotami definējot pašvaldības atbalsta mehānismus izveide (nodokļu atlaides, grantu izveidošana, projektu finansējuma piesaiste infrastruktūras objektu un uzņēmējdarbības vides sakārtošanai, degradēto teritoriju attīstībai). Svarīga ir pašvaldības iesaiste uzņēmējiem svarīgu jautājumu risināšanā, vēršoties pie attiecīgajām valsts un reģionālajām institūcijām (Kurzemes plānošanas reģions, dažādu jomu ministriju iesaiste). Uzņēmēji min, ka apvienotajā novadā būtu nepieciešams izveidot uzņēmējdarbības atbalsta centru (lai nav tikai viens darbinieks, bet darbinieku komanda, kas sniedz pakalpojumus visā novadā), nepieciešams attīstīt kopstrādes (co-working) telpas un strādāt pie vietējās produkcijas atpazīstamības veidošanas (zaļie iepirkumi, mājražotāju konkurētspējas celšana).

Uzņēmējdarbības attīstībai novadā nozīmīgs ir infrastruktūras jautājums. Darba grupu dalībnieki norāda uz sekojošiem apstākļiem, kuri apvienotajā Talsu novadā būtu jāpilnveido: ceļu infrastruktūru, interneta pārklājums un kvalitāte, elektrības jaudas un jauni pieslēgumi, ūdensapgāde, sadzīves kanalizācijas pieslēgumi, mājokļu piedāvājums un īres namu attīstība, ostu attīstība, industriālās zonas attīstība, klāsteru veidošana.

¹³⁴ Tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, 2019, CSP

3.3. Nodarbinātība

2021. gadā apvienotā Talsu novadā kopā bija **22 141**¹³⁵ **personas darbspējas vecumā**, Dundagas novadā - 2170, Rojas novadā - 2147, Talsu novadā- 16919, bet Mērsraga novadā - 905.

Vidējais 2019. gadā **nodarbināto skaits**¹³⁶ pēc faktiskās darba (darbinieku skaits darba attiecībās, par kuriem maksā nodokļus darba devējs) vietas Talsu novadā bija 9114, Dundagas novadā - 1189, Rojas novadā - 1197 bet Mērsraga novadā - 346. Savukārt pašnodarbināto fizisko personu skaits (personas, kuras veic saimniecisko darbību un ir reģistrējušās Valsts ieņēmumu dienestā (VID), kā pašnodarbinātas personas): Talsu novadā - 1008, Dundagas novadā - 108, Rojas novadā - 56 un Mērsraga novadā - 11.

Talsu novadā **bezdarba līmenis** 2021. gada 30. jūnijā bija 5,6%, Dundagas novadā - 3,5%, Rojas novadā - 6%, bet Mērsraga novadā - 4,9%. Vidējais apvienotā novada bezdarba līmenis 2021. gada nogalē - 5,3%, kas ir zemāks kā Latvijas vidējam rādītājam (7,4%), un zemāks kā Kurzemes reģionā (7,6%).¹³⁷ No visiem bezdarbniekiem apvienotā Talsu novadā 25,1% ir ilgstošie bezdarbnieki, 21,6% - invalīdi bezdarbnieki, 6,5% - jaunieši vecumā no 15 - 24 gadiem, bet 18,1% - pirmspensijas vecumā.¹³⁸

Nodarbinātības valsts aģentūras vakanču portālā uz 12.08.2021. apvienotajā Talsu novadā bija pieejamas 44 **vakances** (t.sk. dažādu tehnisko darbu veicēji lielākajos ražošanas uzņēmumos Talsos, Valsts policijā, ceļu būvē, pašvaldībā un tās kapitālsabiedrībās, veselības aprūpes jomas speciālisti, izglītības iestāžu speciālisti) piedāvātajai bruto mēnešalgai variējot 495 EUR - 2000 EUR robežās. Mērsraga novadā bija pieejamas tikai 4 vakances, bet Dundagas novadā - 7. Vakanču portālā www.cv.lv uz 12.08.2021. piedāvājumu skaits apvienotā novada teritorijā bija krietni mazāks: Talsu novadā 4 vakances, bet bijušajos Rojas, Mērsraga un Dundagas novados šajā portālā uz konkrētu datumu nebija pieejama neviena vakance.

Tā kā nodarbinātības iespējas jaunizveidotā Talsu novada Mērsraga un Rojas pagastu teritorijas ar katru gadu arvien vairāk ir bijušas saistītas ar lauku tūrismu un apkalpojošo sfēru, kas ārkārtas situācijas apstākļos ir viena no vissmagāk skartajām nozarēm, tad COVID-19 var ilgtermiņā ietekmēt novada iedzīvotāju nodarbinātības iespējas un maksātspēju, kas savukārt varētu tieši atspoguļoties pašvaldības ieņēmumos no

---

¹³⁵ Iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā, CSP

¹³⁶ Nodarbināto skaits pēc faktiskās darba vietas, CSP

¹³⁷ <https://www.nva.gov.lv/lv/bezdarba-statistika#registreta-bezdarba-limenis-valsti-un-regionos-perioda-beigas>

¹³⁸ Reģistrēto bezdarbnieku skaits 2020.gada 31.decembris, Nodarbinātības valsts aģentūra

iedzīvotāju ienākumu nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa un veicināt sociālā budžeta palielinājuma nepieciešamību.¹³⁹

3.4. Pieejamie komercpakalpojumi

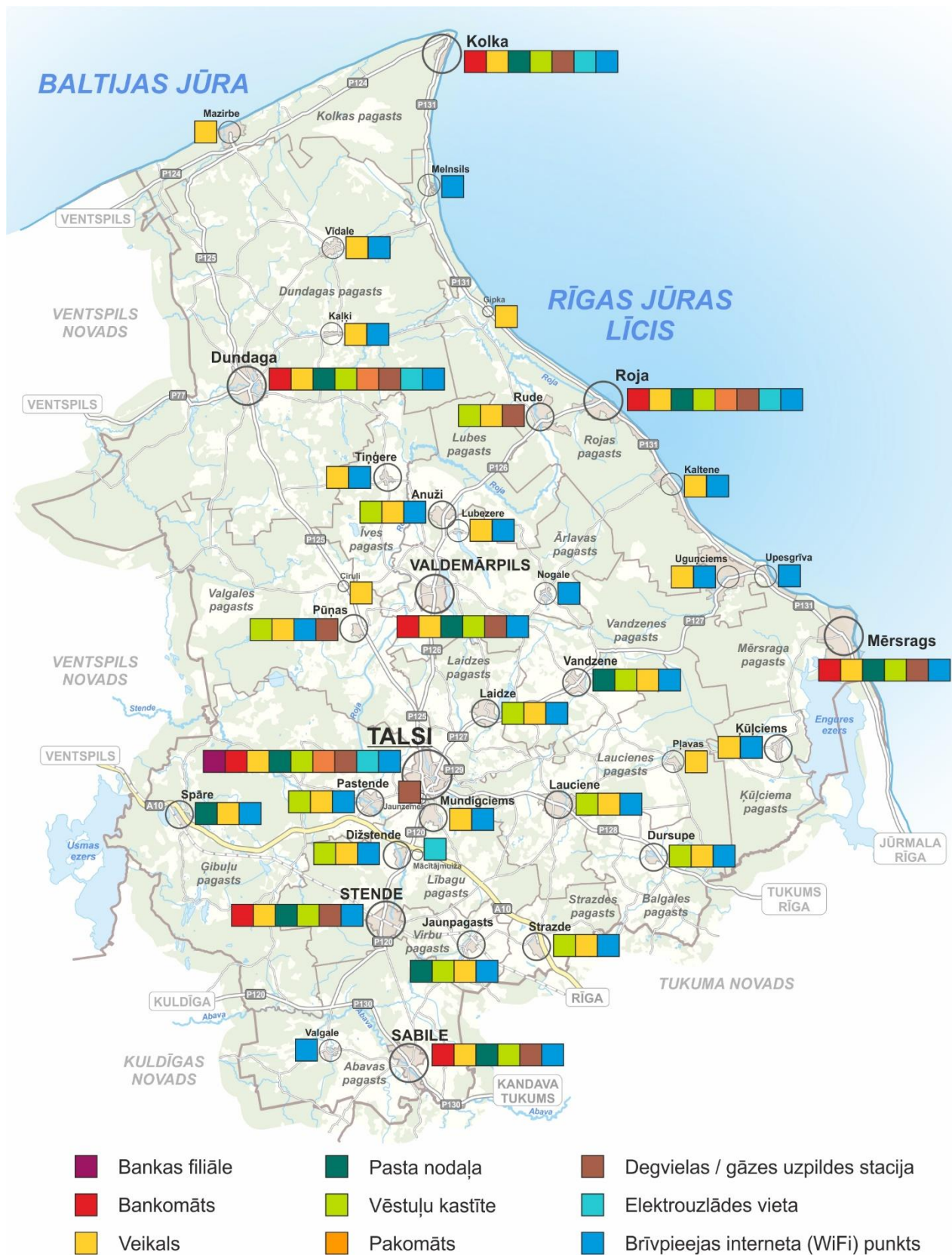
Apvienotajā Talsu novadā pieejami 3 banku filiāles, 17 bankomāti, 9 pakomāti, 10 pasta nodaļas, 15 vēstuļu kastītes un 17 brīvpieejas interneta punkti (Wi-Fi punkts). Novada teritorijā atrodas arī 17 degvielas uzpildes stacijas, kā arī 6 elektrouzlādes vietas. Lielākā daļa komercpakalpojumu koncentrēti Talsu, Rojas, Dundagas, Mērsraga, Sabiles, Valdemārpils un Stendes pilsētās un Rojas, Dundagas un Mērsraga pagastos.

Dažādu sadzīves pakalpojumu ziņā apvienotā Talsu novada teritorijā ir salīdzinoši labs pārklājums (protams, vairums sadzīves pakalpojumu koncentrēti lielākajās apdzīvotās vietās). Tomēr nereti iedzīvotāji aptaujā (*skat. sadaļu 6.1 Kopsavilkums no iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultātiem*) ir norādījuši, ka ir pirmās nepieciešamības pārtikas trūkums piekrastes tirdzniecības objektos, tirgus Talsos un sakārtotas tirdzniecības vietas ārpus tirgus teritorijas. Apvienotā Talsu novada iedzīvotāji aptaujā min nepieciešamību pēc tirdzniecības centriem un specializētiem veikaliem (ekoloģiskā pārtika, apģērbs, gaļas veikals u.c.), plašāku piedāvājumu skaistumkopšanas pakalpojumos. Arī nepietiekams bankomātu un pakomātu trūkums, īpaši ciemos, tiek minēts veiktajā aptaujā.

Tā kā sadzīves pakalpojumu nodrošinājums lielā mērā atkarīgs no vietējās uzņēmējdarbības vides un iedzīvotāju uzņēmējspējām, tad pašvaldība var tikai paaugstināt atbalstu jaunajiem uzņēmējiem, kuri vēlētos uzsākt uzņēmējdarbību vai sekmēt sadarbību ar jau esošajiem uzņēmējiem jaunu pakalpojumu attīstībā.

---

¹³⁹ Pašvaldību publiskā gada pārskati par 2020. gadu

Attēls 23: Publisko pakalpojumu pieejamība un izvietojums

3.5. Tūrisms

Talsu novads var lepoties ar labi attīstītu **tūrisma infrastruktūru** un atpazīstamību gan pateicoties piejūrai un daudziem dabas tūrisma objektiem, attīstīto infrastruktūru, gan labi nostiprinātām tradīcijām, kas sekmē arī viesu interesi par teritoriju.

Katrā no 4 bijušajiem novadiem ir izveidots Tūrisma informācijas centrs – Dundagas, Rojas un Mērsraga tūrisma centrs, kā arī bijušā Talsu novada tūrisma informācijas centri Sabilē, Valdemārpilī, Tūrisma centri aktīvi sadarbojas ar tūrisma iesaistītajām pašvaldības muižām Strazdē, Spārē un Tiņģerē.¹⁴⁰

Teritorijā atrodas 6 muzeji: Talsu novada muzejs, Latvijas Lauksamniecības muzejs, Rojas Jūras zvejniecības muzejs, Muzejs "Saieta nams" un Kubalu skola - muzejs¹⁴¹.

Populārākie tūrisma objekti Dundagas novadā ir Dundagas pils, Eksotisko dzīvnieku parks Dundagā, Kolkasrags, Šlīteres bāka.

Rojas novadā populārākie apskates tūrisma objekti ir Rojas Jūras zvejniecības muzejs, atpūtas parks "Plocis", Pūrciema Baltā kāpa un Kaltenes dabas taka.

Mērsraga novadā populārākie tūrisma objekti ir Mērsraga bāka, Engures ezers, Saieta nams, Mērsraga muzejs.

Populārākie tūrisma objekti Talsu novadā ir Talsu vecpilsēta, Talsu novada garšas veikals, Deviņkalnu disku golfa parks, Māksla uzied Talsos, Velomaršruti Talsu paugurainē, Talsu Radošā sēta, augu un dzīvnieku takas atpūtas vieta "Rīti", Milzukulns un Sapņu ezers, Talsu 9 pakalni, Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrs, Abavas senleja, Sabiles Vīna kalns, Pedvāles mākslas parks, Mākslas dārzs "Nekurienes vidū", Sabiles pilskalns un Savvaļas zirgi un govīs dabas parkā "Engures ezers".

Apvienotā novada teritorijā **atrodas arī daudzi citi apskates objekti un interesantas vietas** (t.sk. dabas tūrisma objekti), kas līdzās populārākajiem tūrisma objektiem iekļautas dažādos tūrisma maršrutos. 2020. gadā izstrādāti reklāmas video par Talsiem, Sabili un Valdemārpili¹⁴².

Talsu novada teritorijā pieejamas 57 **naktsmītnes**, Mērsraga novadā – 26, Rojas novadā –44 naktsmītnes un Dundagas novadā 34 naktsmītnes. Naktsmītņu vidū atrodas gan

---

140 Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

141 Pašvaldības mājas lapas

142 Talsu novada pašvaldības 2020. gada Publiskais pārskats

viesu mājas, brīvdienu mājas, kempingi un atpūtas kompleksi, gan apartamenti, kā arī telšu vietas¹⁴³.

Sabiedriskās ēdināšanas ziņā Talsu novadā pieejamas 30 ēdināšanas vietas, Mērsraga novadā – 4, Rojas novadā – 10 un Dundagas novadā – 7¹⁴⁴.

Tūrisma maršrutu ziņā daudzi teritorijā esošie apskates objekti iekļauti dažādos **Kurzemes tūrisma maršrutos**, kā Apkārt Engurei, Pastaigu un pārgājienu maršruti Sabilē un tās apkārtnē, ar bērniem Talsu novadā un daudz citi¹⁴⁵.

Apvienotā Talsu novada teritoriju šķērso **divi starptautiski velomaršruti** – EuroVelo 10 (Apkārt Baltijas jūrai) un Eurovelo 13 (Dzelzs priekškara maršruts).

EuroVelo 13 – Dzelzs priekškara maršruts šķērsojot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta, Engures, Ķemeru un Slīteres nacionālo piejūras parku, dabas parka Pape un Grīņu rezervāta posmus. Maršruts Talsu novadu šķērso no Mērsraga līdz Mazirbei pa Baltijas jūras piekrastes robežu (Attēls 23). Velomaršruts EuroVelo 10 – Apkārt Baltijas jūrai ietver daudzas Eiropas mēroga NATURA 2000 teritorijas, tostarp Talsu pauguraines dabas parks un Abavas ielejas dabas parks. Maršruts Talsu novadu šķērso no Strazdes caur Talsiem virzoties uz piekrasti, šķērsojot Rojas un Kolkas pagastus. (Attēls 23).¹⁴⁶

Apvienotā Talsu novada teritoriju šķērso arī viens no Eiropas **garās distances pārgājienu** maršrutiem gar Baltijas jūras piekrasti – “Jūrtaka”. Kopējais maršruta garums, no Lietuvas līdz Krievijas robežai Nidas ciemā, sastāda 1420 km (70-72 dienas) (Attēls 23).

Attīstības programmas izstrādes procesā rīkotajā darba grupas **“Uzņēmējdarbības vide”** sanāsmē, tās dalībnieki uzsver, ka tūrisma nozarē pirmkārt svarīgi sakārtot apvienotā novada infrastruktūru (ceļi, tirgus laukums Talsos, sakārtotas tirdzniecības vietas ārpus tirgus teritorijas, atkritumu apsaimniekošana piekrastes ciemos, īpaši tūrisma un dabas objektu teritorijās). Uzņēmēji pauž viedokli, ka nepieciešams veidot vienotu tūrisma stratēģiju, tostarp jauna kopīga novada zīmola veidošana, saglabājot katras teritorijas identitāti. Tā pat jārisina stāvlaukumu problēmjautājums piekrastes teritorijā, jāattīsta uzņēmēju un pašvaldības sadarbība projektu izstrādē, jāpiedomā pie Talsu vecpilsētas iedzīvināšanas u.c. ar tūrisma nozares attīstību saistīti jautājumi. (Sīkāk skat. 6. nodaļu).

---

143 Pašvaldību mājas lapas

144 Pašvaldību mājas lapas

145 Kurzemes tūrisma asociācijas mājas lapa: <https://www.kurzeme.lv/lv/>

146 <https://en.eurovelo.com/ev10/latvia>

- ■ ■ 10 Velomaršruts EuroVelo 10 (Apkārt Baltijas jūrai)
- ■ ■ 13 Velomaršruts EuroVelo 13 (Dzelzs priekš kara maršruts)
- --- --- Garās distances pārgājēju maršruts «Jūrtaka»
- — — Vietējie velomaršruti
- i Tūrisma informācijas centrs
- m Muzejs
- A Tūrisma iesaistītās pašvaldības muizas

Populārākie tūrisma objekti:

Dundagas novads:

- 1 Dundagas pils
- 2 Eksotisko dzīvnieku parks
- 3 Dundagas ev. lut. baznīca
- 4 Eksotisko dzīvnieku parks

Rojas novads:

- 5 Rojas Jūras zvejniecības muzejs
- 6 Atpūtas parks "Plocis"
- 7 Pūrciema Baltā kāpa
- 8 Kaltenes dabas taka

Mērsraga novads:

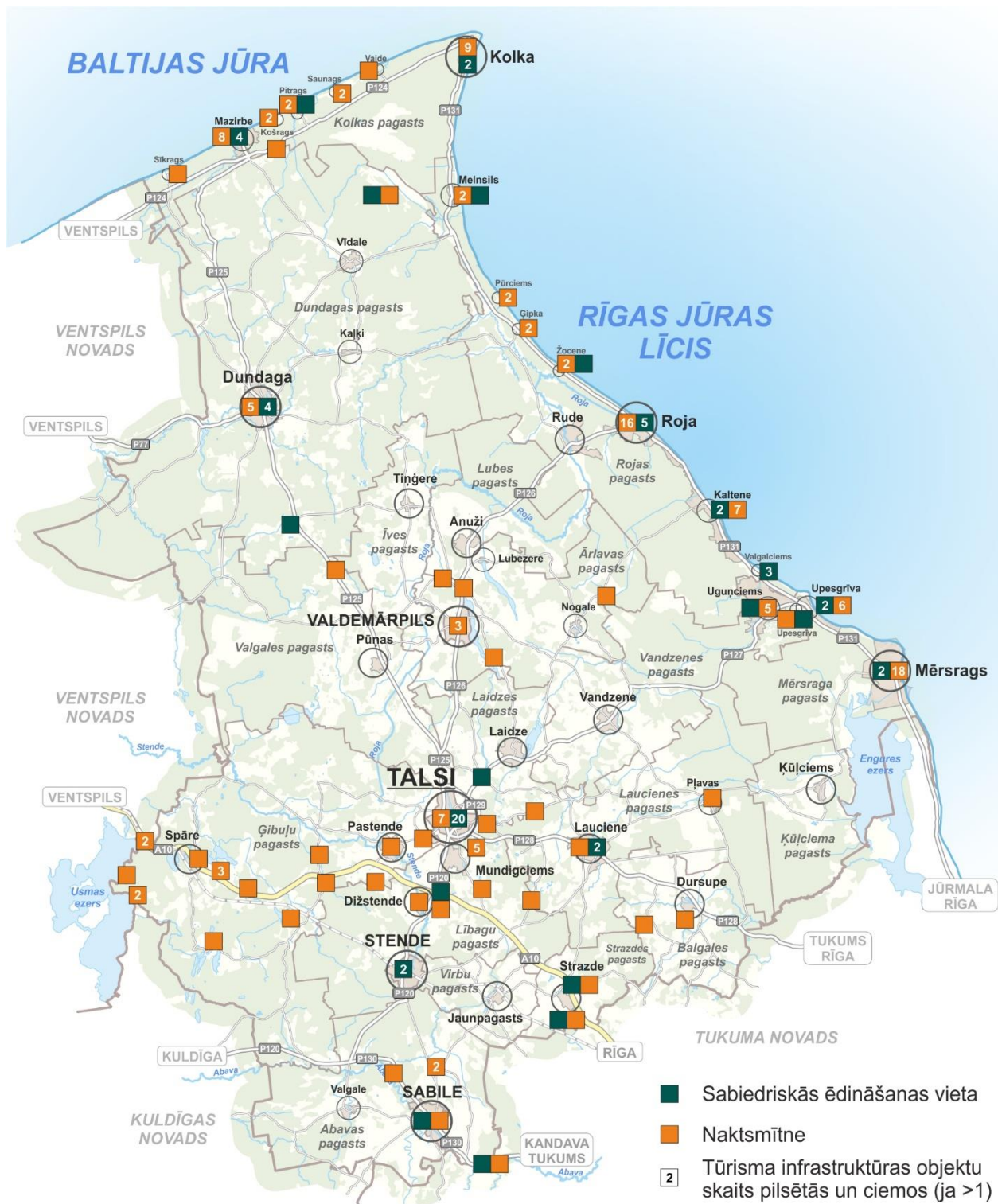
- 9 Mērsraga bāka
- 10 Engures ezers
- 11 Saieta nams
- 12 Mērsraga muzejs

Talsu novads:

- 13 Talsu vecpilsēta
- 14 Talsu novada garšas veikals
- 15 Deviņkalnu disku golfa parks
- 16 Māksla uzzied Talsos
- 17 Velomaršruti Talsu paugurainē
- 18 Talsu Radošā sēta
- 19 Augu un dzīvnieku takas atpūtas vieta "Rīti"
- 20 Milzkalns un Sapņu ezers
- 21 Talsu 9 pakalni
- 22 Sabīles mākslas, kultūras un tūrisma centrs
- 23 Abavas senleja
- 24 Sabīles Vīna kalns
- 25 Pedvāles mākslas parks
- 26 Mākslas dārzs "Nekurienu vidū"
- 27 Sabīles pilskalns
- 28 Savvaļas zirgi un govīs dabas parkā "Engures ezers"

Attēls 24: Tūrisma objekti un infrastruktūra

Attēls 25: Viesmīlības pakalpojumu sniedzēji

3.6. Funkcionālās saites

Teritorijas funkcionālās saites saistītas ar svārstmigrāciju – iedzīvotāju darba, mācību, sadzīves, atpūtas braucieniem uz citām vietām ārpus sava novada.

Bijušā Dundagas novada teritorijā dzīvojošie nodarbinātie 40,3% strādā Dundagas novadā, bet pārējie nodarbināti citās vietās – Rīgā (21,4%), Rojas novadā (9%), Talsu novadā (7,8%), Ventspils (2,8%), Grobiņas novadā (2,7%) u.c.. Bijušā Mērsraga novadā dzīvojošie tikai 17,9% gadījumu strādā Mērsraga novadā, bet pārējo nodarbināto darba vietas atrodas Rīgā (30,4%), Babītes novadā (12,2%), Talsu novadā (8,2%) u.c. novados. Bijušā Rojas novadā dzīvojošie 45,1% gadījumu strādā Rojas novada teritorijā, bet pārējie: Rīgā (25,2%), Talsu novadā (7,8%), Ventpilī (3%), Dundagas novadā (2,6%) u.c. novados un Talsu novada teritorijā dzīvojošie nodarbinātie 51,3% strādā Talsu novadā, bet pārējie nodarbināti citās vietās – Rīgā (25,9%), Ventspils (2,4%), Dundagas novadā (2,2%), Mārupes novadā (1,7%), Rojas novadā (1,5%) u.c. novados. Mazāka darbaspēka svārstmigrācija jaunajam Talsu novadam būs ar Jūrmalu, Tukuma novadu, Vecumnieku novadu, Liepāju, Kandavas novadu, Babītes novadu u.c.¹⁴⁷

Apvienotā Talsu novada galvenie svārstmigrācijas virzieni atrodas ap Rīgu un Talsu pilsētām. Svārstmigrācija novērojama starp blakus esošajām piedāvātajām pašvaldībām – darba dienās rīta pusē svārstmigrācija pastāv virzienos uz apvienotajiem Ventspils un Tukuma novadiem, bet darba dienās vakara pusē svārstmigrācija novērojama virzienā no apvienotajiem Tukuma un Ventspils novadiem uz apvienoto Talsu novadu. Apvienojamie novadi 2018. gadā ir iedalīti dažādās ekonomiskās aktivitātes grupās. Talsu novads ierindojas harmonisko (augsta aktivitāte darbadienās un vidēja aktivitāte brīvdienās), Dundagas novads atpūtnieku (vidēji zema aktivitāte darbadienās, bet vidēji augsta aktivitāte brīvdienās), bet Mērsraga un Rojas novadi – ballētāju grupā (zema aktivitāte darba dienās, bet augsta aktivitāte brīvdienās). Apvienotais Talsu novads ir iekļaujams klasteru grupā Mērenie atpūtnieki – vidēji augsta aktivitāte darbadienās un brīvdienās. Talsu novada sociālekonomiskie rādītāji ir salīdzinoši zemāki par Latvijas vidējiem rādītājiem. Pēc plānotās administratīvi teritoriālās reformas Talsu novads, balstoties uz mobilā tīkla noslodzes datiem, ir iekļaujams ekonomiskās aktivitātes grupā Adaptīvie. Unikālie mobilie notikumi vidēji dienā pārliecinoši iezīmē Talsu pilsētu kā galveno aktivitātes centru apvienotā Talsu novadā.¹⁴⁸

---

147 Apvienotā Talsu novada pašvaldības profils, 2019, VARAM

148 Latvijas administratīvo teritoriju ekonomiskās aktivitātes un iedzīvotāju iekšējās aktivitātes svārstības, izmantojot mobilā tīkla noslodzes datus (Otrais starpziņojums: piedāvātā administratīvi teritoriālā iedalījuma modelēšana un iedzīvotāju svārstmigrācijas prognoze), pasūtītājs: VARAM, izpildītājs: Latvijas universitāte, 2019

4. Pārvaldība

4.1. Teritorijas pārvaldība

Līdz ar administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu ar 2021. gada 1. jūliju tiek izveidots Talsu novads, kura sastāvā **ietilpst 22 teritoriālā vienība** (t.sk. 4 pilsētas –Sabile, Stende, Valdemārpils un Talsi, kas noteikta kā apvienotā Talsu novada administratīvais centrs). Jaunais Talsu novads apvieno četrus līdzšinējos novadus - Dundagas novadu (Dundagas pagasts, Kolkas pagasts), Rojas novadu (Rojas pagasts), Mērsraga novadu (Mērsraga pagasts) un Talsu novadu (Abavas pagasts, Ārlavas pagasts, Balgales pagasts, Ģibuļu pagasts, Īves pagasts, Ķūļciema pagasts, Laidzes pagasts, Laucienes pagasts, Lībagu pagasts, Lubes pagasts, Sabiles pilsēta, Stendes pilsēta, Strazdes pagasts, Talsu pilsēta, Valdemārpils pilsēta, Valdgales pagasts, Vandzenes pagasts, Virbu pagasts). Līdz 2009. gadam, kad Latvijā pastāvēja 26 rajoni (līdzās pirmā līmeņa pašvaldībām), visa šī brīža (jaunā) Talsu novada teritorija ietilpa Talsu rajonā. Tādēļ savstarpējai atsevišķo administratīvo teritoriju sadarbībai jau ir vēsturiska saistība. Apvienotajā Talsu novadā izveidotas **20 pilsētu un pagastu pārvaldes**.

Pašvaldību iedzīvotāju pārstāvniecību nodrošina pašvaldības lēmējorgāns – novada dome. Talsu novada pašvaldības dome sastāvēja no 17 deputātiem, Dundagas novada - 9 , Rojas novadā – 9, bet Mērsraga novadā – 9 deputātiem. Jaunajā Talsu **novadā pašvaldības domi veido 19 deputāti**. Domes darbu vada domes priekšsēdētājs. Lai pašvaldība nodrošinātu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, dome no pašvaldības deputātiem nodrošina vairāku komiteju darbību, bet atsevišķu funkciju pildīšanai dome no deputātiem un iedzīvotājiem nodrošina vairāku komisiju darbu. Domes pieņemtu lēmumu izpildi nodrošina pašvaldības izpildorgāns – administrācija, kuras vadītājs ir izpilddirektors.

Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, novada dome ir izveidojusi **4 komitejas**: Finanšu komiteju (13 locekļu sastāvā); Tautsaimniecības komiteju (10 locekļu sastāvā); Izglītības, sociālo un veselības jautājumu komiteju(10 locekļu sastāvā); Kultūras, sporta un tūrisma jautājumu komiteju (10 locekļu sastāvā) (informācija uz 2021. gada 1. oktobri). Talsu novada Vēlēšanu komisija darbojas kā pastāvīga pašvaldības iestāde visu attiecīgās domes pilnvaru laiku.

Pašvaldībā ir izveidota **Talsu novada ostu pārvalde**, kas ir publisko tiesību subjekts un darbojas saskaņā ar likumu “Par ostām”. Pašvaldībā ir divas ostas – “Rojas osta” un “Mērsraga osta”. Ostu valdes un ostu pārvaldnieka tiesības un pienākumus nosaka ostas pārvaldes nolikums. Dome izveido ostu valdi ne vairāk kā 10 locekļu sastāvā, iekļaujot

tajā valdes priekšsēdētāju – pašvaldības amatpersonu, pa vienai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Zemkopības ministrijas un Satiksmes ministrijas amatpersonai, kuru norīko attiecīgais ministrs, kā arī vienādās proporcijās pašvaldības deputātus un ostā funkcionējošo komercsabiedrību pārstāvjus.

149

Apvienotā novada saimniecībā ietilpst arī **kapitālsabiedrību pārvaldība**. Talsu novada pašvaldība ir kapitāldaļu turētāja 10 kapitālsabiedrībās: SIA "Talsu ūdens", SIA "Talsu Namsaimnieks", SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"", SIA "Dundagas veselības centrs", SIA "Kolkasrags", SIA "Kolkas ūdens", SIA "Mērsraga ūdens", SIA "Rojas DzKU", SIA "Ziemeļkurzeme", SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca".

Viens no nozīmīgiem priekšnoteikumiem sekmīgai pašvaldību pārvaldībai ir efektīvas komunikācijas nodrošināšana ar iedzīvotājiem un citām iesaistītajām pusēm (uzņēmējiem, sadarbības partneriem, novada viesiem un tml.). Katrai no līdzšinējām pašvaldībām un to iestādēm bija izveidoti dažādi komunikācijas kanāli.

Visas trīs pašvaldības regulāri (1x mēnesī) izdeva informatīvo izdevumu:

- Rojas novadā "Banga",
- Mērsraga novadā "Mērsraga avīze",
- Dundagas novadā "Dundadznieks",
- Talsu novadā "Talsu Novada ziņas".

Iedzīvotāji darba grupas sanāsmē norādīja, ka pēc apvienošanās būtu nepieciešams viens vienots informatīvs izdevums kā komunikācijas instruments, lai informētu sabiedrību par pašvaldības darbu.

Visām četrām pašvaldībām ir savas oficiālās mājaslapas:

- www.talsunovads.lv,
- www.roja.lv,
- www.dundaga.lv,
- www.mersrags.lv.

Tāpat atsevišķas mājaslapas ir arī pašvaldību iestādēm¹⁵⁰, kā arī kapitālsabiedrībām.

Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri ir izveidoti un darbojas Dundagā, Mērsragā un Rojā. Šajos pakalpojumu centros tiek sniegta informācija un palīdzība dažādu valsts iestāžu e-pakalpojumu lietošanā, kā arī var pieteikt noteiktus

---

¹⁴⁹ Talsu novada pašvaldības nolikums 2021

¹⁵⁰ Piemēram, Mērsraga novada Vidusskolas mājas lapa <http://skola.mersrags.lv>, Talsu Tatas nama mājas lapa www.tautasnams.lv, Talsu Novada bērnu un jauniešu centra mājas lapa <http://www.talsubjc.lv/u.c>.

valsts iestāžu pakalpojumus. 2021. gada vidū sākts darbs pie šāda centra izveides arī Talsu novada pašvaldības centrālajā administrācijas ēkā, lai padarīt valsts iestāžu pakalpojumus pieejamākus. No apvienotā Talsu novada iedzīvotāju aptaujā iegūtās informācijas var secināt, ka populārākais informācijas iegūšanas veids iedzīvotājiem ir pašvaldību sociālo tīklu konti, pašvaldību mājas lapas un pašvaldību informatīvie izdevumi. Retāk iedzīvotāji informāciju meklē klātienē.¹⁵¹

Talsu pilsētā atrodas plašs valsts iestāžu klāsts:

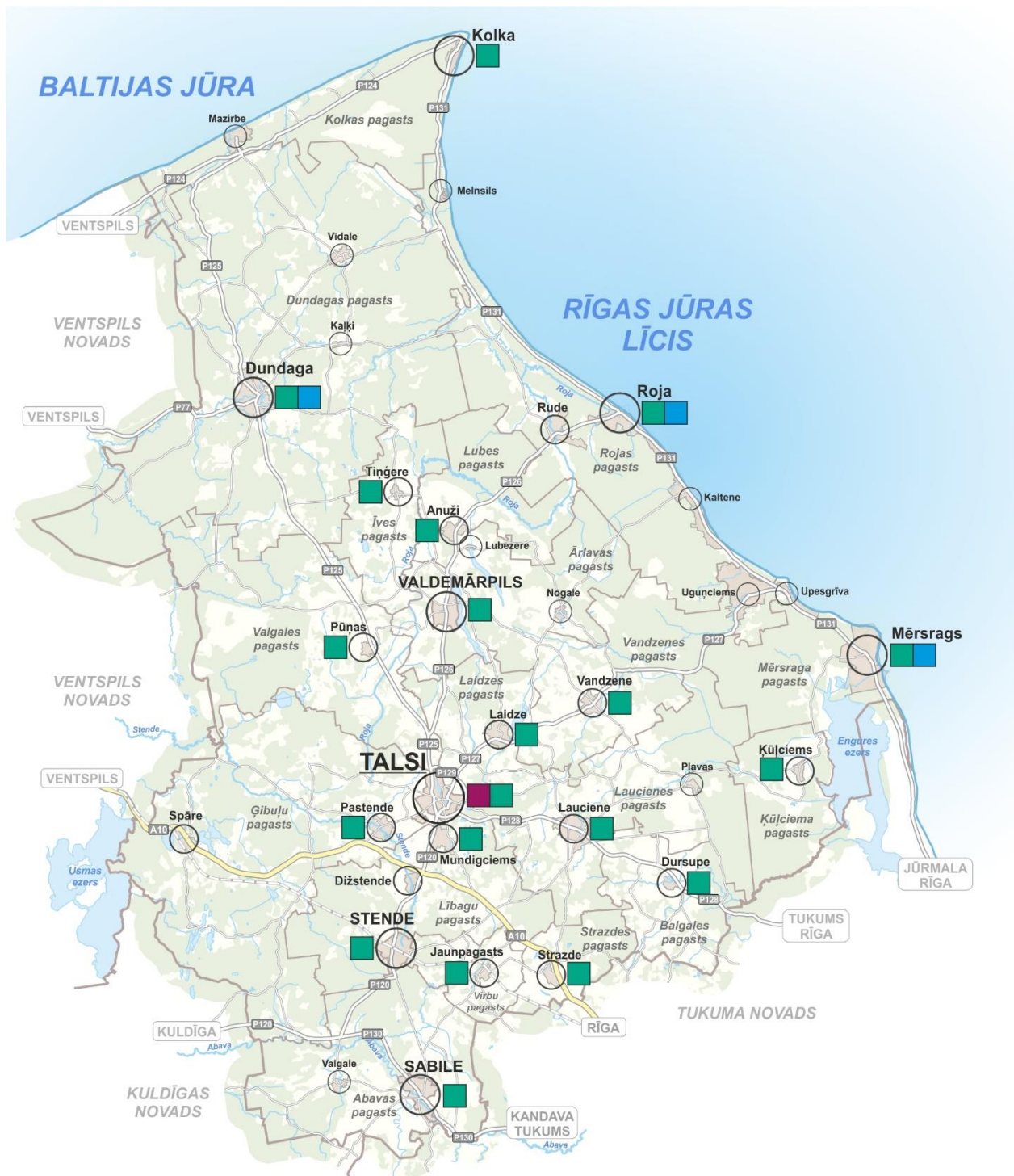
- Valsts tehniskas uzraudzības aģentūras Kurzemes reģiona nodaļas birojs,
- Lauku Atbalsta Dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde,
- AS "Latvijas Valsts ceļi" Talsu nodaļa, Ziemeļkurzemes virsmežniecība un Talsu mežniecība,
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests,
- Ceļu satiksmes drošības direkcija,
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests,
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde,
- Nodarbinātības valsts aģentūra,
- Valsts Probācijas dienests,
- Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvalde,
- Valsts Zemes dienests,
- Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīcas Talsu filiāle,
- Talsu rajona tiesa,
- Talsu zemesgrāmatu nodaļa,
- Kurzemes Lauku konsultāciju birojs, Talsu nodaļa,
- Talsu konsultāciju birojs, Attīstības finanšu institūcija ALTUM.

Visos pagastos ir saglabātas pagastu pārvaldes un pagastu pārvaldnieki, pie kuriem nepieciešamības gadījumā var vērsties iedzīvotāji.

---

¹⁵¹ Apvienotā Talsu novada iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultāti 2021

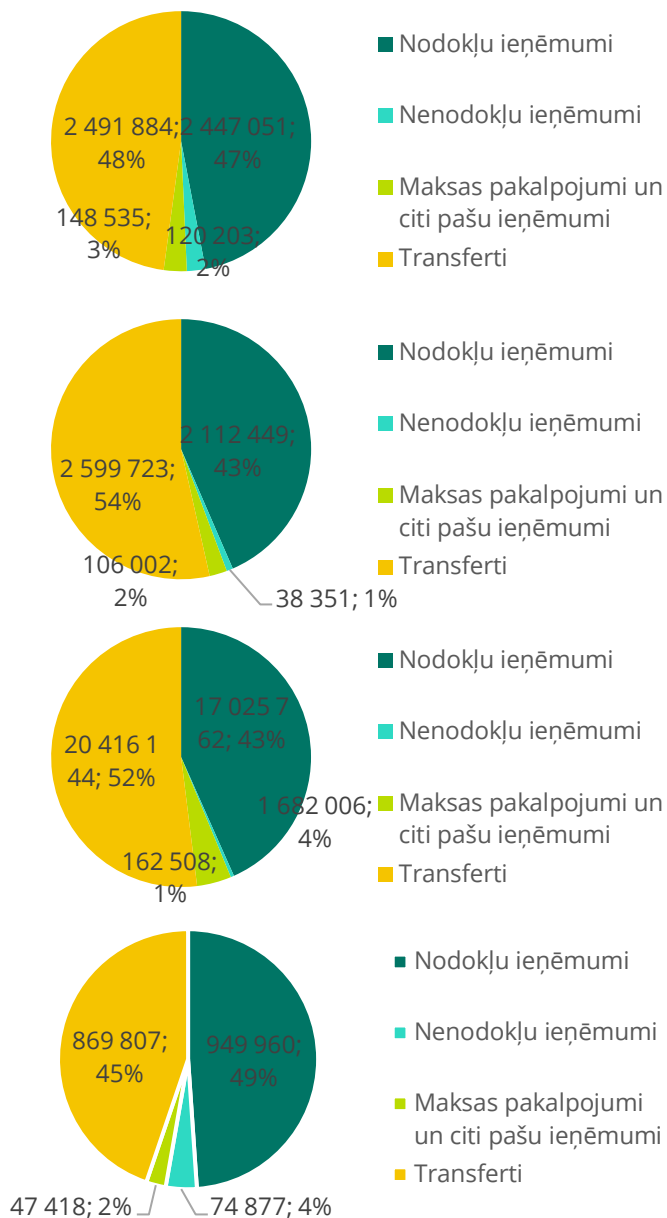

- Novada dome
- Pagasta vai pilsētas pārvalde
- Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

Attēls 26: Novada administrācijas un pilsētu, pagastu pārvalžu izvietojums

4.2. Pašvaldības budžets

No visām četrām līdzšinējām pašvaldībām vislielākais pamatbudžets bija Talsu novadam, tam sekoja Dundagas novads, Rojas novads, bet vismazākais budžets bijis Mērsraga novadam. Visas pašvaldības saņem dotāciju no pašvaldību izlīdzināšanas fonda.¹⁵²

Grafiks 16 : Pašvaldību ieņēmumi kopā 2020. gadā (avots: Valsts kase)

Dundagas novada

pašvaldības budžeta ieņēmumi kopā 2020.gadā – 5 216 729 EUR (t.sk. 1 174 271 EUR saņemtā dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda).

Rojas novada pašvaldības budžeta ieņēmumi kopā 2020.gadā – 4 856 525 EUR (t.sk. 879 530 EUR saņemtā dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda).

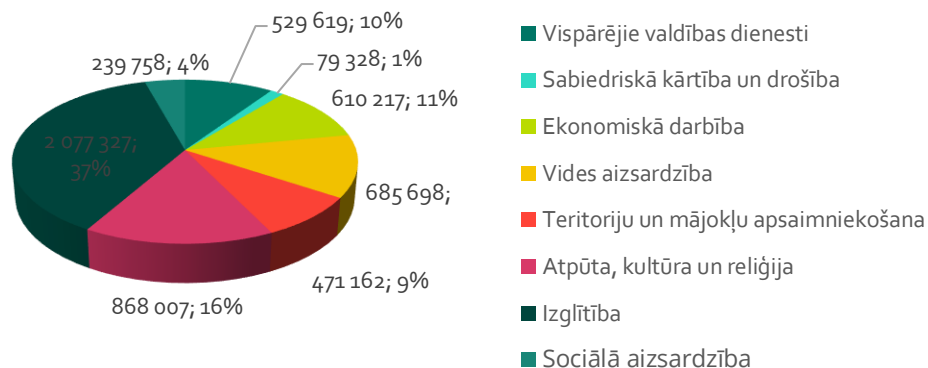
Mērsraga novada pašvaldības budžeta ieņēmumi kopā 2020.gadā – 1 942 062 EUR (t.sk. 357 214 EUR saņemtā dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda).

Talsu novada pašvaldības budžeta ieņēmumi kopā 2020.gadā – 39 286 420 EUR (t.sk. 8 329 103 EUR saņemtā dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda).

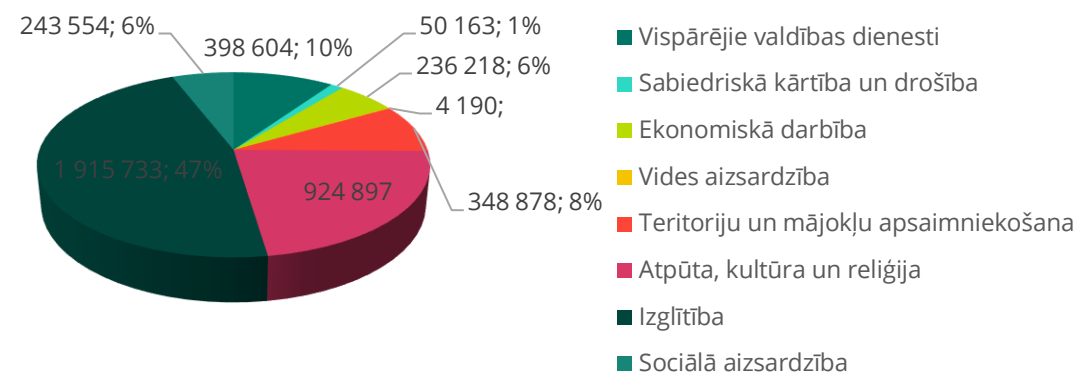
Dundagas novada pašvaldības kopējie pamatbudžeta izdevumi 2020. gadā bija 5 561 116 EUR, Rojas novada pašvaldībai – 4 118 047 EUR, Mērsraga novada pašvaldībai – 1 815 264 EUR bet Talsu novada pašvaldībai – 35 928 644 EUR. Salīdzinot visu četru novadu

¹⁵² Valsts kase: <https://e2.kase.gov.lv/>

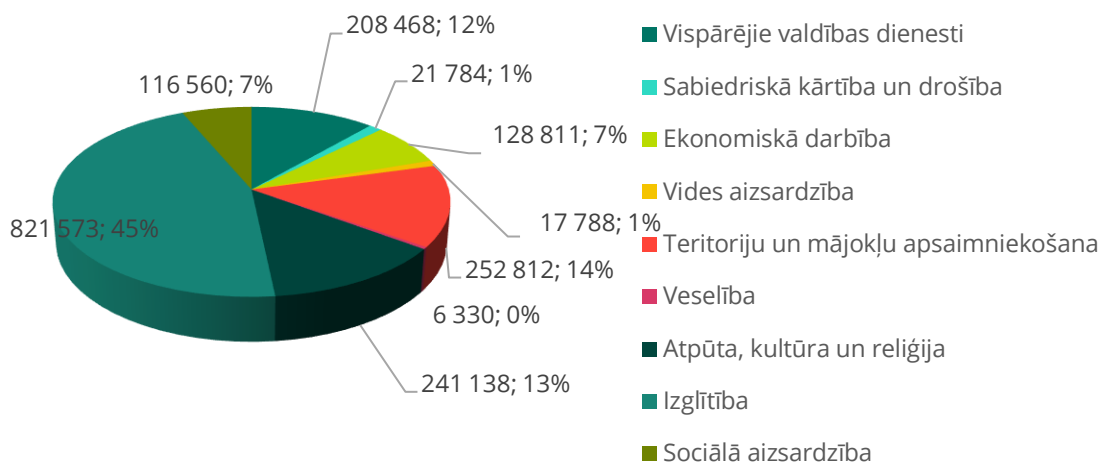
pašvaldību budžetu izdevumus un ieņēmumus, Rojas, Mērsraga un Talsu novada pašvaldību ieņēmumi pārsniedz izdevumus. Savukārt Dundagas novada pašvaldībai izdevumi pārsniedz 2020. gada ieņēmumus.

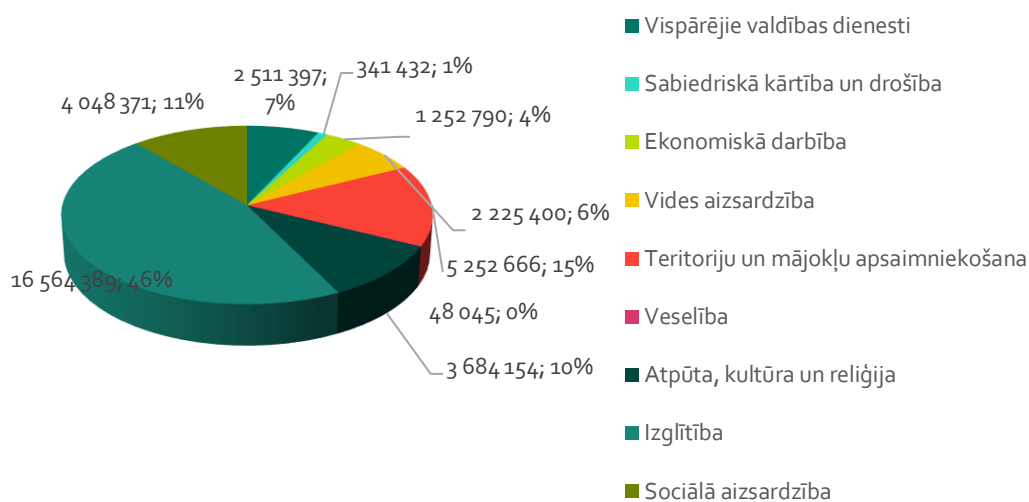
Grafiks 17: Dundagas novada pašvaldības izdevumi 2020. gadā (avots: Valsts kase)

Grafiks 18: Rojas novada pašvaldības izdevumi 2020. gadā (avots: Valsts kase)

Grafiks 19: Mērsraga novada pašvaldības izdevumi 2020. gadā (avots: Valsts kase)

Grafiks 20: Talsu novada pašvaldības izdevumi 2020. gadā (avots: Valsts kase)

Dundagas un Rojas novada pašvaldības lielākā daļa izdevumu tiek novirzīti izglītības jomai un atpūtai, kultūrai un reliģijai, Mērsraga novadā – izglītībai un teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai, bet Talsu novadā – izglītībai, teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai un sociālajai aizsardzībai.

4.3. Nozīmīgākie investīciju projekti pēdējos gados

Pēdējo 10 gadu laikā visas četras pašvaldības sekmīgi piesaistījušas finansējumu dažādu attīstības projektu īstenošanai, t.sk. īstenojot nozīmīgus attīstības projektus arī pēdējos gados. Vairākus projektus apvienotā novada teritorijā īstenojušas ne tikai pašvaldības vai to iestādes un kapitālsabiedrības, bet arī uzņēmumi un biedrības.

9.tabula: ES fondu 2014 – 2020 periodā īstenotie pašvaldību un to kapitālsabiedrību projekti Talsu, Rojas, Dundagas un Mērsraga novada teritorijā (www.esfondi.lv un pašvaldību sniegtā informācija)

Projekta nosaukums	Finansējuma saņēmējs	Kopējais finansējums (EUR)	ES finansējums (EUR)
Siltumavota efektivitātes paaugstināšana Talsu novadā, Laucienes pagastā, Laucienē	SIA "Talsu namsaimnieks"	402 930,00	123 960,00
Publiskās infrastruktūras attīstība Talsos rūpnieciskās teritorijas darbības nodrošināšanai	Talsu novada pašvaldība	1 872 778,86	1 491 750
Transporta infrastruktūras attīstība Talsu pilsētā	Talsu novada pašvaldība	2 463 453,09	391 616,63
Grants ceļu pārbūve Talsu novadā, 14. kārtā	Talsu novada pašvaldība	113 343,54	100 802,12

Projekta nosaukums	Finansējuma saņēmējs	Kopējais finansējums (EUR)	ES finansējums (EUR)
Aktīvās atpūtas centra izveide Mundigciemā	Talsu novada pašvaldība	11 712,92 EUR	11 712,92
Brīvā laika pavadīšanas un jauniešu atbalsta centra Pastendē darbības paplašināšana un dažādošana	Talsu novada pašvaldība	32 764,85	17 870,50
Āra aktīvās atpūtas vietas izveide Virbu pagastā	Talsu novada pašvaldība	25 261,64	21 700,93
Grants ceļu pārbūve Talsu novadā, 11. kārtā	Talsu novada pašvaldība	602 553,28	536 647,31
Grants ceļu pārbūve Talsu novadā, 10. kārtā	Talsu novada pašvaldība	76 758,03	68 739,97
Grants ceļu pārbūve Talsu novadā, 9. Kārta 6. Kārta; 7. Kārta; 13. Kārta; 8. kārtā	Talsu novada pašvaldība	165 286,06 214 736,86 324 979,36 364 058,51 1 163 822,22	146 323,50 126 701,74 280 453,42 321 064,21 1 047 444,00
Veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana Talsu novadā	Talsu novada pašvaldība	20 000,00	17 000,00
Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana Talsu Galvenās bibliotēkas ēkā Brīvības ielā 17A, Talsos	Talsu novada pašvaldība	3 012 632,64	1 439 369,55
Projekts "Starptautiskais kultūras tūrisma ceļš "Baltu ceļš""	Šauļu Tūrisma un informācijas centrs, sadarbības partneris Talsu novada pašvaldība	763 402,38	648 892,00
Veicināt uzņēmējdarbību reģionos, attīstot pārrobežas sadarbību	Rietavas Tūrisma un Biznesa informācijas centrs, sadarbības partneris Talsu novada pašvaldība	565 685,76	480 832,88
Video novērošanas kameru uzstādīšana, veicinot drošības pasākumus Latvijā un Lietuvā	Kurzemes plānošanas reģions	588 760,81	500 446,69
Meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana Talsu novadā	Talsu novada pašvaldība	290 763,65	140 455,28
Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Dundagā	SIA "ZIEMEĻKURZEME"	1 203 746,15	628 880,80
Pieejas nodrošināšana Kalna dārzam	Dundagas novada pašvaldība	61 743,63	45 000,00

Projekta nosaukums	Finansējuma saņēmējs	Kopējais finansējums (EUR)	ES finansējums (EUR)
Development and promotion of small ethno-cultural regions as tourism destinations – UNESCO tourism	Dundagas novada pašvaldība	1 123 547,00	955 014,95
Uzlabojumi kvalitatīvai veselības pakalpojumu pieejamībai Annemarijas Lormanē ģimenes ārsta praksē	Annemarijas Lormanē ģimenes ārsta prakse	3 992,00	3 393,20
Gājēju celiņa uz jūru izveidošana Mērsraga pludmalē	Mērsraga novada pašvaldība	11 432,06	8 117,11
Rojas stadiona pārbūve, 1. kārtā	Rojas novada pašvaldība	468 224,30	70 000,00
Rojas mūzikas skolas tehniskās bāzes pilnveidošana – akordeona iegāde	Rojas novada pašvaldība	2 500,00	2 200,00
Apgaismotas pastaigu takas izveide Rojas pludmalē	Rojas novada pašvaldība	136 650,72	122 985,65
Kaltenes kluba pārbūve par jūras kultūras mantojuma ekspozīcijas centru	Rojas novada pašvaldība	227 050,88	180 000,00
Vieta sportiskām aktivitātēm	Rojas novada pašvaldība	151 958,07	27 000,00
Drošība piekrastē un jūras teritorijā Latvijā un Igaunijā”/ “SAVE SEE”	Rojas novada pašvaldība	73 729,29	24 300,00
Piejūras vides labiekārtošana Rojā	Rojas novada pašvaldība	144 322,56	128 550,92

4.4. Novada identitāte

Līdz ar apvienotā Talsu novada izveidi aktuāls ir jautājums gan par kopīgu jaunā novada identitātes izveidi, gan arī to, kā nodrošināt līdzšinējo pagastu, pilsētu un ciemu identitāti (t.sk. vizuālo identitāti), lai sekmētu piederības sajūtu un novada atpazīstamību.

Katram no līdzšinējiem novadiem bija sava novada simbolika – novada ģerbonis un karogs, bet līdz jaunā Talsu novada ģerboņa apstiprināšanai tiek izmantots mazais valsts ģerbonis.

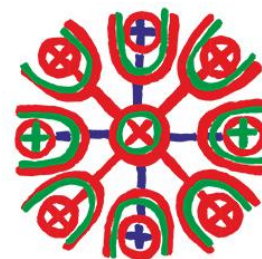
Talsu pilsētas atpazīstamības zīmes: svītru kods un saulīte. Svītru kods (taisnās līnijas) 11 dažādu toņu, secīgi izvietotu, nedalāmu, taisnu līniju salikums, kas atvasināts no Talsu novada etnogrāfiskā brunču raksta.

Talsu novada logotips

Svītru kods

Talsu Saulīte

Vienīgi bij. Talsu novadam ir izstrādāta papildu grafiskā identitāte. Talsu novada logotips ir kopējā vizuālā atpazīstamības zīme četrām pilsētām un 14 pagastiem. To veido stilizēta etnogrāfiskā zīme "Talsu saulīte" uz zaļa fona un tekstuālā daļa "Talsu novads". "Talsu saulīte" ir šīs puses cilvēkiem zināms ornaments, kas jau agrākos laikos, ieausts villaines stūros, sargājis ikvienu nēsātāju. Saule – tas ir gaismas un jaunas dienas simbols, kas nes svētību un auglību. Saule ir Talsu novada vēsturiskajai folklorai raksturīgs simbols, kas vijies cauri laikiem un ticis izmantots tautastērpos, vides objektos un arī mūsdienu vizuālajā saziņā. Tā apļa forma simbolizē mūžību, harmoniju un vienumu.

Logotips pauž kustību, enerģiju un dzīvesprieku – Talsu novads sprakšņ no enerģijas un darītgrības!¹⁵³

Vizuālā identitāte ir tikai viena no novada identitāti veidojošām sastāvdaļām. Tik pat būtiska ir kultūrvide, kultūrvēsturiskais mantojums, tradīcijas, publiskās ārtelpas objekti, kopienu aktivitātes, kas kopā rada novada identitāti un piederības sajūtu tam. Jaunā novada izveidē svarīgi saglabāt gan līdzšinējās novadu (t.sk. pagastu, pilsētu un ciemu) vēsturiskās identitātes un tradīcijas, kā arī radīt un izkopt jaunas, sekmējot vienotības un piederības sajūtu.

4.5. Sadarbība

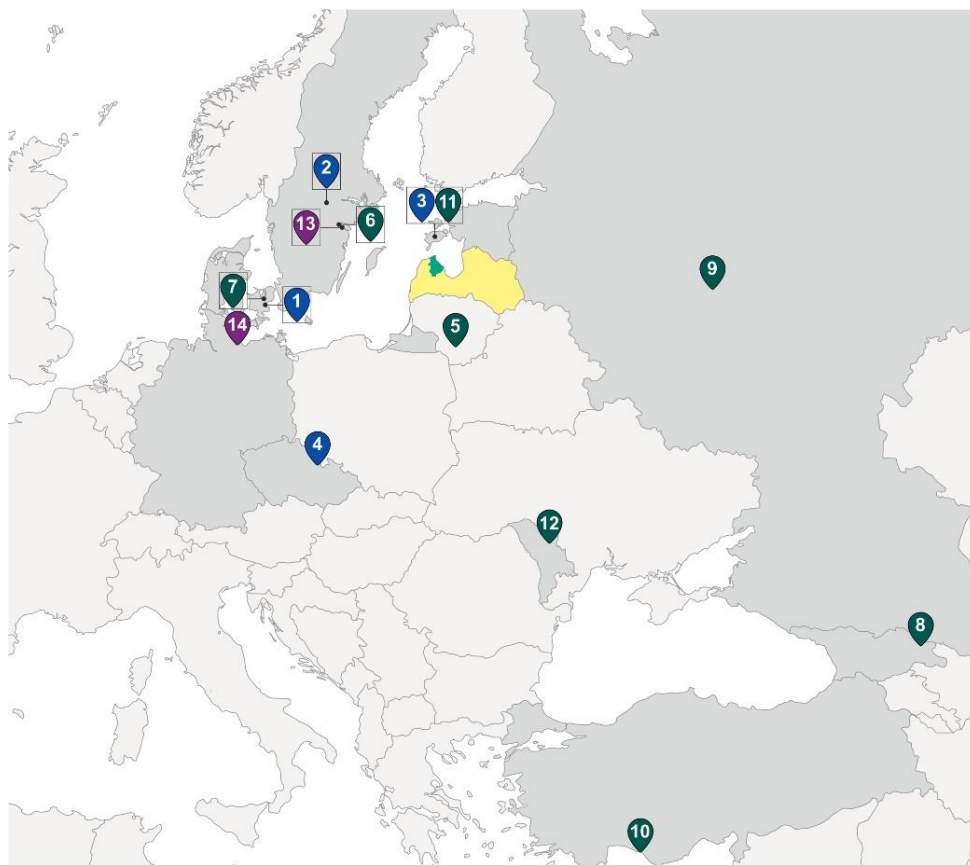
Visas līdzšinējās pašvaldības ir bijušas iesaistītas **vairākās biedrībās un nodibinājumos**: biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība"; biedrība "Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācija"; Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienība; biedrība "Latvijas Piļu un muižu asociācija"; Latvijas Pašvaldību Izpilddirektoru asociācija; biedrība "Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība"; biedrība "Talsu rajona partnerība"; biedrība "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija"; biedrība "Talsu hokeja klubs"; biedrība "Kurzemes tūrisma asociācija"; sporta un atpūtas biedrība "Usma"; biedrība "Talsu komersantu klubs"; biedrība "Latvijas pašvaldību mācību centrs"; biedrība "Reģionālo attīstības centru apvienība"; biedrība "Pedvāle"; biedrība "Usmas krasts"; meža īpašnieku biedrība "Meža konsultants"; biedrība "Latvijas Florbola savienība"; biedrība "Latvijas

¹⁵³ Avots: www.talsunovads.lv

Hokeja Federācija”; biedrība “Latvijas Riteņbraukšanas federācija”; biedrība “Latvijas Vieglatlētikas savienība”.¹⁵⁴

Starpnovadu un starptautisko saišu stiprināšanai visas līdzšinējas pašvaldības sadarbojas gan ar citām Latvijas, gan ārvalstu pašvaldībām. Dundagas novada pašvaldībai ir 3 sadraudzības pašvaldības ārzemēs: Kēge Dānijā, Lekeberga Zviedrijā, Sāre Igaunijā un

Žamberkas pilsēta Čehijā ar kuru ir uzsākta sadarbības dibināšana. Talsu novada pašvaldības ārvalstu sadarbības partneri, ar kuriem ir noslēgti sadarbības līgumi ir 8 valstīs: Prienai Lietuvā, Söderköping Zviedrijā, Lejre Dānijā, Telavi Gruzijā, Shchelkovo Krievijā, Alanya Turcijā, Saaremaa Igaunijā un Orhei Moldovā. Rojas novada pašvaldībai ir 2 sadraudzības pašvaldības ārzemēs: Valdemārsvika Zviedrijā un Heikendorfa Vācijā.¹⁵⁵

Apvienotais Talsu novads

Dundagas novada sadraudzības pašvaldības:

- 1 Kēge (Dānija)
- 2 Lēkeberga (Zviedrija)
- 3 Sāre (Igaunija)
- 4 Žamberka (Čehija)

Bijušā Talsu novada sadraudzības pašvaldības:

- 5 Prieni (Lietuva)
- 6 Sēderšēpinga (Zviedrija)
- 7 Lejre (Dānija)
- 8 Telavi (Gruzija)

Rojas novada sadraudzības pašvaldības:

- 9 Ščolkova (Krievija)
- 10 Alanja (Turcija)
- 11 Sāremā (Igaunija)
- 12 Orheja (Moldova)
- 13 Valdemārsvika (Zviedrija)
- 14 Heikendorfa (Vācija)

Attēls 27: Sadraudzības pašvaldības

Līdz ar jaunā Talsu novada izveidi būtu aktualizējami sadarbības līgumi, kā arī pārskatāmas sadarbības jomas, stiprinot līdzšinējo sadarbību un pieredzes apmaiņu.

¹⁵⁴ Talsu novada pašvaldības nolikums

¹⁵⁵ Pašvaldību mājas lapas

5. Globālās un vietējās tendences

5.1. Globālās tendences

Globālo un reģionālo aktualitāšu tendenču sarakstā pēdējos gados dominē dažādi izaicinājumi un tādas jomas kā **sabiedrības veselība, klimata pārmaiņas, sabiedrības novecošanās, vietējo kopienu attīstība un pilsoniskā aktivitāte, inovācija un digitālā transformācija, laba pārvaldība un efektīva komunikācija, iekļaujoša sabiedrība un nevienlīdzības mazināšana, urbanizācija** (iedzīvotāju pārcelšanās no laukiem uz pilsētām) un iedzīvotāju skaita sarūkšana (t.sk. Baltijas valstīs un Latvijā), **mobilitāte (pārvietošanās iespējas), izglītība (prasmes un zināšanas) visos vecumos**. Saskaņā ar iedzīvotāju aptauju lielākā uzmanība jaunajā Talsu novadā būtu pievēršama labai pārvaldībai un efektīvai komunikācijai, izglītībai visos vecumos, kā arī sabiedrības veselībai.

Labu pārvaldību Latvijā definē Valsts pārvaldes iekārtas likums, kas nosaka, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu (tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses), līdz tam pēdējos gados izvirzījušās arī citas aktualitātes.

Nozīmīgas tēmas, domājot par pašvaldību attīstību, ir **digitālā transformācija**, datos un pierādījumos balstīti lēmumi, **pakalpojumu pieejamība un publisko pakalpojumu pārveide** (balstoties dizaina domāšanā), iekļaujoši risinājumi, efektīva, skaidra, vienkārša komunikācija, datu aizsardzība, digitālā drošība, **sabiedrības līdzdalības iespējas** un koprade, efektīva darba organizēšana, **inovācija** (process) un inovācijas (ieviesti risinājumi) u.c. Globālo tendenču kontekstā svarīgi apskatīt arī labo praksi **publiskās ārtelpas attīstībā**, ņemot vērā iedzīvotāju nemainīgo pieprasījumu pēc publiskās ārtelpas pilnveidojumiem. Labu publisko ārtelpu definē vairāki elementi: kopīga vietas vīzija, vietas estētika, socializēšanās un tikšanās iespēju nodrošināšana, vietas pieejamība ikvienam, komforts un elastība, kā arī drošība un radošuma elementi.

Telpiskajā attīstībā būtiski pievērst uzmanību arī šādiem faktoriem:

- **Bibliotēku kā kopienu un pakalpojumu centru** attīstība, kas par tādiem var kļūt, perspektīvā samazinoties citu publisko pakalpojumu nodrošinājumam lauku teritorijās un koncentrējot tos bibliotēkā, kā arī veidojot tās par vietām, kur iespējams satikties un socializēties sabiedrībai;

- **Pilsētu un ciemu attīstības plānu** izstrāde un **viedo ciemu** attīstība, lai veicinātu apdzīvoto vietu attīstību, detalizēti apkopojot un analizējot iedzīvotāju vajadzības, problēmas, veicinot vietējās kopienas rūpes pret vietu, izstrādājot skaidras un definējamas rīcības un projektu idejas, kas kopējā novada plānošanas dokumentos lielāka mēroga dēļ nav iekļautas;
- Vidēja termiņa **nozaru tematisko plānošanas dokumentu** izstrāde – detalizēti apkopot un analizēt jomas, to vajadzības, izstrādājot skaidras un definējamas rīcības un projektu idejas konkrētās nozarēs un jomās, kas kopējā novada attīstības plānošanas dokumentos lielāka mēroga dēļ nav iekļautas. Ieteicams izstrādāt šādu nozaru tematiskos plānus vismaz transportam, izglītībai, kultūrai, sportam, sociālai jomai;
- **Līdzdalības budžeta ieviešana**, Talsu novada attīstības programmas Investīciju plānā nosakot tematiskos virzienus, kas darbojas pēc šāda principa – sabiedrība izvēlas sev svarīgākās idejas, projektus, ko pašvaldība gada laikā par budžeta līdzekļiem īsteno;
- **Mājokļu politikas** attīstība, kas ietver jaunu mājokļu plānošanu un būvniecību, kā arī esošo pārbūvi, kur pašvaldībai ir būtiska loma – sekmēt publisko un privāto partnerību, izmantot valsts atbalsta instrumentus īres mājokļu būvniecībai, mudināt iedzīvotājus un apsaimniekotājus veikt energoefektivitātes pasākumus u.c. aktivitātes, kas uzlabo dzīves kvalitāti un sniedz iespēju ienākt jauniem iedzīvotājiem un augstas klases nozaru speciālistiem;
- **Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu** attīstība, kas uzsākta deinstitutionalizācijas aktivitāšu ietvaros, taču turpināma un veicināma arī nākotnē;
- **Sociālās uzņēmējdarbības** veicināšana, kas ar savu darbību risina kādu sociālo problēmu vai rada labumu sabiedrībai;
- **Sakaru infrastruktūras un pakalpojumu** attīstība, lai sekmētu nodarbinātību un dzīves kvalitātes paaugstināšanu – platjoslas izvēršanas veicināšana "vidējās jūdzes" un "pēdējās jūdzes" elektronisko sakaru tīkla infrastruktūras attīstīšanā un sadarbības attīstība ar elektronisko sakaru komersantiem.

Kopumā globālās un vietējās tendences ņemtas vērā arī dažādajos nacionāla un reģionāla līmeņa plānošanas dokumentos, paredzot ļoti daudz attīstības virzienus un

uzdevumus pašvaldībām. Izstrādājot jaunus Talsu novada attīstības plānošanas dokumentus, būtiski ņemt vērā gan nacionāla, gan reģionāla līmeņa noteiktos attīstības virzienus, gan arī nodrošināt attīstības plānošanas pēctecību, gan arī sekot līdzi aktuālajām tendencēm un labajai praksei telpiskajā un stratēģiskajā plānošanā. Īpaši būtiski nodrošināt sabiedrības līdzdalības iespējas, lai paaugstinātu varbūtību, ka attīstības plānošanas dokumenti ir pēc iespējas aktuālāki arī no iedzīvotāju un uzņēmēju skatupunkta.

Talsu novada attīstībā būtiski ņemt vērā **ANO izvirzītos 17 globālos ilgtspējīgas attīstības mērķus**¹⁵⁶, lai veicinātu no sasniegšanu.

5.2. Nacionālās prioritātes

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, kas ir hierarhiski augstākais attīstības plānošanas dokuments Latvijā, izvirza septiņas galvenās prioritātes: 1) kultūras telpas attīstība, 2) ieguldījumi cilvēkkapitālā, 3) paradigmas maiņa izglītībā, 4) inovatīva un ecoefektīva ekonomika, 5) daba kā nākotnes kapitāls, 6) telpiskās attīstības perspektīva, 7) inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība.

Nacionālais attīstības plāns 2027. gadam (NAP2027) izvirza vairākus stratēģiskos mērķus un prioritātes: 1) Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki, 2) Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei, 3) Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā

---

¹⁵⁶ 1. mērķis Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs, 2. mērķis Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību, 3. mērķis Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem, 4. mērķis Nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas, 5. mērķis Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm, 6. mērķis Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu pārvaldību, 7. mērķis Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu, 8. mērķis Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, kā arī cilvēka cienīgu darbu visiem, 9. mērķis Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas, 10. mērķis Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē, 11. mērķis Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, pielāgoties spējīgas un ilgtspējīgas, 12. mērķis Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus, 13. mērķis Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi, 14. mērķis Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību, 15. mērķis Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanu un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu, 16. mērķis Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos, 17. mērķis Stiprināt globālās partnerības īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai.

labklājība, 4) Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība, 5) Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei, kā arī 6) Vienota, droša un atvērta sabiedrība.

Pašvaldības noteiktas kā **līdzatbildīgās iestādes** daudzos dažādu rīcības virzienu uzdevumos, piemēram, **ģimeņu labklājības** veicināšana, labvēlīgu apstākļu radīšana ģimenes un darba dzīves saskaņošanai, pirmsskolas izglītības, bērnu aprūpes un organizēta brīvā laika pakalpojumu pieejamības uzlabošana.

Pašvaldībām noteikta iesaiste šādās aktivitātēs: remigrācijas veicināšana, sociālās politikas plānošanas, uzraudzības un novērtēšanas stiprināšana, nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, **darba ar jaunatni** nozīmes un veidu paplašināšana un stiprināšana, izcilu pedagogu sagatavošana, piesaiste, noturēšana un efektīva profesionālā pilnveide, vispārējās izglītības iestāžu mācību procesa kvalitātes paaugstināšana.

Tāpat noteikts, ka pašvaldības iesaistās aktivitātēs: vides pielāgošana izglītības iestādēs, **digitālās transformācijas** sekmēšana uzņēmējdarbībā, aktīvās darba tirgus politikas attīstīšana, motivēt arvien lielāku iedzīvotāju daļu iesaistīties uzņēmējdarbībā, **klimate pārmaiņu** ietekmju mazināšana augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājuma panākšana, atkritumu rašanās un apglabājamo atkritumu samazināšana un atkritumu pārstrādes un reģenerācijas īpatsvara palielināšana.

NAP2027 nosaka pašvaldību lomu saistībā ar vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumu īstenošanu uzlabotas vides kvalitātes, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, transporta sistēmas pilnveidošanu, mūsdienu tehnoloģiju un racionālas, resursu efektīvas, **lietotāji orientētas un atvērtas pārvaldības** ieviešanu, fiziskās un digitālās vides pieejamības un piekļūstamības palielināšanu valsts un pašvaldību infrastruktūrā. NAP2027 paredz pašvaldību iesaisti arī vietējās mobilitātes nodrošināšanā nodarbinātībai un pakalpojumu saņemšanai, mājokļu kvalitātes paaugstināšanā, sabiedrības izglītošanā un informēšanā par fizisko aktivitāšu iespējām, **kultūras mantojuma**, sporta tradīciju un vērtību saglabāšanā un nodošana nākamajām paaudzēm. Tāpat noteikta iesaiste šādos uzdevumos: nacionālās identitātes apziņas stiprināšana dažādām iedzīvotāju grupām, gudras, efektīvas un atvērtas pārvaldības īstenošana visos publiskās pārvaldes procesos, cilvēku rīcībspējas stiprināšana apdraudējuma gadījumos u.c. uzdevumos.

Šie uzdevumi būtu ņemami vērā, plānojot pašvaldības ilgtspējīgu attīstību, lai tā būtu saskaņā ar NAP2027 noteiktajiem uzstādījumiem.

Konkrētākas aktivitātes detalizētas arī dažādos nacionāla līmeņa **nozaru rīcībpolitiku plānošanas dokumentos** (piemēram, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam), kuru uzstādījumi jāņem vērā arī apvienotā Talsu novada attīstības plānošanas dokumentos. Saskaņā ar VARAM ekspertu aplēsēm īpaši nozīmīgi jaunajā plānošanas periodā pašvaldībām svarīgi likt akcentus uz **uzņēmējdarbības attīstību, klimata pārmaiņu politiku un informācijas un komunikācijas tehnoloģijām** (IKT)¹⁵⁷.

5.3. Reģionālās prioritātes

Talsu novads ietilpst Kurzemes plānošanas reģionā. Kurzemes plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības virzieni un prioritātes nodefinētas Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam (Kurzeme 2030), savukārt vidēja termiņa uzstādījumi – Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā 2021. – 2027. gadam.

Kurzeme 2030 ir reģiona vienošanās par mērķiem, rīcībām un prioritātēm, tā veido vadlīnijas pašvaldību attīstības plānošanai ilgtermiņā.

Kurzeme 2030 nodefinētā reģiona vīzija - gudrs, radošs, zaļš, starptautiski konkurētspējīgs un pievilcīgs reģions Baltijas jūras krastā.

Vīzijai pakārtotie stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes:

- Gudra attīstība – pakārtotas attīstības prioritātes: zināšanas, iniciatīva/atbildība, atbalstošā infrastruktūra;
- Pievilcīga dzīves vide - pakārtotas attīstības prioritātes: dzīvīgas vietas, nodarbošanās, enerģijas un koefektivitāte;
- Globālā saistība un atvērtība - pakārtotas attīstības prioritātes: sadarbība un konkurētspēja, atpazīstamība, integrēta pārvaldība.

Kurzeme 2030 telpiskās attīstības perspektīva ataino reģiona vēlamu teritorijas telpisko struktūru, akcentējot nozīmīgākos telpiskās struktūras elementus un nepieciešamās ilgtermiņa izmaiņas.

5.4. Līdzšinējo novadu attīstības plānošanas dokumenti

Visas četras bij. pašvaldības nodrošinājušas attīstības plānošanas procesus sekmīgi arī līdz jaunā Talsu novada izveidei, izstrādājot dažādus teritoriju attīstības plānošanas dokumentus. Lai nodrošinātu pēctecību ar jaunajiem plānošanas dokumentiem ilgtermiņā, tiek apskatīti visu četru **līdzšinējo novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju**

---

157 VARAM 11.03.2021 tiešsaistes seminārs "Aktualitātes pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē"

(Dundagas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam, Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030, Rojas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam un Mērsraga novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija) uzstādījumi.

Visas četras līdzšinējās pašvaldības definējušas **vīzijas**:

<p>Dundagas novads 2030. gadā</p>	<p>Zaļais novads starp divām jūrām un diviem vējiem.</p>
<p>Mērsraga novads</p>	<p>Skaista vieta, kur gribas atgriezties. Tas ir bagāts, pārticis un ar labām izglītības iespējām. Mērsraga novada ļaudis ir labestīgi un smaidīgi. Dzīves vide Mērsraga novadā ir tīra, sakopta un labiekārtota, ar tīru ūdeni un svaigu gaisu, ciemu apbūve ir pievilcīga, apkārtējās vides priekšrocība ir klusums. Cilvēki respektē novada tradicionālās ainavas vērtības.</p> <p>Novadā tiek nodrošināta atbilstoša vide vasarnīcu attīstībai un atpūtnieku piesaistei. Novads ir tūristiem draudzīgs un ērti pieejams. Mērsraga ostu pazīst kā reģiona industrializācijas centru.</p> <p>Mērsraga novads ir ekonomiski attīstīts ar tradicionālām nodarbinātības iespējām katram iedzīvotājam. Tā ir vieta, kur nopelnīt naudu. Novada tautsaimniecībā attīstītas arī jaunas nozares, kurās darbu var atrast lielākā daļa novada iedzīvotāju, it īpaši jaunieši, tomēr ekonomiskā attīstība ir saudzīga attiecībā pret dabas vidi un tradīcijām. Mērsraga novadā tiek attīstītas zivju audzēšanas teritorijas, novadā svarīga ir gan lauksaimniecība, gan aktivitātes, kas saistītas ar jūru un tūrismu.</p> <p>Mērsraga novadā ir pozitīvi demogrāfiskie rādītāji, tiek attīstītas jaunas izglītības, kultūras un sporta iespējas, kas Mērsraga novadu dara par pievilcīgu dzīves vietu. Mērsraga novadā ir plašs visu paaudžu kultūras un sporta piedāvājuma dalībnieku skaits, saglabājot iespējas attīstīt jaunrades, sporta un tautas tradīcijas. Mērsraga novadā ir iespējas baudīt profesionālās mākslas un profesionālā sporta pasākumus. Tas ir novads ar attīstītām sporta bāzēm basketbolam, tenisam, hokejam, lai to varētu izmantot gan novada iedzīvotāji, gan sportisti, kas dzīvo ārpus novada.</p> <p>Mērsraga novada iedzīvotāji nejūtas atstumti un nomākti, novada demogrāfiskajiem rādītājiem ir tendence uzlaboties.</p> <p>Novada dažādā infrastruktūra ir sakārtota – ir pietiekoši daudz stāvlaukumu jūras tuvumā, pietiekoši daudz iespēju piekļūt jūrai.</p>

Rojas novads 2030. gadā	Patstāvīgi funkcionējošs reģionālās ekonomikas un sociālās aktivitātes centrs, kurš nodrošina harmonisku piekrastes reģiona attīstību. Tas ir novads, kas mainās līdzī laika, bet kur mūsdienīgās iespējas lieliski sadzīvo ar gadiem krātām tradīcijām. Rojas novads ir vieta, kur ir prieks dzīvot, ir patīkami ciemoties un vienmēr gribas atgriezties.
Talsu novads 2030. gadā	Ekonomiski attīstīts novads Ziemeļkurzemē ar reģiona centru Talsos, ar konkurētspējīgiem un inovatīviem uzņēmumiem, ar drošu un pievilcīgu dzīves vidi, bagāts ar izglītotiem, radošiem un pilsoniski aktīviem cilvēkiem, kuri veido veselīgu, ģimenisku un pārtikušu sabiedrību; efektīvi pārvaldīts novads, kurā katrai pilsētai un pagastam ir sava dabas un kultūras pievilcība.

Bij. Dundagas, Mērsraga un Talsu novada pašvaldības savos ilgtermiņa plānošanas dokumentos izvirzījušas pa 4 **stratēģiskiem mērķiem**, savukārt bij. Rojas novada pašvaldība izvirzījusi 3 stratēģiskos mērķus, aptverot visus ilgtspējīgas attīstības pamatus:

- **Dundagas novads:** 1) cilvēks, 2) atpazīstamība, 3) tautsaimniecība, 4) dzīves vide.
- **Rojas novads:** 1) osta un darbs, 2) vide un attīstība un 3) cilvēks.
- **Mērsraga novads:** 1) Attīstīt novada unikālo izdevību – ostu Mērsragā, nodrošinot Mērsraga novada atpazīstamību, attīstoties par reģiona industrializācijas centru, 2) Veicināt kompleksas tūrisma infrastruktūras attīstību Mērsraga novadā, uzturot līdzsvaru starp attīstību un dabas un kultūrvides aizsardzību, 3) Uzlabot iedzīvotāju dzīves vidi un pilnveidot novada ceļu tīkla struktūru un kvalitāti, ievērtējot satiksmes noslogotības, drošības un vides faktoros, 4) Stimulēt vispusīgi attīstītu, radošu personību veidošanos novadā, nodrošinot atbilstošu izglītības sistēmu, priekšnoteikumus jaunrades izpausmēm un veicinot aktīvu un veselīgu dzīvesveidu.
- **Talsu novads:** 1) Izglītota, radoša un pilsoniski aktīva, veselīga, ģimeniska un pārtikusi sabiedrība, 2) Vides resursos balstīta progresīva un attīstīta daudznozaru ekonomika, 3) Talsu pilsētas izcilība, Novada nozīmība un atpazīstamība – Novada svītrkods, 4) Iedzīvotājiem tuva pašvaldība, stipra un efektīva pārvaldība.

Visām bij. pašvaldībām, izņemot Talsu novadu, ir bijušas izvirzītas arī **ilgtermiņa prioritātes**:

- Dundagas novads:** 1) Dundagas novada iedzīvotāju, pašvaldības un uzņēmēju apzināta un pārdomāta sadarbība vides jautājumu risināšanā, 2) Stabila atbalsta sistēma novada uzņēmējiem – it īpaši novada specializācijas sektoros, 3) Izzinātas, saglabātas, uzturētas un cienītas novada vērtības, pievilcīga vide kultūras un radošas pašizpaušmes jomā – nosacījums iedzīvotāju stabilitātei novadā, 4) Stabils un pieejams vispārējās, profesionālās ievirzes un interešu izglītības iespējas visu paaudžu iedzīvotājiem mūža garumā, 5) Aktīvi, optimistiski, par veselīgu dzīvesveidu lepnī un harmoniski novada iedzīvotāji, 6) Vide, kurā tiktu mazināta iedzīvotāju atstumtība un nomāktība, būtu veicināta droša un veselīga attīstība, 7) Kompleksa ceļu infrastruktūras un sabiedriskā transporta attīstības plānošanas sistēma – kā priekšnoteikums sasniedzamības uzlabošanai, 8) Kvalitatīva, efektīva, ekonomiska, videi draudzīga un maksimāli pieejama inženierapgāde Dundagas novadā, 9) Videi draudzīga, līdzatbildīga un energoefektīva ēku apsaimniekošana un mājokļu attīstība novadā, 10) Miers un harmonija – kā īpašais Dundagas novada tēls latviskā un lībiskā vidē, 11) Pozitīva Dundagas novada sabiedrības līdzdalība novada norisēs, iedzīvotāju līdzatbildība un piederības sajūta novadam.
- Rojas novads:** 1) Savstarpējā sadarbībā balstīta integrēta vides pārvaldība Rojas novadā, 2) Pārdomāta un pastāvīga atbalsta sistēma novada uzņēmējdarbībai un darbaspēka izaugsmei, izceļot ostas nozīmi – kā priekšnoteikumu ekonomikas dažādošanai un attīstībai, 3) Roja – Ziemeļkurzemes piekrastes kultūras centrs, kurā radošas mākslas, mūzikas un kinomākslas novitātes balstās uz stabilām tradīcijām, iedzīvotāju darbīgumu un ieinteresētību kultūras norisēs, 4) Stabila izglītības ieguves atbalsta sistēma, attīstot gan labas kvalitātes vispārējās izglītības, gan mūzikas, mākslas un sporta jomu profesionālās ievirzes izglītības, kā arī mūžizglītības iespējas kā pamatu cilvēku garīgajai izaugsmei un darba prasmju apguvei, 5) Sports un aktīvs dzīvesveids atbilstoši aprīkotās trasēs, laukumos, stadionā un ēkās - novada iedzīvotāju ikdiena un tūrisma specifiskais virziens, 6) Izpratnes par darbu kā vērtību, iespēju un dzīvesveidu pieaugums līdztekus iedzīvotāju atstumtības un nomāktības samazinājumam, dzīvojot drošā vidē novadā, 7) Kvalitatīva un droša ceļu infrastruktūra Rojas novadā līdztekus unikālam jūras satiksmes piedāvājumam tūrisma iespēju attīstībai, 8) Efektīva, ekonomiska un droša inženierapgāde un tehniskā infrastruktūra – it īpaši novada ciemu teritorijās, 9) Energoefektīva un līdzatbildīga mājokļu apsaimniekošana, vidi saudzējoša atkritumu saimniecība un prasībām atbilstoša kapsētu infrastruktūra, 10) Noturīgs līdzsvars starp mūsdienīgu vitalitāti Rojas ciemā un rimtu dabas un

cilvēku saskaņu citviet novadā, 11) Sabiedrības līdzdalībā un līdzatbildībā balstīta atbildīga pārvaldība, kas motivē iedzīvotājus būt piederīgiem novadam.

- **Mērsraga novads:** 1) Attīstīt novada unikālo izdevību – ostu Mērsragā, nodrošinot Mērsraga novada atpazīstamību, attīstoties par reģiona industrializācijas centru, 2) Veicināt kompleksas tūrisma infrastruktūras attīstību Mērsraga novadā, uzturot līdzsvaru starp attīstību un dabas un kultūrvides aizsardzību, 3) Uzlabot iedzīvotāju dzīves vidi un pilnveidot novada ceļu tīkla struktūru un kvalitāti, ievērtējot satiksmes noslogotības, drošības un vides faktorus, 4) Stimulēt vispusīgi attīstītu, radošu personību veidošanos novadā, nodrošinot atbilstošu izglītības sistēmu, priekšnoteikumus jaunrades izpausmēm un veicinot aktīvu un veselīgu dzīvesveidu.
- **Talsu novads:** bij. Talsu novada pašvaldība ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentā nav nedefinējusi ilgtermiņa prioritātes.

Katrs no bij. novadiem ir noteicis arī **specializāciju šādās jomās:**

- **Dundagas novads:** 1) tūrisms, 2) lauksaimniecība, 3) mežsaimniecība, 4) zvejniecība un zivju pārstrāde.
- **Rojas novads:** 1) zvejniecība un zivsaimniecība, 2) mežsaimniecība, 3) lauksaimniecība, 4) tūrisms.
- **Mērsraga novads:** 1) zivju audzēšana, 2) lauksaimniecība, 3) jūra un tūrisms.
- **Talsu novads:** 1) lauksaimniecība (īpaši piensaimniecība, graudkopība), 2) lauksaimniecības produkcijas pirmapstrāde un pārtikas ražošana, 2) zivsaimniecība, 3) mežizstrāde, 4) kokapstrāde, 5) būvmateriālu ieguve un ražošana, 6) ceļu būvniecība, 7) tūrisms, 8) amatniecība.

5.5. Kaimiņu pašvaldības

Apvienotā Talsu novada kaimiņu novadi ir Ventspils novads (austrumos) (Ances, Puzes un Usmas pagasts), Kuldīgas novads (dienvidos) (Rendas un Kables pagasts) un Tukuma novads (dienvidos) (Matkules, Kandavas, Cēres, Zentenes un Engures pagasts).

Līdz ar administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu (01.07.2021.), jaunie attīstības plānošanas dokumenti apvienotajām pašvaldībām uz apvienotā Talsu novada pašreizējās situācijas raksturojuma izstrādes laiku nav izstrādāti, tad tiek pieņemts, ka kaimiņu pašvaldības ievēros pēctecības principu attīstības plānošanā, līdz ar to tiek apskatīti ilgtermiņa uzstādījumi līdz 2021. gada 1. jūlijam pastāvošo kaimiņu pašvaldībām - Ventspils, Kuldīgas, Kandavas, Tukuma un Engures novadiem.

10.tabula: Kaimiņu pašvaldību spēkā esošo ilgtspējīgu attīstības stratēģiju kopsavilkums (līdz 01.07.2021. esošie novadi)

Pašvaldība līdz 2021.gada 1.jūlijam	Ilgtermiņa stratēģiskie mērķi	Teritorijas specializācija
<p>Ventspils novads Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam</p>	<p>Sabiedrība:</p> <ul style="list-style-type: none"> SM1 Sociāli nodrošināta, veselīga, izglītota, radoša, aktīva un patriotiska sabiedrība <p>Dzīves telpa:</p> <ul style="list-style-type: none"> SM2 Dabiska, droša, sakārtota un pieejama vide dzīvei, darbam un atpūtai <p>Ekonomika:</p> <ul style="list-style-type: none"> SM3 Konkurētspējīga komercdarbības vide daudzveidīgu pakalpojumu un ražošanas attīstībai <p>Sabiedrība:</p> <ul style="list-style-type: none"> SM4 Sociāli nodrošināta, veselīga, izglītota, radoša, aktīva un patriotiska sabiedrība 	<p>Kurzemes reģionā:</p> <ul style="list-style-type: none"> lauksaimniecība (t.sk. netradicionālā lauksaimniecība, lauksaimniecības produktu pārstrāde); mežsaimniecība; atjaunojamā enerģija; tūrisms. <p>Latvijā:</p> <ul style="list-style-type: none"> tūrisms un rekreācija; lauksaimniecība (t.sk. netradicionālā lauksaimniecība, lauksaimniecības produktu pārstrāde); ieguves rūpniecība; kokapstrāde un mežsaimniecība. <p>Eiropā:</p> <ul style="list-style-type: none"> neskartas dabas oāze – videi draudzīga tūrisma centrs.
<p>Kuldīgas novads Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam</p>	<ul style="list-style-type: none"> SM1 Uzturēt un paaugstināt cilvēku potenciālu novadā SM2 Uzlabot teritorijas sasniedzamību, izkopt pilsētas, lauku un dabas vidi, un saglabāt tās vērtības SM3 Veicināt daudzveidīgas saimnieciskās aktivitātes, kas rada raksturīgus un atpazīstamus produktus un pakalpojumus SM4 Stiprināt novada lomu reģionālā, nacionālā un starptautiskā kontekstā un veicināt tā atpazīstamību, iedzīvotāju, investīciju un tūristu piesaisti 	<ul style="list-style-type: none"> meža nozare (mežsaimniecība, mežistrāde, kokrūpniecība, ar tām saistītie pakalpojumi) lauksaimniecība un tās produktu pārstrāde vieglā rūpniecība tūrisms pakalpojumi plašākai teritorijai radošās industrijas

Pašvaldība līdz 2021.gada 1.jūlijam	Ilgtermiņa stratēģiskie mērķi	Teritorijas specializācija
Kandavas novads Kandavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2033.gadam	I Izglītota, sociāli nodrošināta, veselīga un aktīva sabiedrība II Ekonomiski attīstīts novads III Pieejams, sasniedzams un videi draudzīgs novads	Starptautiskā mērogā: <ul style="list-style-type: none"> tūrisma attīstībai pievilcīga vieta Nacionālā mērogā: <ul style="list-style-type: none"> tūrisma centrs Reģionālā mērogā: <ul style="list-style-type: none"> lauksaimniecība, pārtikas pārstrāde, mežsaimniecība, kokapstrāde, tūrisma attīstība
Tukuma novads Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2033.gadam	Sociālā dimensija: <ul style="list-style-type: none"> M1 Vienota un atvērta, izglītota un aktīva sabiedrība, kam nodrošinātas daudzveidīgas augstas kvalitātes attīstības iespēja Ekonomikas dimensija: <ul style="list-style-type: none"> M2 Daudzveidīga, uz novada vērtībām balstīta, jauniešiem atvērta, Latvijas un starptautiskajā tirgū konkurētspējīga uzņēmējdarbība Vides dimensija: <ul style="list-style-type: none"> M3 Pievilcīga, ērta un harmoniska dzīves, darba un brīvā laika pavadīšanas vieta Pārvalde: <ul style="list-style-type: none"> M4 Labi atpazīstams novads ar sadarbību sekmējošu, modernu pašvaldību 	<ul style="list-style-type: none"> transports un sakaru mezgls/loģistika; apstrādes rūpniecība (pārtikas rūpniecība, vieglā rūpniecība, kokapstrāde, būvmateriālu ražošana, metālapstrāde); agrobizness; tūrisms un brīvā laika pavadīšana
Engures novads Engures novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam	SM1 Cilvēkresursi – sociāli nodrošināta, izglītota un aktīva sabiedrība SM2 Dzīves telpa – kvalitatīva, racionāla un pievilcīga dzīves vide SM3 Uzņēmējdarbība – novads, kur attīstās augstas pievienotās vērtības ražošana un pakalpojumi SM4 Tūrisms un rekreācija – starptautiski pazīstami, augstu novērtēti un ilgtspējīgi apsaimniekoti rekreācijas resursi	<ul style="list-style-type: none"> pievilcīga dzīves vieta; attīstīti rekreācijas un aktīvās atpūtas pakalpojumi; veiksmīgi izmantotas uzņēmējdarbības iespējas; dabas vērtības harmonijā ar aktīvu saimniecisko darbību

6. Sabiedrības viedoklis par attīstību

6.1. Kopsavilkums no iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultātiem

Apvienotā Talsu novada attīstības plānošanas dokumentu (ilgtspējīgas stratēģijas un attīstības programmas) izstrādes sākuma posmā (no 2021. gada 2. marta līdz 31. martam) tika organizētas iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas. Iedzīvotāju aptaujā piedalījās 598 respondenti, bet uzņēmēju – 55. Iedzīvotāju aptaujā piedalījušies **4,1% no bij. Mērsraga novada** iedzīvotāju kopskaita 2021. gada sākumā, **2,5% bij. Rojas novada** iedzīvotāju, **2,3% bij. Dundagas novada** iedzīvotāju un **1,3% bij. Talsu novada** iedzīvotāju. Uzņēmēju aptaujā lielākoties piedalījās tikai bij. Talsu novada uzņēmēji, tādēļ rezultāti lielākoties demonstrē tieši Talsu novadā esošo uzņēmēju vērtējumu.

Visbiežāk iedzīvotāji norādījuši, ka **lepojas** ar sava novada dabas vērtībām, kultūrvēsturisko mantojumu un tradīcijām, vietējiem iedzīvotājiem un to sasniegumiem, kā arī vides sakoptību un pēdējos gados īstenotajiem attīstības projektiem. Iedzīvotājiem visbiežāk **pieitrūkst** labas ceļu infrastruktūras, plašākas atpūtas un izklaides iespējas, veselības aprūpes pakalpojumu lielākas pieejamības, efektīvākas pārvaldības, kā arī dažādu sadzīves pakalpojumu. Visvairāk iedzīvotāji ir **apmierināti** ar pirmsskolas izglītības pakalpojumiem, vispārējās izglītības pakalpojumiem un profesionālās ievirzes izglītību - mākslas, mūzikas, sporta skolām. **Viskritiskāk** respondenti vērtē iespēju iesaistīties pašvaldības lēmumu pieņemšanā, satiksmes infrastruktūru - autoceļus, gājējiem domāto infrastruktūru, velosipēdistu ceļus, satiksmes drošību u.c., mūžizglītības iespējas pieaugušajiem un daudzdzīvokļu namu apsaimniekošanu. Vērtējumi dažādās jomās atšķiras, izrietot no tā, kur ir respondentu dzīvesvieta. Visapmierinātākie ar dažādu pakalpojumu un infrastruktūras pieejamību un kvalitāti ir Rojas novadā dzīvojošie respondenti, tam seko Mērsraga novadā dzīvojošie. Savukārt viskritiskākie ir Talsu novadā un Dundagas novadā dzīvojošie respondenti. Tikai puse no uzņēmēju aptaujas respondentiem ir apmierināti ar **uzņēmuma attīstības iespējām novadā**. Par galvenajām problēmām uzņēmēji atzinuši nesamērīgu birokrātisko slogu, kvalificēta darbaspēka trūkumu, kā arī Covid-19 pandēmijas ierobežojumus.

Jautājumā par nākotnes **vīziju** iedzīvotāji sagaida vienmērīgu attīstību visa novada teritorijā, novadu ar kvalitatīviem un pieejamiem pakalpojumiem, attīstītu infrastruktūru un publisko ārtelpu, efektīvu un atvērtu pārvaldību, aktīvām kopienām, modernam un draudzīgam gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem, kā arī citiem pievilcīgas dzīves vides un ilgtspējīgas attīstības priekšnosacījumiem.

Iedzīvotāju ieskatā **prioritātēm infrastruktūras** attīstībā jābūt ceļu infrastruktūras remontiem (t.sk. lauku teritorijās un ielu remontiem apdzīvotās vietās), kā arī publiski

pieejamo atpūtas vietu un zaļo teritoriju attīstību un bērniem un jauniešiem piemērotas rotaļu un atpūtas infrastruktūras attīstību. Arī uzņēmēju ieskatā kvalitatīvi autoceļi, pievadceļi un ielu infrastruktūra ir prioritāri attīstāmā infrastruktūra uzņēmējdarbības sekmēšanai.

Abas aptaujas tika veiktas ar mērķi nodrošināt **sabiedrības līdzdalību** attīstības plānošanas procesa **sākuma posmā**, lai tiktu apzināti vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju viedokļi un priekšlikumi attiecībā uz apvienotā Talsu novada attīstību. Apkopotie rezultāti tiks izmantoti tālākā attīstības plānošanas dokumentu izstrādē.

7. SVID analīze

SVID (stipro, vājo pušu, iespēju un draudu) analīze sagatavota, balstoties uz dažādiem informācijas avotiem – gan pašreizējās situācijas raksturojumu, kas sagatavots balstoties uz **statistikas un dokumentu analīzi**, gan arī ņemot vērā **iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas** rezultātus. Tāpat ņemti vērā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas **darba grupu** rezultāti.

SVID analīze sagatavota par visu kopējo jaunā Talsu novada attīstības perspektīvu, aptverot visas šajā dokumentā un tematiskajās darba grupās apskatītās tēmas plašākā skatījumā, tādejādi akcentējot galvenās tendences.

Iekšējie apvienotā Talsu novada attīstības faktori	
Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> • Daudzveidīga apdzīvojuma struktūra (4 pilsētas, 109 ciemi, viensētas) un plašs publisko un privāto pakalpojumu klāsts; • Attīstīta ekonomiskā vide, spēcīgi, tradīcijām bagāti un inovatīvi uzņēmumi, atrodas Mērsraga un Rojas ostas, kas veiksmīgi attīstās kā reģionālas nozīmes kravu pārvadājumu mezgla punkti; • Daudzveidīgs un bagāts kultūrvēsturiskais mantojums un tradīcijas; • Daudzveidīgi un bagāti dabas resursi – Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekraste ar dažādām pludmalēm, meža zemes, lauksaimniecībā izmantojamās zemes, derīgo izrakteņu krājumi; • Lauksaimniecības zinātnes atbalsta centrs Dižstendē; • Plašs īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un ainavisko teritoriju īpatsvars; • Novadā atrodas vairāki Latvijas ainavu dārgumi - Talsu vecpilsēta, Abavas ieleja no Sabiles Vīna kalna, Kolkas rags, kā arī Usmas ezers; 	<ul style="list-style-type: none"> • Iedzīvotāju skaita samazināšanās. • Kvalificētu dažādu jomu un nozaru speciālistu tūkums (pedagogi, sociālie darbinieki, atbalsta personāls u.c.); • Sezonāla rakstura tūrisms, kas ietekmē uzņēmējdarbības iespējas un ilgtspēju; • Mājokļu trūkums (piedāvājums neatbilst pieprasījumam); • Mūžizglītības aktivitāšu trūkums; • Pilsētībūvniecības pieminekļu teritoriju (Sabile, Talsi, Valdemārpils) kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un apsaimniekošanas problēmas; • Nav visur pieejama gājējiem un velobraucējiem ērta un droša infrastruktūra; • Vides pieejamības trūkums publiskā ārtelpā; • Autostāvvietu infrastruktūras trūkums piekrastē vasaras sezonā; • Neapmierinoša atsevišķu autoceļu un ielu kvalitāte; • Ūdenssaimniecības infrastruktūras trūkums atsevišķos ciemos vai ciemu un pilsētu apkaimēs, īpaši piekrastes ciemos; • Nolietojusies meliorācijas sistēma; • Degradētas teritorijas un objekti;

<ul style="list-style-type: none"> • Plašs un pietiekams izglītības, kultūras (t.sk. bibliotēkas un muzeji) un sporta iestāžu tīklojums un pakalpojumu pieejamība; • Daudzveidīga un pieejama interešu, profesionālās ievirzes izglītība, aktīvs bērnu un jauniešu centru darbs; • Pieejami veselības aprūpes pakalpojumi – reģionālā slimnīca Talsos, ģimenes ārstu pieejamība pilsētās un ciemos, nodrošināta neatliekamā medicīniskā palīdzība; • Plašs tūrisma apskates objektu, dabas objektu skaits visa novada teritorijā; • Blīvs autoceļu tīkls, kas nodrošina sasniedzamību un apdzīvoto vietu attīstību; • Dzelzceļa mezgls Stendē; • Publiskās ārtelpas teritoriju pieejamība pilsētās un ciemos: parki, skvēri, pludmales, atpūtas vietas, rotaļu laukumi; • Pieejama inženierinfrastruktūra lielākajās apdzīvotajās vietās (nodrošināta ūdensapgāde, kanalizācija, siltumapgāde u.c.); • Attīstīta atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra un pakalpojumi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biznesa inkubatora darbības pārtraukšana Talsos.
Ārējie apvienotā Talsu novada attīstības faktori	
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Veidot kvalitatīvu, drošu un pievilcīgu dzīves vidi iedzīvotājiem; • ES struktūrfondu u.c. finanšu līdzekļu piesaiste attīstības projektu īstenošanai, uzņēmējdarbības vides sakārtošanai un attīstībai, mājoķļu pieejamības paaugstināšanai un esošo mājoķļu kvalitātes paaugstināšanai u.c. jomās; • Piekrastes teritoriju kompleksi attīstāmās teritorijas noteiktas valstiskā līmenī; 	<ul style="list-style-type: none"> • Sabiedrības novecošanās, iedzīvotāju skaita samazināšanās un demogrāfiskās slodzes līmeņa pieaugums; • Darbaspēka aizplūšana uz galvaspilsētu un ārvalstīm; • Energoresursu cenu pieaugums; • Nelabvēlīga Covid-19 ietekme uz ekonomisko situāciju Latvijā un Eiropā (t.sk. tieša ietekme uz tūrisma jomu); • Valsts nodokļu politikas izmaiņas, kā arī plānoto nacionāla līmeņa rīcībpolitiku neīstenošana (izstrādāti dažādu jomu

<ul style="list-style-type: none"> • Nacionāla līmeņa mobilitātes (t.sk. mikromobilitātes) maršrutu attīstība; • Starptautisko tūrisma maršrutu (t.sk. EuroVelo, Jūrtaka) attīstība; • Attīstīt jahtu un laivu piestātņi Kolkā, sadarbības veicināšana un maršrutu plānošana; • Mērsraga un Rojas ostu infrastruktūras attīstība un pilnveidošana; • Sadarbības iespējas ar citām piekrastes pašvaldībām, kā arī citām pašvaldībām; • Publiskās privātās partnerības sadarbības projektu īstenošana; • Attīstīt vietējo energoresursu ieguvī, radot jaunas iespējas uzņēmējdarbības attīstībai; • Uzņēmēju līdzatbildība un ieinteresētība kvalificētā darbaspēkā; • Pieaugušo pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana. 	<p>plāni, bet nav kapacitātes to īstenošanai);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krasta erozija piekrastē un roņu nodarītie kaitējumi zvejniecībai; • Vides aizsardzības prasību nesamērīgums attiecībā pret ekonomisko attīstību piekrastē; • Dabas vērtību noplicināšana intensīvas saimnieciskās darbības, t.sk. tūrisma attīstības rezultātā; • Valsts pārziņā esošu funkciju deleģēšana pašvaldībai bez papildus finansējuma; • Nepietiekams finansējums valsts infrastruktūras pilnveidošanai (valsts autoceļi).
--	--

Talsu novada Pašreizējās situācijas raksturojumu 2021. gadā
sagatavoja SIA "Reģionālie projekti" komanda, līdzdarbojoties Talsu novada pašvaldību attīstības plānošanas
speciālistiem!

REGIONĀLIE
PROJEKTI